

Møte fredag den 26. oktober kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på gårsdagens kart (nr. 6)

Dessuten forelå følgende

t i l l e g g s d a g s o r d e n (nr. 7):

1. Innstilling fra arbeidsordningskomiteen om fordeling til komiteene av de enkelte kapitlene og utkast til romertallsvedtak i forslaget til statsbudsjett for 2002, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002) (Innst. S. nr. 2 (2001-2002))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk Råd (Innst. S. nr. 4 (2001-2002))
3. Innstilling fra utenrikskomiteen om humanitær bistand i forbindelse med krisen i Afghanistan (Innst. S. nr. 5 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 8 (2001-2002))
4. Innstilling fra samferdselskomiteen om midlertidig statlig forsikringsansvar for norske luftfartøy og luftfartøyer ved skader på tredjepart som følge av krigs- og terrorhandlinger (Innst. S. nr. 6 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 103 (2000-2001))

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag til settepresident.

Jens Stoltenberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen.

Presidenten: Kjell Engebretsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Presidenten: Representanten Kenneth Svendsen vil framsette et privat forslag.

Kenneth Svendsen (FrP): På vegne av meg selv og Thore Aksel Nistad har jeg den glede å foreslå å tillate flere aktører på Jernbaneverkets banenett.

Presidenten: Representanten Steinar Bastesen vil framsette et privat forslag.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg fremmer forslag om å innføre et videreutdanningsår for lærere for å stimulere til kunnskapsvekst og motvirke utbrenthet.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten vil foreslå at Stortinget behandler tilleggsdagsordenen etter den ordinære dagsordenen. – Ingen innvendinger er kommet mot det, og det anses vedtatt.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15.00 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Ingen innvendinger er kommet mot det, og det anses vedtatt.

Før vi starter dagens møte, vil presidenten nevne at han la merke til at det i går kom noen antydninger om at man kanskje var litt for slepphendt i forhold til forretningsordenens bestemmelser om at all tale skal gå via presidenten. Presidenten må da få si at vi har så mange nye representanter i denne salen at han synes det er rimelig at Stortinget til en viss grad er overbærende inntil vi får kjørt oss inn i forhold til forretningsordenens bestemmelser. – Dette til orientering.

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Debatt om Hans Majestet Kongens tale til det 146. Storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring

(Talen holdt i Stortingets møte 10. oktober 2001)

s a k n r . 2

Debatt om Regjeringens erklæring

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 23. oktober 2001)

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Landet har fått en ny regjering, og det er staket ut en ny kurs. Etter å ha fulgt første dag av debatten, kan jeg konstatere at det synes å være et flertall i Stortinget for de politiske hovedlinjene Samarbeidsregjeringen har trukket opp i sin erklæring. Det er jeg glad for.

Debatten om trontalen og den nye regjeringens erklæring bærer preg av at vi har en ny politisk situasjon. Det er over ti år siden sist vi hadde en sentrum–høyre-koalisjon. Både regjeringspartiene og opposisjonen må nå tilpasse seg nye realiteter.

I et forpliktende samarbeid må alle både gi og ta. Regjeringens politiske program er derfor ikke ren Kristelig Folkeparti-politikk, ikke ren Høyre-politikk og ikke ren Venstre-politikk. Vi har alle strukket oss for å nå fram til gode og omforente løsninger. Det har vi lyktes med.

Vi har skapt flertall i Stortinget for en mer offensiv og framtidsrettet miljø- og klimapolitikk enn den som ble ført av den avgåtte arbeiderpartiregjeringen. Slik tar vi bedre vare på forvalteransvaret.

Vi har skapt flertall for større skatte- og avgiftslettelser. Valgfriheten for barnefamilieene sikres ved satsing både på full barnehagedekning og kontantstøtte. Slik gir vi større frihet under ansvar.

Vi har skapt bredere flertall for en utviklingspolitikk bygd på økt bistand og utvidet markedsadgang for utviklingslandene. Og vi vil ta igjen forsømte muligheter til å hjelpe de svakest stilte i vårt eget land – ikke minst fattige barnefamilier. Slik forsterker vi solidariteten.

Vi vil bygge ut eldreomsorgen, forbedre helsetjenestene og satse forebyggende. Vi har skapt flertall for å gi frivillige organisasjoner bedre vilkår. Offentlig ansvar kombinert med frivillig innsats skal gi bedre velferd.

Vi har skapt nytt flertall for større grad av likebehandling av offentlige og private foretak som vil bidra til å utføre viktige velferdstjenester. Det gjelder bl.a. barnehager og skoler. En mer omfattende modernisering av offentlig sektor skal skje ved godt planlagte tiltak og i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Vi vil gjenskape prosjektet «Et enklere Norge». Slik fremmer vi åpenhet, økt likebehandling og modernisering.

Vi vil fremme rettsikkerhet og trygghet for liv, helse og eiendom og bekjempe kriminalitet. Vi vil fornye Forsvaret og øke beredskapen mot nye samfunnstrusler. Sårbarheten i forhold til IT-system, energi og vannforsyning, trusler fra organisert kriminalitet og terror krever økt bevissthet og samordning. Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om samfunnssikkerhet på bakgrunn av Sårbarhetsutvalgets innstilling.

For å oppsummere: Det er skapt nytt flertall i viktige spørsmål – til beste for miljøet og forvalteransvaret, frihet under ansvar, solidaritet med svakstilte, allmenn velferd, modernisering og trygghet.

Regjeringens tiltredelseserklæring har høye ambisjoner om politisk fornyelse. Det trengs fordi verden er i rask endring, teknologisk, politisk og økonomisk. Derfor vil Samarbeidsregjeringen aktivt fremme reformer for at Norge på en bedre måte kan ivareta både fellesskapsverdiene og frihetsverdiene. Det gjør vi ikke minst for å sikre våre barns framtid.

Derfor vil også satse sterkt på utdanning og på kompetanse. I skolen vil vi gjennomføre kvalitetsreformer med økt vekt på elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning. Utdanning styrker enkeltmenneskets evne til å ta ansvar for seg selv og for andre.

Vårt mål er å føre en stabil og langsiktig politikk. Det vil gi sikrere grunnlag for enkeltmennesker, familier og bedrifter som tar ansvar for egen framtid. Og det kan bidra til bedre ressursutnyttelse i offentlig sektor. Regjeringen inviterer til bredt samarbeid i Stortinget om den krevende fornyelsen som nå skal gjennomføres.

Noen har i debatten spurt om Regjeringens forhold til Fremskrittspartiet. Til det vil jeg si følgende: Vi erkjenner fullt ut at Fremskrittspartiet er avgjørende for dannelsen av den nye regjeringen. Det framgår faktisk også indirekte av regjeringserklæringens første setning. Men Samarbeidsregjeringen er en mindretallsregjering, og Fremskrittspartiet er altså ikke en del av dens parlamentariske grunnlag. Derfor har vi ikke sett det aktuelt med generelle bindende avtaler verken med Fremskrittspartiet eller med andre. Men vi vil ikke utelukke at det kan bli aktuelt med avtaler i Stortinget med Fremskrittspartiet på enkelte avgrensede områder, i likhet med kontantstøtte-

avtalen som sentrumsregjeringen hadde med Høyre og Fremskrittspartiet i forrige stortingsperiode. I noen saker kan det ligge til rette for flertall med andre partier – hvis disse partiene er åpne for det.

Gjennom budsjettene vil Regjeringen konsekvent og gradvis – etter som den økonomiske situasjonen gir rom for det – gjennomføre stadig flere av målene i regjeringserklæringen og i Sem-erklæringen.

På mange saksområder er ikke Stortingets partier mer uenige enn at gode og samlende løsninger kan finnes. I Norge har vi heldigvis solid erfaring for at samhold gir styrke når krevende oppgaver skal løses. Dette gjelder ikke minst de store utfordringene vi nå står overfor i det internasjonale samarbeidet for å bekjempe den nye terrortrusselen. Her må det satses på bred front. Regjeringen vil fastholde den store betydning det har at verdenssamfunnet bygger opp en politisk allianse for fred, demokrati og trygghet. FN som universell organisasjon har her en hovedoppgave. Alle land må trekkes med i et forpliktende samarbeid for å spore opp terrorceller, ufarliggjøre dem og stanse finansiering av terrorvirksomhet.

De militære tiltak USA nå gjennomfører med støtte av en lang rekke land, utgjør et legitimt forsvar i henhold til folkeretten og FN-pakten og er bekreftet av Sikkerhetsrådet. Slike operasjoner må legges opp med en klar målsetting om å unngå tap av sivile liv. Regjeringen vil gjøre sitt ytterste for å hjelpe den lidende sivilbefolkningen. Menneskene i Afghanistan har i mange år lidd under krig, naturkatastrofe og vannstyrt. Det haster med hjelpen, og jeg regner med at Stortinget slutter seg til forslaget om å øke den humanitære nødhjelpen med 200 mill. kr. De kommende to til fire uker vil være avgjørende for å bygge opp den nødvendige beredskap i form av lagre og distribusjonsnett inne i Afghanistan.

Det er også viktig å ha en fruktbar dialog med aktuelle innvandrermiljø i Norge. Jeg kan opplyse at kommunalministeren og justisministeren vil invitere ledere for aktuelle innvandrerorganisasjoner til et slikt dialogmøte. Som statsminister er jeg invitert av World Islamic Mission til deres moské i Åkebergveien i Oslo. Jeg er glad for denne anledning til å styrke båndene til det islamske samfunn i Norge og til å markere at dette ikke er en konflikt mellom religioner, men en kamp mot terror.

Regjeringen er dypt bekymret over voldsbruken i Midtøsten. Jeg hadde i går en telefonsamtale med PLO-president Yasir Arafat og vil i morgen ha en telefonsamtale med Israels statsminister Ariel Sharon. Jeg har understreket at partene må avstå fra voldsbruk, Israel må trekke seg ut av de områdene de nå har invadert, og de palestinske myndighetene må sette alt inn på at de som stod bak mordet på Israels tidligere turistminister, blir arrestert og stilt til ansvar.

Arbeidet for å bekjempe fattigdom er en prioritert oppgave. Nasjonalt vil fattigdomsbekjempelse blant barnefamilier stå sentralt. La meg konkretisere noen målrettede tiltak Regjeringen tar sikte på:

- De veiledende sosialhjelpssatsene skal heves.
- Kontantstøtten skal holdes utenfor når sosialhjelpen beregnes.

- De kommunale satsene for stønad til boutgifter må avspeile hva det reelt koster å bo.
- Boligtiltakene skal bedres og bostøttereglene gjennomgås med sikte på forenklinger.

Vi vil også satse på målrettede tiltak for å hjelpe flere inn i arbeidslivet. Bedre samordning mellom Arbeidsmarkedsetaten, Trygdeetaten og sosialkontorene er en forutsetning for å få dette til.

Vi vil fremme tiltak for å hjelpe uføretrygdede tilbake til arbeidslivet og sikre fleksible kombinasjoner av arbeid og trygd – i pakt med intensjonsavtalen mellom partene i arbeidslivet.

Vi vil invitere alle partier, organisasjoner og berørte parter til et krafttak for å sikre at vi tar igjen det forsømte på dette viktige området – bekjempelse av fattigdom i Norge.

Familien er en grunncelle i samfunnet vårt. Vi har alle behov for en nær ramme rundt våre liv. Valgfrihet, rettferdighet og likestilling er viktig i en offensiv politikk for dagens og morgendagens familier. Derfor skal vi ha både flere og rimeligere barnehageplasser, og kontantstøtten skal videreføres og økes i løpet av perioden. Vi vil jobbe hardt for å nå målet om full barnehagedekning innen 2003.

Vi vil likebehandle støtten til offentlige og private barnehager. Derfor vil vi samle alle offentlige tilskudd til barnehagene i et direkte tilskudd. Endringene vil bli omtalt i kommuneøkonomiproposisjonen til våren, med sikte på iverksettelse fra 1. januar 2003.

Betydningen av en aktiv distriktpolitikk har vært framme i debatten. La meg derfor understreke at Regjeringens mål for distriktpolitikken er å sikre bosetting, verdiskaping og levedyktige lokalsamfunn over hele landet, både i bygd og by. Tilgang til viktige samfunnstjenester som post-, tele- og bredbåndstjenester i alle deler av landet er sentralt for å opprettholde bosettingsmønsteret og sikre likeverdige levekår uavhengig av bosted.

Både nye og gamle næringer vil være sentrale i utviklingen av en offensiv distriktpolitikk. Regjeringen vil ha fokus på verdiskaping. Skattelettelser og gode rammebetingelser for småbedriftene er en sentral del av dette.

Regional fordeling av statlige arbeidsoppgaver og publikumsrettede tjenester skal sikres ved at retningslinjene for statlig lokaliseringpolitikk følges opp. Gode samarbeidsløsninger over hele landet vil redusere avstandsulempene og slik bidra til at vi når målene i distriktpolitikken.

Miljøutfordringene er store og overgripende. Vi vil skape mer bærekraftige løsninger i forhold til miljøet og klimautfordringene. Regjeringen vil legge fram en tilleggs melding til klimameldingen for å sikre:

- at en vesentlig del av utslippsreduksjonene skjer gjennom nasjonale tiltak
- en framskynding av et nasjonalt kvotesystem
- demonstrerbar framgang i å oppnå Kyoto-forpliktelsene innen 2005
- fortsatt bruk av grønne skatter i miljøpolitikken

Biologisk mangfold, framtidsrettet energipolitikk, sikring av havmiljøene og opprydding i gamle miljøsynder

er andre viktige miljøpolitiske satsingsområder for Regjeringen.

Vi står overfor store utfordringer både internasjonalt og nasjonalt, men vi har forutsetninger for å mestre dem. Til disse oppgavene ser Regjeringen fram til et godt samarbeid med Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg benytte anledningen til også fra Stortingets talerstol å gratulere Kjell Magne Bondevik med oppgaven som statsminister.

Arbeiderpartiet er verken en del av Regjeringens grunnlag eller en del av Regjeringens basis. Vi er Regjeringens opposisjonsparti, men vi skal likevel legge vekt på å samarbeide med Regjeringen, finne gode løsninger der det er grunnlag for det, og vi ser fram til det samarbeidet.

Vi beklager at Kristelig Folkeparti valgte å gå til Høyre og Fremskrittspartiet for å finne grunnlag for en ny regjering. Vi mener at man kunne ha funnet bedre løsninger i forhold til mange av de sakene Kristelig Folkeparti er opptatt av, gjennom å samarbeide mot Arbeiderpartiet og mot venstresiden.

Når Kristelig Folkeparti har gjort det valget de har gjort, vil vi likevel gjøre alt vi kan for å passe på saker vi sammen har vært opptatt av, og statsministeren nevnte to av dem i sitt innlegg. Det ene er flere og billigere barnehager. Der lovet Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre minst like stor satsing på flere og billigere barnehager som Arbeiderpartiet gjorde i valgkampen. Vi vet at den opptrappingen som Kristelig Folkeparti og Høyre sluttet seg til i Stortinget for et par år siden, innebærer minst 1 milliard kr mer pr. år i økte bevilgninger til barnehagene. Det er lagt inn i arbeiderpartiregjeringens forslag til statsbudsjett, og jeg håper og regner med og ber statsministeren bekrefte at man ikke legger opp til å kutte på barnehager i det forslag til statsbudsjett som Regjeringen vil legge fram. Jeg ber ikke om et fullstendig statsbudsjett, jeg ber bare om at man står ved det man så tydelig og tallfestet lovet i flere runder i forhold til satsing på barnehager, som krever minst 1 milliard kr mer pr. år.

Det andre er kampen mot fattigdom. Der er det lagt inn i budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet betydelig opptrapping når det gjelder nettopp det å få folk tilbake i jobb, attføring, hjelpe uføretrygdede tilbake og andre tiltak i forhold til lønnstilskudd til bedrifter som tar inn utsatt arbeidskraft. Jeg håper at statsministeren også der kan bekrefte at det ikke kommer kutt på de områdene, for det handler om de aller svakeste.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg får kanskje også benytte anledningen fra Stortingets talerstol til å gratulere representanten Stoltenberg som – igjen – Arbeiderpartiets parlamentariske leder. Forrige gang ble hans periode som det uvanlig kort. Jeg vil ønske ham en mye lengre periode denne gang.

Når det gjelder barnehagesatsing, kan jeg forsikre at den nye regjering vil ha det som et prioritert område. Når

det gjelder bygging av barnehager, vet en jo at det ikke vedtas i regjeringskontorene. Det vedtas i kommunene og av eventuelle private utbyggere. Så det Regjeringen kan gjøre når det gjelder utbyggingstakt, er å legge til rette for hvorvidt en hvert år får det antallet som en ønsker og har som mål – og målsettingen er jo lik for den forrige regjering og for den nåværende regjering, nemlig full dekning innen 2003. Det vet en aldri med sikkerhet på forhånd. Alle regjeringer og alle barne- og familieministre har erfart at utbyggingstakten ofte ikke har vært slik som en opprinnelig hadde tenkt. Men det er klart at vi har det samme målet som den avgåtte regjering, og vil legge til rette for det.

Det som også er viktig, er å få ned prisene etter hvert. Problemet i dag er jo at mange private barnehager ikke får støtte fra kommunen, de får bare statstilskudd. Det gjør at prisene, spesielt i flere av disse private barnehagene, er urimelig høye. Der tar nå den nye regjeringen et grep som den forrige ikke har gjort, nemlig å samle tilskudd i ett tilskudd, slik at alt offentlig tilskudd når alle godkjente barnehager. Det forbauser meg at den forrige regjering ikke tok slike grep. Den nye har nå lagt til rette for det og tar sikte på at det skal virke fra 1. januar 2003.

Carl I. Hagen (FrP): Når de øvrige er i godt lune, la meg også slutte meg til og gratulere statsministeren med gjeninntakelsen av den viktigste – nesten viktigste – stolen her i salen. Jeg ønsker ham lykke til i tiden fremover og uttrykker det håp at han blir værende statsminister lenger enn forrige gang.

Så har det særlig i media vært liten interesse for erklæringsdebatten, men langt mer interesse for å sette søkelyset på habilitetsproblemer, bl.a. med utgangspunkt i en statsråds medlemskap i Frimurerlosjen. Jeg kan ikke se at det overhodet er noe problem for noen, i hvert fall ikke for statsråden. Men når Arbeiderpartiet har valgt å sette søkelyset på politikeres habilitet, vil jeg gjerne utfordre statsministeren til å være med på å gjøre det. Ved siste valgkamp betalte Landsorganisasjonen i Norge 6,7 mill. kr til Arbeiderpartiets valgkamp, mot politiske løfter på vesentlige politiske områder. Det eksisterer en samarbeidsavtale mellom LO og Arbeiderpartiet. Den har visstnok aldri medført inhabilitet for arbeiderpartistatsråder som er involvert i lønnsoppgjør. Der har vi i Norge et dramatisk habilitetsproblem – for ikke å snakke om samtlige arbeiderpartikommunestyrerepresentanter i dette land som er bundet gjennom en avtale med Norsk Kommuneforbund i LO til å ivareta Kommuneforbundets interesser der hvor det kan være interessekonflikt mellom kommunen og Kommuneforbundet. Det er et alvorlig habilitetsproblem, i motsetning til den bagatellen at en statsråd er medlem av Frimurerlosjen. Dette forpester på en måte mange forhandlinger i landets kommunestyre, når man vet at Arbeiderpartiets representanter har en kontrakt.

Vil statsministeren sørge for at vi får en revurdering av habilitetsreglene for folkevalgte?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Siden det ble snakk om viktigheten av stoler i denne sal, er i hvert fall

statsministeren og hans regjering seg fullt bevisst at en regjering til enhver tid er avhengig av å ha et godt forhold til Stortinget, og at all makt i så måte er samlet i denne sal. Jeg vil for øvrig, i rekken av gratulasjoner, få jeg henvende meg til ham som sitter på den aller fremste stol – og gratulere presidenten.

Når det gjelder politikeres habilitet, er det et interessant spørsmål. Forholdet mellom Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet, som representanten Carl I. Hagen pekte på, må etter min vurdering først og fremst være et forhold som Arbeiderpartiet som parti vurderer. Jeg registrerer med interesse at det har oppstått en ny debatt innad i Arbeiderpartiet om dette forholdet. Vi som representerer andre partier, kan ha våre synspunkter på dette og kan synes at båndene er for tette, men jeg har likevel alltid vært blant dem som har hatt respekt for at når det gjelder dette, må Arbeiderpartiet og LO selv avgjøre hva de er tjent med.

Det er vel en rekke politikere både i denne sal og i kommunestyre som er medlemmer av ulike organisasjoner som representerer interesser i vårt samfunn, og jeg har vanskelig for å se hvilke regelverk en kan utforme på dette området som skulle skape klare kjøreregler. Jeg imøteser gjerne en debatt om det, men jeg har vanskelig for å se at en her kan utforme et regelverk. Jeg tror det må være opp til den enkeltes skjønn å sørge for at en ikke bringer seg inn i et avhengighetsforhold som begrenser en folkevalgts frie vurderingsevne i utøvelsen av sitt verv.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille statsministeren noen spørsmål om den alvorlige internasjonale situasjonen, som vel overskygger mange av de problemstillingene som vi kan slite med i norsk politikk.

Det er nå en meget alvorlig situasjon i Afghanistan, og ulike hjelpeorganisasjoner rapporterer om at inntil 100 000 barn kan være i faresonen for å miste livet i løpet av ganske få uker hvis man ikke får inn omfattende humanitær hjelp og storstilt hjelpearbeid. Det er nå mange humanitære organisasjoner som ber om at det innføres bombestans, slik at denne humanitære hjelpen effektivt kan nå fram til alle hjørner av Afghanistan, og det er også i ulike sammenhenger tatt til orde for at en bombestans bør gjøre det mulig for FN å komme med forslag om en politisk løsning. Vil Regjeringen ta initiativ, enten i Sikkerhetsrådet eller på annet vis, til at det innføres bombestans i Afghanistan, slik at den humanitære hjelpen kan komme fram og det kan finnes en politisk løsning?

Det andre spørsmålet er: I forrige stortingsperiode vedtok Stortinget at Norge internasjonalt skulle arbeide for et forbud mot bruk av klasebomber. Dette var det rimelig bred enighet om i Stortinget. Nå begynner rapportene å komme om at klasebomber benyttes over Afghanistan, og så langt kan vi konstatere at det landet som fra før av har 16 pst. av sitt territorium belagt av miner, nå kan komme i en ytterligere forverret situasjon, fordi restene fra disse klasebombene oppfører seg nøyaktig som miner. Vil Norge internasjonalt følge opp det forslaget som ble fremmet i forrige stortingsperiode, og som fikk

flertall, nemlig om forbud mot bruk av klasebomber? Og vil man sørge for at dette synspunktet også blir tatt opp i all sin kraft i forhold til de krigshandlingene som nå pågår i Afghanistan?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg deler representanten Halvorsens bekymring for den humanitære situasjonen i Afghanistan. Men det er viktig å være klar over at en vanskelig humanitær situasjon i Afghanistan var oppstått lenge før de militære aksjoner. Dette er bl.a. resultat av et vanstyre i landet gjennom lengre tid. Det er viktig å ha det med seg at den vanskelige humanitære situasjonen ikke er noe som nå plutselig har oppstått. Den har vært der lenge. Derfor finner jeg det heller ikke riktig at en nå skulle ta et initiativ til en bombestans, fordi det vil kunne redusere det trykket det internasjonale samfunnet nå har satt inn for å nå resultater, nemlig å uskadeliggjøre terrornettverket og stille de ansvarlige til ansvar. Terrornettverkene må brytes ned med politiske, økonomiske, juridiske og militære tiltak. Dette står det internasjonale samfunnet sammen om, og den kampen må vinnes. Hvis ikke tror jeg at konsekvensene vil bli langt verre på lang sikt for befolkningen kanskje både i Afghanistan og i andre land. Angrepene mot USA ble jo fordømt av en hel verden, og et slikt initiativ som Kristin Halvorsen nå slo til lyd for, vil lett virke mot sin hensikt. Regjeringen vil hele tiden følge opp når det gjelder behovet for ytterligere humanitær bistand også fra norsk side.

Når det gjelder bruk av virkemiddel i disse militære aksjonene, har ikke Norge en direkte innvirkning på dem. Holdningen til den type våpen som ble nevnt av Kristin Halvorsen, og som er forankret i Stortinget, er selvsagt den samme fra norsk side som den har vært.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg må si jeg syns statsministeren gav et noe defensivt svar i forhold til den alvorlige situasjonen vi står overfor i Afghanistan. Det er all grunn til å ta den på alvor og å bruke de midler som er nødvendig for å bekjempe terrorisme. Men det bør gjøres på en måte som i minst mulig grad rammer sivilbefolkningen. Det er selvsagt ikke riktig at vi ikke har noe middel for å motvirke den situasjonen som har oppstått når man nå bruker klasebombing. Vi har de virkemidler som vi har i andre sammenhenger – vi kan bruke vår innflytelse gjennom Sikkerhetsrådet, vi kan bruke vår mulighet til å delta i debatten om dette. Det bør det legges et helt annet trykk i enn det statsministeren nå gav uttrykk for.

Men det var et helt annet område jeg ville stille statsministeren et spørsmål om. Den 9. mars i år 2000 var på mange måter en historisk dag. Da valgte den forrige regjeringen ledet av Kjell Magne Bondevik å gå av på en viktig miljøsak. Miljøutfordringene er noen av de største og viktigste utfordringene vi står framfor i årene som kommer.

I Sem-erklæringen på side 18 står det at den nye regjeringen forutsetter at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelser for gasskraftverk kun skal gis «til gasskraftanlegg basert på CO₂-fri teknologi». På side 19 i den samme erklæringen står det at Samarbeidsregjeringen kan

«akseptere en realisering av Snøhvit-prosjektet». Det åpner en svært interessant problemstilling, for Snøhvit-prosjektet kan ikke realiseres med mindre det bygges et stort gasskraftverk som skal brukes til å kjøle ned gassen. Jeg vil ikke ha et svar på alle de tiltak som Regjeringen har tenkt å sette inn for å gjøre det mulig å bygge CO₂-frie gasskraftverk, men jeg vil ha svar på: Betyr disse to utsegnene at Regjeringen akter å gi konsesjon til utbygging av Snøhvit før det er klarlagt at det vil skje med utslippsfrie gasskraftverk?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Representanten Enoksen må selvsagt ha lov til å mene. Men jeg kan ikke være enig med ham når han utlegger mitt svar i forbindelse med aksjonene i Afghanistan som «defensivt». Det er nødvendig at Norge viser fasthet i kampen mot terrorisme. Hvis ikke kan de humanitære konsekvensene på lang sikt bli uoverstigelige og katastrofale. Det må vi holde fast ved. Norge er og skal være i front når det gjelder å yte humanitær bistand til den lidende sivilbefolkning, og målsettingen for aksjonen er også å unngå tap av sivile liv. Det er heller ingen uenighet om at bruk av enkelte typer klasebomber kan utgjøre et utilsiktet humanitært problem. Det er en erfaring vi klart kan trekke bl.a. fra Kosovo-operasjonene. Derfor er det nå på internasjonalt nivå innenfor rammen av konvensjonen om forbud mot visse typer inhumane våpen igangsatt et arbeid med sikte på å etablere et regelverk samt legge begrensninger på bruk av visse typer klasebomber, eller eksplosive etterlatenskaper etter krigshandlinger, som det kalles i denne sammenheng. Dette er et arbeid som Norge støtter.

Når det så gjelder gasskraft- og miljøpolitikken, hadde jeg håpet at Senterpartiets leder hadde sett og registrert og anerkjent at vi i Sem-erklæringen faktisk etter min vurdering har flyttet stortingsflertallet i en mer miljøvennlig retning enn det som ville skjedd uten dette samarbeidet. Når det gjelder CO₂- og gasskraftproblematikken i forhold til Snøhvit-prosjektet, vil det bli undergitt normal saksbehandling. Det vil også i tilfelle bli pålagt CO₂-avgift, som gasskraftverk på sokkelen allerede har.

Jens Stoltenberg (A): Først kort til statsministerens første svar til meg om barnehager. Det var et ganske langt svar, men jeg oppfattet svaret dit hen at han var minst like mye for barnehager nå som han var før valget, og før valget lovet både Høyre og Kristelig Folkeparti minst like billige barnehager som Arbeiderpartiet. Det betyr at jeg med glede konstaterer at det vil ligge inne minst 1 milliard kr til billigere og flere barnehager neste år, og det er jeg glad for.

Det neste er et helt annet spørsmål, og det er at en statsministers oppgave er å sørge for at Regjeringens politikk henger sammen, at man ikke står på ulike synspunkter, prinsipper og holdninger i ulike deler av Regjeringens politikk. For tiden ser det ut til at Regjeringens holdning til økonomisk kriminalitet ikke henger sammen. For mens trygdeetaten og tolletaten bruker anonyme tips aktivt i arbeidet for å bekjempe økonomisk

kriminalitet, tar Regjeringen innenfor fiskerisektoren sterk avstand fra den samme type virkemidler. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Er det slik at kampen mot økonomisk kriminalitet er viktig for Regjeringen, og er det slik at man mener at det er helt i orden med anonyme tips når det gjelder kamp mot trygdemisbruk, kamp mot smugling og kamp mot annen type økonomisk kriminalitet, men ikke innenfor fiskerisektoren? Det er faktisk et viktig spørsmål, for det handler om en viktig metode, og det handler om et viktig spørsmål, nemlig økonomisk kriminalitet, og statsministeren bør sørge for at Regjeringen har en felles holdning, ikke flere holdninger. Det minner om sprikende staur, og det har vi dårlige erfaringer med.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Ja, statsministeren er minst like mye for utbygging av barnehager nå som han var før valget. Men jeg akter ikke å drive budsjettbehandling over Stortingets talerstol i en trontale- og erklæringsdebatt. Det som er det avgjørende, er at Regjeringen stiller midler til disposisjon for de barnehageplasser som blir vedtatt bygd av kommuner og private. Det avgjøres faktisk ikke nødvendigvis av det tallet som står i budsjettet, det avgjøres av vedtak i kommuner og hos private utbyggere, og så får Regjeringen stille til disposisjon det statstilskuddet som er nødvendig for å få det til. Men det denne Regjeringen har vært opptatt av, i motsetning til den foregående, er å gjøre et grep og å treffe tiltak som gjør at vi kan sikre at prisene går ned ikke bare i offentlige barnehager, som får både stats- og kommunetilskudd, men også i private barnehager, hvor flere til nå bare får statstilskudd. Det jobbet den forrige regjeringen lenge med. Det kom aldri noe forslag på bordet. Det har den nye regjeringen nå tatt et grep for og sagt at for å sikre likebehandling og for å få ned prisene også i de private, samler vi det i ett tilskudd.

Så til noe helt annet – tipstelefonen for fiskefusk. Denne tipstelefonen ble møtt med betydelig skepsis i næringen, fordi et slikt instrument kunne oppfattes som angiveri og skape vanskelige forhold mellom næringsaktører langs kysten. Begrunnelsen for fiskeriministerens standpunkt her er ikke at han ønsker å svekke kampen mot økonomisk kriminalitet, men han ønsker ikke å gjøre det ved anonyme tips som kan oppfattes som angiveri. Arbeidet med å få bukt med ulovligheter og bedre ressurskontrollen i fiskerinæringen skal ikke påvirkes av dette. Det arbeidet vil fortsette med uforminset styrke, det kan jeg forsikre representanten Stoltenberg om.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Thorbjørn Jagland (A): Det er to begivenheter som vi alle har opplevd de siste 15 årene, som har forandret verden. Begge begivenheter var uforutsette. Den første var Berlinmurens fall, som startet en samlingsprosess i Europa uttrykt gjennom NATO og EU. Den andre begivenheten er det som skjedde den 11. september, som trolig kan komme til å få like skjellsettende virkninger som den første jeg nevnte. For det første tror jeg at dette vil

føre til ikke bare at samlingsbestrebelsene i Europa vil fortsette med uforminset styrke, men at det samarbeidet som vi allerede før den 11. september har sett ble styrket mellom EU, USA og Russland, kommer til å akselerere ytterligere. Vi har sett at dette triangelet mellom Europa, USA og Russland har gått sammen på Balkan, i økende grad i Midtøsten, og vi ser at det nå også er tilfellet når det gjelder bekjempelse av internasjonal terrorisme. Vi må regne med at dette mønsteret vil forsterke seg. Det er etter min mening et gode for vår felles klode, men det kan bli en stor utfordring for Norge, som ikke er med noen steder. Så jeg tror at den første begivenheten, Berlinmurens fall, og den siste, den 11. september, kommer til å måtte føre til at vi igjen må analysere vår situasjon både i Europa og i det internasjonale samfunn.

For det andre tvinger dette fram et mye sterkere fokus på land der borgerkrig har herjet, der regjeringer har gått i oppløsning, der det ikke finnes noe administrativt apparat eller noen strukturer, fordi det er her krigsherrer, narko-baroner og terrorister opererer fra og har sine baser i. Til nå har vi trodd at dette problemet var langt borte, men nå er dette problemet blitt vår nabo. Og de gruppene som opererer, kan få virkemidler, f.eks. masseødeleggelsesvåpen, i sine hender som kan true hele menneskeheten. Det var det som slo meg sterkest den 11. september da jeg så tårnene på World Trade Center falle sammen. De som er i stand til dette, er i stand til hva som helst.

Og dette problemet har vi sett andre steder i verden – i Kongo i Afrika, i Sierra Leone, og nå i Afghanistan – nemlig at vi ser krigsherrer, terrorister og kriminelle operere ut fra stater som i virkeligheten har gått i oppløsning. Jeg mener at den viktigste konsekvensen av dette er at FN må komme i førersetet og utvikle en bred strategi for å gjenopprette fred, for å bygge sivilt styre og politisk demokrati, og for å få i stand økonomisk utvikling. Og dette var nettopp et av de tre punktene Norge la til grunn for sitt engasjement i Sikkerhetsrådet i FN da vi redegjorde for det i denne sal. Vi hadde da særlig Afrika i tankene. Men nå er Afghanistan blitt like høyaktuelt. Vi må forsøke å utarbeide en bred strategi gjennom FN, som kombinerer humanitær bistand, fredsbevarende operasjoner, oppbygging av demokratiske institusjoner, sivile organisasjoner og langsiktig økonomisk bistand. Det er min klare oppfatning at FN må være i førersetet i dette. FN må ha hovedrollen når vi skal få til en gjenoppbygging av Afghanistan etter krigen. Og jeg har lyst til å legge til: Dette kommer ikke i stedet for de militære operasjonene, som nå er nødvendige. Hva er alternativet til dem? Alternativet er sannsynligvis å sitte og vente på at disse nettverkene og disse gruppene skal kunne fortsette å operere ut fra Afghanistan, vente på neste angrep. Vi må bekjempe dem militært, men samtidig er vi nødt til å ha et politisk fokus på hva som skal skje etterpå, for ellers oppnår vi ingen verdens ting.

Det tredje som etter min oppfatning må bli virkningen av den 11. september, er at bekjempelse av fattigdom må øverst på dagsordenen. Men jeg har lyst til å understreke: Det er altfor enkelt å si at det er fattigdom som er årsaken til den terroren som vi ser. Det er også altfor enkelt å si at

dette har sitt grunnlag i islam. Religioner er blitt brukt til så mye opp gjennom historien. Kristendommen ble brukt til å lansere korstogene, bl.a. mot Midtøsten. Vi trakk ikke den konklusjonen av det at det var noe galt med kristendommen, men det var noen som utnyttet kristendommen feilaktig, akkurat på samme måte som det nå er noen som utnytter islam feilaktig. Så det er ikke det som er årsaken. Det er ikke noen krig mot islam. Og vi kan heller ikke trekke den konklusjonen at det er fattige mennesker som benytter seg av terror.

Etter min oppfatning har denne terroren sitt grunnlag i Midtøsten. Hvis vi ser på Midtøsten, er de arabiske landene gjennom tiår blitt ydmyket av sine regjeringer, på grunn av militære nederlag. Det er også en økonomisk misere i mange av landene i Midtøsten. Gjennom 30 år har man misbrukt muligheter som andre land har brukt, f.eks. i Egypt, et enormt fattig land der fundamentalismen vokser, i Syria, som står stille, i Irak, som for 30 år siden var et pluralistisk, sekulært samfunn med pressefrihet og former for politisk demokrati, men som nå er et tyranni med enorme økonomiske problemer. Det er her terroren har sitt grunnlag. Men likevel må vi være klar over at denne terroren kan få sin utbredelse over hele verden hvis vi ikke bekjemper fattigdommen, fordi den finner sin næring og har sine røtter i fattigdommen. Det er derfor bekjempelse av fattigdom må øverst på den internasjonale politiske dagsordenen.

Og så til slutt Midtøsten. Vi ser nå at Midtøsten truer internasjonal fred og sikkerhet. Derfor går det ikke lenger an å overlate dette til partene selv. Det internasjonale samfunn er nødt til å engasjere seg sterkere, rett og slett fordi det nå angår hele det internasjonale samfunn, for denne terroren har sine røtter i Midtøsten. Jeg ser det slik – det er ikke noen forenkling, selv om det høres enkelt ut – at det internasjonale samfunn tok på seg oppgaven å gjøre det som var helt nødvendig etter krigen, nemlig å opprette staten Israel. Det internasjonale samfunn må ta på seg oppgaven å opprette en palestinsk stat. Det kan ikke bli sikkerhet for Israel uten at palestinerne får sin frihet, og det kan heller ikke bli frihet for palestinere hvis ikke Israel garanteres sin sikkerhet. Dette må det internasjonale samfunn ta på seg og sørge for blir virkeliggjort – begge deler. Dette har Norge støttet siden inngåelsen av Oslo-avtalen, at målet for hele fredsprosessen måtte være å opprette en palestinsk stat. I første omgang kan dette skje ved at det utplasseres internasjonale observatører for å overvåke at de anbefalinger som den internasjonale Mitchell-komiteen kom med, blir gjennomført av begge parter.

Jeg tror at 11. september kan bli historisk hvis vi innerst det dette viser, at vi på vår felles klode deler felles skjebne, at vi trenger en sterkere global politikk og sterkere globale institusjoner og gjennom det må gjøre noe med den internasjonale fordelingen i verden. Vi er nødt til å gjøre noe med fordelingen. Vi må få fattigdommen øverst på dagsordenen, og vi må få sterkere globale institusjoner til å håndheve fred og sikkerhet. Jeg håper at den linjen vil fortsette, også innenfor FNs sikkerhetsråd, særlig nå med å fokusere på den misèren som vi ser i mange

delar av verden, som derfor huser disse terroristnettverkene.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Inge Lønning (H): Jeg konstaterer med tilfredshet at den enighet om hovedlinjene i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk som har vært der, også er til stede i fortsettelsen.

En trontaledebatt, respektive erklæringsdebatt, kalles for opposisjonens debatt. Så langt er mitt inntrykk at Arbeiderpartiet som det største opposisjonsparti har kjørt denne debatten som en nokså langdryg forsmak på salderingsdebatten, og at tidligere statsminister Stoltenberg høres mer ut som en slags permanent finansminister som har hatt et kortvarig vikariat i statsministerstolen.

Det kunne være fristende å interpellere representanten Jagland med et lite tilbakeblikk til tiltredelsen av den regjering hvor han selv var utenriksminister. Tiltredelseserklæringen hadde ett eneste tema, nemlig å forandre for å fornye. Det gikk som en rød tråd gjennom hele erklæringen. Arbeiderpartiets oppgave var å forandre for å fornye, nærmere bestemt forandre offentlig sektor.

Nå ble det ikke all verden ut av det, som kjent, både fordi det åpenbart var sterk uenighet internt i regjeringspartiet om hvorvidt man virkelig ønsket å forandre offentlig sektor, og det var enda større uenighet i de nærmeste omgivelsene, nemlig i fagbevegelsen. Nå avtegner det seg nye samarbeidsmønstre hvor Arbeiderpartiet ønsker å samhandle med Senterpartiet og SV. Det er ikke akkurat de to partiene som har utmerket seg med mest iver for å forandre offentlig sektor for å fornye. Det er vel ikke urimelig å si at Senterpartiets alternative slagord er bevare for å bevare. Hvorledes vurderer Jagland det nye samarbeidet?

Thorbjørn Jagland (A): Jeg mener at representanten Inge Lønning hadde en feilaktig framstilling av det arbeiderpartiregjeringen stod for og gjorde. Vi hadde et ambisiøst program for fornyelse av offentlig sektor, og det ble satt i gang svært mange ting som jeg tror denne regjeringen kommer til å fortsette.

Jeg må minne om at det som nå er i gang, er av de mest omfattende endringer i offentlig sektor siden den ble en betydelig del av vårt samfunn, f.eks. omorganisering av sykehusene, som ble drevet fram i et hurtig tempo, som kom til vedtak her i Stortinget, og som jeg håper vil bli fulgt opp konsekvent av den nye regjeringen. Jeg må minne om omstruktureringen av Forsvaret, som var historisk, men som også var nødvendig i henhold til de vedtak som NATO gjorde på møtet i Washington. Det er svære ting som foregår ute i det norske samfunn nå på disse to sektorene. I tillegg vil jeg nevne politi- og justis-sektoren.

At det var intern uenighet om dette i Arbeiderpartiet, ser jeg som et kvalitetstegn. At man kan gjennomføre så

store endringer uten debatt, er etter min oppfatning ikke mulig, og det hadde vært et svakhetstegn hvis det ikke hadde vært noen uenighet om det. Da får vi nemlig heller ikke de gode løsningene, når argumenter ikke kan brynes mot hverandre. Den interne uenigheten foreligger nå i Regjeringen. Jeg må minne om at Kristelig Folkeparti gikk imot omorganisering av sykehusene. Det er klart at det vil være uenighet mellom Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet om en del av disse tingene, men jeg kan ikke se det som noe enormt problem, ikke noe større problem enn at det er intern uenighet i Regjeringen. Ja, jeg tror kanskje problemet er størst ved at det er intern uenighet i Regjeringen. Jeg håper i hvert fall det ikke vil føre til at man ikke har kraft i det arbeidet som må gjøres nå, bl.a. i helsesektoren.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg er enig med tidligere utenriksminister og nåværende leder av utenrikskomiteen, Jagland, i at den pågående konflikten ikke er en i utgangspunktet religiøs konflikt, og at den ikke er en kamp mot islam. Men jeg vil gjerne også stille et spørsmål om Jagland er kjent med noen sterkt muslimske land som over lang og vedvarende tid har vært stabile demokratier, og om han er oppmerksom på en lengre artikkel i Aftenposten forleden dag og teoriene og synspunktene til en professor Huntington, som har varslet om mulige nye konfliktlinjer i fremtiden. Det kan kanskje være at han tar innover seg visse forskjeller som dog er mellom kristendommen og islam, og hva det har avstedkommet.

Så har jeg et spørsmål til partileder Jagland. Han har jo også tidligere påtatt seg rollen som partileder i forskjellige debatter her i huset. Det dreier seg om kampen når det gjelder habiliteten til fiskeriministeren som Arbeiderpartiets talsmenn nå har satt i verk. Det er det samme tema som jeg tok opp med statsministeren. Vi har et regelverk for habilitet i kommunestyre. Hva er den prinsipielle holdning fra Arbeiderpartiets leder når Arbeiderpartiets kommunestyrerepresentanter er bundet av en avtale med Norsk Kommuneforbund og andre fagforeninger? Vil da Arbeiderpartiets representanter være habile når det i kommunestyret drøftes saker hvor det kanskje kan være en konflikt mellom kommunen og fagforeningene? Føler Arbeiderpartiets leder seg fullt ut habil når han er med på å utforme Arbeiderpartiets politikk, når Landsorganisasjonen som motytelse for en gave på 6,7 mill. kr til Arbeiderpartiets valgkamp stiller politiske krav?

Thorbjørn Jagland (A): Det vil bli noe for langt å gå inn i dette med islam og hvilke land som ikke har vært stabile demokratier. Jeg tror det er for enkelt slik som Carl I. Hagen her fremstilte det. I det hele tatt er det ikke særlig hensiktsmessig nå, tror jeg, i den opphetede internasjonale situasjonen å forenkle for mye. Jeg kan nevne ett muslimsk land, og jeg tror det for øvrig inntil nylig var det største, nemlig Indonesia, som har 180 millioner innbyggere fordelt på 500 stammer og 18 000 øyer. Jeg tror det var inntil for ganske kort tid siden det største muslimske land som har klart å holde dette sammen. Men i den grad det er konflikter, er ikke de knyttet til re-

ligion. De er knyttet til akkurat det faktum jeg nevnte. Man må ha litt kjennskap til hvordan denne verden er og hva slags land vi står overfor, og som har langt større problemer enn det et homogent land som Norge, har.

Så gjaldt det habilitet. Fagbevegelsen og Norsk Kommuneforbund er ikke lukkede organisasjoner. Det er organisasjoner som er demokratiske, som har åpne møter. Deres kongresser og møter er helt åpne og fungerer i et demokratisk samfunn. Det er noe annet enn å delta i helt lukkede forsamlinger hvor man ikke vet hva som diskuteres og heller ikke vet hvem som er medlem. Det er ikke slik at arbeiderpartifolk har noen habilitetsproblemer på grunn av dette. Det må være en fordel, synes jeg, at man har kontakter med folkelige organisasjoner. Jeg har i grunnen aldri hatt noe imot at Høyre har nær kontakt med NHO, og at en av direktørene i NHO nå sitter i Regjeringen. Jeg vil kritisere Høyre for deres politikk, men jeg vil ikke mistenke dem for å ha uærlige hensikter. Jeg ser det tvert imot som en fordel at politiske partier har kontakter med brede organisasjoner som representerer brede interesser og grupper i vårt samfunn.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg deler en del av de betraktningene som Thorbjørn Jagland kom med innledningsvis når det gjaldt Berlinmurens fall, den kalde krigens slutt og det nye trusselbildet som nå har blitt veldig tydelig for alle og enhver etter den 11. september. Den nye diskusjonen om forsvars- og sikkerhetspolitikk må jo gjelde hvordan man håndterer dette og hva det er som virker i kampen mot terrorisme – hva som blir de nye krigshandlingene i denne internasjonale situasjonen etter den kalde krigens slutt.

Jeg vil gjerne utfordre Thorbjørn Jagland til å si hva det er Arbeiderpartiet og stortingsflertallet mener er et vellykket resultat av de krigshandlingene som nå er rettet mot Afghanistan. For noe av det som nettopp er det nye trusselbildet, er at denne aksjonen, så langt vi vet, er gjennomført av statsborgere ikke fra Afghanistan, men fra Egypt og Saudi-Arabia, inspirert eller trent opp av bin Laden, men med tapetkniver og med vilje til å sette sitt eget liv til, og derfor har konsekvensene blitt så store. Hadde det vært slik at verden nå først og fremst var truet av missiler fra Afghanistan rettet inn mot mål i resten av verden, kunne man tenkt seg at det å uskadeliggjøre dem var det som kunne redde oss. Problemet er jo at selv om man skulle bombe Afghanistan sønder og sammen, er det ingen som kan si at man ikke må sitte og vente på at det kan komme en eller annen form for terroraksjon et eller annet annet sted. Da gjelder det jo å sørge for at man har et langsiktig perspektiv på det man nå gjør. Mange av dem som i dag er verdens terrorister og i ekstreme miljøer som er villige til å bruke den typen handlinger, er jo rekruttert og bygd opp for å slå tilbake fiender i tidligere tider. For eksempel er bin Laden rekruttert fra CIA for å slå Sovjetunionen ut av Afghanistan. Når er denne aksjonen vellykket?

Thorbjørn Jagland (A): Jeg kan ikke forholde meg til at CIA i sin tid var med på å bygge opp bin Laden, når

bin Laden nå er en trussel mot hele menneskeheten. Da holder ikke slike historiske fakta. Vi kan ikke på grunn av at CIA var med på å bygge han opp, nå la være å gjøre noe.

Når det gjelder hva man kan karakterisere som vellykket, måtte det være at man fikk slått ut kjernen av dette, som oppholder seg i Afghanistan. Men det er ikke nok, det baserte jeg hele mitt innlegg på. Men jeg må minne om, siden jeg også nevnte Sierra Leone i mitt innlegg – og alle husker den tragedien som utspant seg i det landet, og som for så vidt fortsatt utspinner seg – at man der klarte å opprette en viss stabilitet nettopp på grunn av at britiske styrker og andre styrker rykket inn. Hadde man ikke gjort det, hadde situasjonen vært like ille og fortsatt å destabilisere hele Vest-Afrika. Så det å unnlate å bruke militære virkemidler fører ikke til noe godt. Men man må ha et videre perspektiv enn det, og det er derfor jeg fokuserte på at FN må utarbeide en bred strategi for å gjenopprette sivilt styre, for å få til økonomisk utvikling, og det er det vi også nå må få en bred drøfting av. Men jeg vil advare mot å tro at dette er så enkelt som at det dreier seg ikke om folk som kan fyre av raketter mot verden ut fra Afghanistan. Nei, det gjør ikke det, men det dreier seg om nettverk som er i stand til å utplassere mennesker over hele verden, og som kan gjøre sivile fly om til bomber. Og de bombene kan finnes overalt, selv om de ikke lanseres i eller skytes opp fra Afghanistan, og det er det vi er nødt til å forholde oss til, ellers tror jeg at vi ikke tar vårt ansvar alvorlig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Jan Tore Sanner (H): Når det gjelder helsereformen, vil jeg bare minne representanten Jagland om at Arbeiderpartiet på det punktet fulgte opp et standpunkt som Høyre og Fremskrittspartiet allerede hadde tatt. Det gjenstår mye. Selv om ansvaret nå føres over til staten, gjenstår det mye ikke minst i forhold til det å få mer helse ut av de pengene som bevilges, og det er et arbeid som den nye regjeringen vil starte på.

Når Høyre søker samarbeid med det reelle sentrum, er det fordi vi har gode erfaringer med et slikt samarbeid. Samarbeid får frem det beste i partiene. Derfor er verken tiltredelseserklæringen eller Sem-erklæringen blåkopi av det ene eller det andre partiets program. Det er reelle samarbeidsdokumenter som bygger på konservative, liberale og kristeligdemokratiske verdier. Det handler om å verne menneskelivet og vise respekt for menneskeverdet, om frihet og personlig ansvar, om behovet for å verne om familien, de frivillige fellesskap og det sivile samfunns institusjoner.

Arbeiderpartiet har preget norsk politikk gjennom flere tiår. Valget i høst kan representere slutten på den sosialdemokratiske epoken. Arbeiderpartiets nederlag kan skyldes at partiet er tappet for kraft og evne, men også at velgerne har mistet troen på Arbeiderpartiet.

Jeg tror at velgerne ser at det moderne samfunns utfordringer ikke kan løses ved at stadig mer makt og flere beslutninger skal flyttes fra den enkelte familien og det

sivile samfunn over til staten. Når forandringene i samfunnet er så store som nå, er det behov for å verne og styrke de varige verdiene som gir oss identitet som individer og samfunnsborgere, og som verken staten eller markedet kan ta vare på. Det trengs et sterkt og konsekvent forsvar for det selvhjulpne mennesket, for familien og for de tusenvis av personer i et samfunn hvor de viktigste ting i livet finner sted. En slik politikk bygger på tillit, ansvar og personlig frihet og innebærer bl.a. lavere skatt og større valgfrihet.

Mens venstresiden alltid har snakket om at alt er politikk, legger vi til grunn at politikk også handler om å sette grenser for politikk. Verdigrunnlaget skal danne basis for politikken. Samarbeidsregjeringen vil sette kreftene inn på å gi våre barn og unge en best mulig utdanning, modernisere offentlig sektor slik at vi kan få mer ut av ressursene, senke skatter og avgifter slik at familiene får beholde mer av sine egne inntekter og vilkårene for verdiskaping bedres, bekjempe fattigdom og nød både nasjonalt og globalt og føre en offensiv miljøpolitikk basert på målet om en bærekraftig utvikling.

Dette er politikk som er gjenkjennelig i forhold til hva Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre tidligere har samarbeidet om, og det er en politikk som svarer på globaliseringens utfordringer. Globaliseringen gir oss mange muligheter samtidig som utfordringene blir større. Kunnskap og evne til å bruke kunnskapen blir stadig viktigere for den enkelte, for bedriftene og for Norge. Kampen om investeringene krever at det gjøres mer attraktivt å investere og utvikle nye ideer i Norge. Miljøutfordringene krever vilje til internasjonalt samarbeid, men også evne til å feie for egen dør. Fattigdomsproblemene forutsetter at vi viser vilje til å hjelpe gjennom bistand, men også til å slippe den tredje verden til på vårt marked, slik at landene får mulighet til å skape mer velferd for sine innbyggere.

Reaksjonene på tiltredelseserklæringen har vært ganske forutsigbare. Det er ikke overraskende, men ganske avslørende at både Arbeiderpartiet og SV i sine første kommentarer var mer opptatt av å kåre hvilket parti som hadde fått mest gjennomslag, enn å analysere den kursendring som erklæringen innebærer. Formålet er åpenbart et ganske utilslørt forsøk på å skape splid.

Det er kanskje ikke så overraskende at det er de partiene som gjennom år har demonstrert at de har vanskeligheter med å forholde seg til samarbeid, som også bruker enhver anledning til å angripe andre partiers samarbeid. Samtidig som Arbeiderpartiets ledelse sender sine sersjanter ut i marken for å angripe Kristelig Folkepartis familie-, miljø- og skolepolitikk, ber ledelsen om godt vær og samarbeid. Det kan neppe være alvorlig ment.

Vi frykter ikke Arbeiderpartiets og SVs forsøk på å slå sprekker i vårt samarbeid. Vi er forberedt på å bli satt på prøve, og vi skal vise at samholdet er sterkt.

I går forsøkte Arbeiderpartiet å gjøre erklæringsdebatten til en salderingsdebatt, mens SV bekreftet at partiet har ambisjoner om å bli drivkraften på venstresiden. Det er hyggelig for SV, men slett ikke bra for norsk politikk. Etter valget er det ikke den moderne radikalisme, men en

ganske så reaksjonær sosialisme som preger deler av SV. Et ikke ubetydelig antall av SVs stortingsrepresentanter er aktive medlemmer i Sosialistisk Ungdom, en organisasjon som støtter revolusjon og vil avskaffe den private eiendomsretten. Dette er tankegods som de fleste partier på venstresiden parkerte på den historiske skraphaug i 1989 da «skammens mur» falt og frihet og demokrati vant frem. SV er ikke lenger bare et sjarmerende innslag i norsk politikk, men kan også bli en betydelig maktfaktor. Derfor er det helt nødvendig å fokusere på at den reaksjonære sosialismen er i ferd med å vinne terreng i partiet.

Arbeiderpartiet har etterlatt seg et statsbudsjett for 2002 som på noen områder varsler et skritt i riktig retning. For 2001 foreslo Arbeiderpartiet rekordhøye skatte- og avgiftsskjerpelser. For neste år foreslås lettelsler. Men samtidig er det brutte løfter og en haug med ubetalte regninger. Budsjettet inneholder satsing på mange områder, men til tross for økt bruk av oljepenger foreslår likevel arbeiderpartiregjeringen å skyve ubetalte regninger for rundt 13 milliarder kr over til budsjettet for 2003. Det største løftebruddet ligger i forslaget om å utsette fjerningen av investeringsavgiften til den 1. oktober neste år. Den hadde Arbeiderpartiet lovet skriftlig å fjerne den 1. april, og det var ingen aprilspøk, ifølge Jens Stoltenberg på NHOs årskonferanse. Elavgiftslettelsen skal først skje den 1. juli 2002, og endringene i avskrivningsreglene har knapt budsjettvirkninger neste år. I tillegg kommer den manglende bevilgningsmessige oppfølgingen av forsvarsreformen.

Jens Stoltenberg har selvfølgelig rett når han sier at den nye regjeringen og Stortinget kan endre på arbeiderpartiregjeringens forslag. Spørsmålet er imidlertid om Arbeiderpartiet mener at det å forlate et bo med store ubetalte regninger er en ansvarlig og ryddig måte å opptre på. Det spørsmålet har vi ikke fått noe svar på.

Også denne høsten vil kravene om å bruke langt flere oljemilliarder melde seg. Dersom en slik linje får gjennomslag, er det dårlig nytt for alle dem som sliter med den høye renten. Internasjonalt preges økonomien av usikkerhet og fallende prognoser. Det øker behovet for å vise fasthet og skape tillit til den økonomiske politikken. Vi står overfor en kombinasjon av flere forhold som tilsier at det nå først og fremst er pengepolitikken som bør stimulere aktiviteten i økonomien. Det gjelder utsiktene til svakere økonomisk vekst, som særlig vil ramme industrien, sterkere lønnsvekst enn hos våre handelspartnere og sterk valutakurs og et høyt rentenivå.

Arbeiderpartiregjeringens budsjettforslag for neste år er allerede ekspansivt. Med et stramt arbeidsmarked kan ytterligere stimulans gjennom budsjettpolitikken måtte bli motvirket av fortsatt stram pengepolitikk. Det betyr høyere verdi på kronen i forhold til andre lands valutaer og et høyere rentenivå, noe som svekker tilliten til de nye retningslinjene for budsjettpolitikken. Det er derfor viktig at den brede enigheten om de nye retningslinjene for forvaltning og bruk av petroleumsinntektene videreføres.

En videreutvikling av velferdssamfunnet forutsetter et sterkt og konkurransedyktig næringsliv og en moderne,

effektiv offentlig sektor. Arbeiderpartiet har gitt opp. Også i denne debatten har partiet gjentatt sitt budskap om at det ikke er mulig å forbedre de offentlige tjenestene samtidig som rammevilkårene for verdiskapingen bedres. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har lagt frem et samarbeidsdokument og en erklæring som viser at det er mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Representanten Sanner sa at Arbeiderpartiet hadde gjort denne debatten til ein salderingsdebatt. Det var jo da interessant å konstatere at representanten Sanner i så stor grad sjølv gjekk inn i ein budsjettdebatt.

Samtidig seier òg representanten Sanner at det som skal vere Regjeringas politikk, ikkje kan vere ein blåkopi verken av Høyre eller av dei andre regjeringspartias program. Men det er òg eit faktum at Høyre i valkampen lova store skatte- og avgiftslettar. Så vidt eg hugsar, tal-festa Petersen det til ca. 40 milliardar kr. Skulle ein leggje tidlegare skattepolitisk talsmann Børge Brendes utsegn til grunn, så dreier det seg om 70-80 milliardar kr. Eg konstaterer da at dette er lovnader som Høyre ikkje greier å følgje opp i den nye regjeringa, men Høyre har tydeleg fått gjennomslag for monalege skatte- og avgiftslettar, samtidig som det synest som om Kristeleg Folkeparti og Venstre har fått gjennomslag for monaleg auking på faktisk – tilfeldig kanskje – somme av dei områda som Høyre i sitt siste alternative budsjett foreslo kutt på nettopp for å finansiere skatte- og avgiftslettar. Spørsmålet mitt blir da ganske enkelt: Korleis skal den nye regjeringa greie å få dette til?

Når det gjeld bruk av oljepengar, blir det sagt frå Regjeringa, og det følgde representanten Sanner nå opp, at ein skal halde seg til den nye handlingsregelen – og det er bra. Men prognosar frå Finansdepartementet syner at det innan 2005 vil gi oss ca. 24–25 milliardar kr meir i forhold til 2001-nivået. Samtidig seier Regjeringa at ho vil bruke halvparten av dette til skatte- og avgiftslettar. Da blir spørsmålet mitt: Korleis skal ein kunne greie å finansiere dei resterande 18–19 milliardar kr?

Jan Tore Sanner (H): Representanten Rudihagen bekrefter nå at Arbeiderpartiet ønsker å gjøre denne erklæringsdebatten til en salderingsdebatt, men jeg skal allikevel svare på Rudihagens spørsmål.

Det er riktig at både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har fått betydelig gjennomslag for sine standpunkter i den samarbeidserklæringen og det samarbeidsdokumentet som er forelagt. Det er det som er samarbeid, at man må gi og man må ta. Vi i Høyre er stolte over, og jeg har forstått det slik at det er man i Kristelig Folkeparti og Venstre også, at man har satt sitt preg på samarbeidet. Hvordan Regjeringen konkret skal få dette til å gå opp, vet representanten Rudihagen at han vil få svar på 9. november. Men la meg vise til at Samarbeidsregjeringen har pekt på at det er behov for omprioriteringer på budsjettet. Det er en vekst i økonomien som kan tas ut i

form av lavere skatter, men også ved å satse mer på prioriterte velferdsområder. Det er riktig at den nye handlingsregelen gir rom for både å redusere skattene og å satse særlig innen kunnskap, teknologi og infrastruktur. Og vi mener alvor når vi sier at vi ønsker å modernisere og effektivisere offentlig sektor. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet ensidig fokuserer på at modernisering av offentlig sektor skal bidra til å øke de offentlige utgiftene ytterligere. Vi er overbevist om at en målrettet effektivisering og modernisering av offentlig sektor, som også innebærer bruk av anbud og konkurranseutsetting, vil bidra til at vi får mer velferd ut av de pengene som bevilges.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg har to spørsmål til Høyres parlamentariske nestleder, men først vil jeg med tilfredshet konstatere den prinsipielle avklaringen han gav når det gjaldt samarbeid, at man innad i de tre regjeringspartier får gjennomslag, og at alle må gi og ta når det skal samarbeides. Det samme har Kristelig Folkepartis parlamentariske leder gitt uttrykk for. Jeg går ut fra at man husker det når man skal samarbeide med Fremskrittspartiet om neste års statsbudsjett.

Jeg har to spørsmål. Det første spørsmålet dreier seg om pensjoner. Folk har gjennom et langt liv betalt inn premie til folketrygden. Så blir de pensjonister, og så opplever man at de som er gift, får en avkorting i pensjonen i forhold til andre som har betalt nøyaktig den samme premien, men som ikke får avkorting fordi de ikke er gift. Er det Høyres prinsipielle syn at pensjonsrettigheter er en rettighet man har betalt for, eller er det Høyres prinsipielle syn at det er en sosial ytelse hvor myndighetene står fritt til å kunne foreta avkortinger og reduksjoner etter forgodtbefinnende? Det er en prinsipiell avklaring. Fremskrittspartiet ser på dette som opptjente rettigheter hvor myndighetene ikke skal kunne foreta avkortinger. Vi har derfor brukt sterke uttrykk om denne avkortingen.

Det andre spørsmålet gjelder det fremlagte statsbudsjett, hvor den avgåtte regjering foreslår å bruke 18 507 mill. kr til å nedbetale sykehusenes gjeld – oljepenger utenfor budsjetttrammer, for det har ingen aktivitetvirkning. Hvorfor vil ikke Høyre være med på det tilsvarende som Fremskrittspartiet går inn for, å nedbetale gjelden til alle fullførte bompengefinansierte veiprosjekter med oljepenger, slik at alle disse bomstasjonene kan fjernes med den samme begrunnelsen som når det gjelder nedbetaling av sykehusenes gjeld og tidligere Gardermobanens gjeld?

Jan Tore Sanner (H): La meg først bekrefte overfor representanten Hagen at vi har den samme forståelsen når det gjelder samarbeid, at samarbeid innebærer at man må gi og ta. Vi er glad for at Hagen på vegne av Fremskrittspartiet har erklært at man ønsker et godt samarbeid med den nye regjeringen. Det ønsker vi også, og vi ser frem til å kunne omsette det i praksis i Stortinget.

Når det gjelder det første spørsmålet om pensjoner som Hagen tar opp, har jeg ingen problemer med å gi uttrykk for at utgangspunktet for pensjonen er en opptjent

rettighet. Men hvordan dette konkret skal forholde seg i forhold til avkortingen, er et spørsmål som jeg tror vi skal gi den nye sosialministeren noe tid på å vurdere i forhold til det forslaget som Fremskrittspartiet har fremsatt i denne sal.

Når det gjelder spørsmålet om bruk av oljepenger, som gjelder det siste spørsmålet som Hagen tar opp, har samarbeidspartiene og Fremskrittspartiet en litt ulik oppfatning. Vi gir vår tilslutning til de retningslinjer som er nedfelt for økt bruk av oljepenger, og vi mener at det er fornuftig å holde fast ved de retningslinjene for å skape tillit til finanspolitikken. Vi ønsker ikke å gamble på at økt bruk av oljepenger skal bli besvart med en fortsatt stram pengepolitikk og et høyt rentenivå. Vi er overbevist om at det vil kunne bidra til å undergrave industriens konkurranseevne.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Representanten Sanner avla både i går og nå nettopp, i likhet med representanten Ine Marie Eriksen, Sosialistisk Ungdom og undertegnede en visitt. Jeg velger å skrive det på kontoen for furtning over tapte skolevalg. Og selv om jeg gjerne diskuterer behovet for et sosialistisk samfunn med representanten Sanner, vil jeg velge å snakke om noe annet i dag.

Det er en økende tendens til at utenlandsk kapital tar over norske bedrifter. I 1995 stod utenlandsk eide bedrifter for 18 pst. av industriproduksjonen i Norge. I 1999 stod utenlandske eiere for 28 pst. Dette har skjedd samtidig som norsk kapital har strømmet ut av landet både gjennom oljefondets investeringer i utenlandske selskaper og gjennom norske kapitalisters etablering i lavkostland. Uansett hva man måtte mene om norske kapitalister, er det gunstig for Norge å ha et næringsliv som er basert her, som kan styres ut fra norske behov, og hvor beslutningene tas nærmere alle de nordmenn som blir berørt av det. Den motsatte situasjonen fører til større usikkerhet for arbeidsplasser og lokalmiljø. Kværner er nå i en situasjon der selskapets skjebne er lagt i utenlandske hender, og vi har en rekke eksempler på, f.eks. det som skjedde med Hydro Seafood, at det ikke finnes nok norske Eiermiljøer med tilstrekkelig evne eller vilje til å beholde sentrale deler av norsk næringsliv på norske hender.

Den nye regjeringen har uttrykt et klart ønske om å føre en storstilt privatiseringspolitikk. Men en rekke økonomiske kommentatorer har i det siste påpekt at det å legge ut statsbedrifter for salg i dag vil kunne støvsuge det innenlandske kapitalmarkedet ytterligere, og dermed føre til at enda flere norske bedrifter, både tidligere statsbedrifter og andre, havner på utenlandske hender.

Spørsmålet til representanten Sanner blir da: Er Høyre villig til å gjennomføre sine planer om omfattende privatisering også hvis konsekvensen er at eierskapet ved enda flere viktige norske bedrifter blir ført ut av landet? Er privatisering viktigere enn nasjonalt eierskap for Høyre?

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jan Tore Sanner (H): Når det gjelder replikanten, så er vel han en av dem som har erklært at han i Stortinget vil kjempe for Sosialistisk Ungdoms prinsippprogram, et program hvor man erklærer seg som tilhengere av revolusjon og motstander av privat eiendomsrett. Det er klart at hvis man velger den medisinen og sier at vi skal avvikle den private eiendomsrett og staten skal eie alt, ja så sikrer man også at det er et 100 pst. statlig nasjonalt eierskap. Jeg er overbevist om at skal vi sikre en vekstkraftig norsk industri og et norsk næringsliv, er vi nødt til å satse også på privatisering. Jeg er overbevist om at årsaken til at vi får stadig mer utenlandsk eierskap i norske bedrifter, er at man fra norsk side ikke har vært villig til å satse på en politikk som gir gode rammevilkår for norske investorer. Derfor har Høyre tidligere tatt til orde for at vi skal omgjøre folketrygden til investeringer i private pensjonsfond, slik at vi får flere institusjonelle eiere i Norge. Derfor ønsker vi gradvis å redusere formuesskatten, slik at vi skaper bedre rammevilkår for investorene. Det er en politikk hvor man først og fremst skal beskatte kapital mest mulig, som bidrar til kapitaltørken på norske hender, og som bidrar til at det først og fremst er utenlandske investorer som vil investere i norske bedrifter. Så hvis det er en invitasjon til å styrke det nasjonale eierskapet, så mottar vi gjerne den. Men da må det innbefatte privatisering, da må det innbefatte en nedtrapping av formuesskatten, da må det bidra til at vi skaper gode rammevilkår for norske eiere som ønsker å investere i bedriftene. Det er den beste strategien for å sikre både et vekstkraftig næringsliv og å bevare det nasjonale eierskapet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Per Sandberg (FrP): Parlamentarisk leder i Arbeiderpartiet, Jens Stoltenberg, åpnet i går debatten med den påstand at velgerne ikke ønsket noen ny regjering, og slettes ikke en regjering dominert av høyresiden i norsk politikk. – Det siste tolker jeg bare som en stadfestelse av at den nye regjeringen må basere seg på at Fremskrittspartiet får større innflytelse. Dette er jeg selvsagt enig i, og jeg vil si: Det skulle bare mangle. Fremskrittspartiet har over 360 000 velgere bak seg i neste periode, noe mindre enn i forrige, men likevel er Fremskrittspartiet Norges tredje største parti, i forrige periode var vi nest største parti. Og da er min oppfordring til Stoltenberg, til Halvorsen, til Bondevik, til Enoksen og til Sponheim: Er det ikke nå på tide å akseptere og respektere disse 360 000 velgerne på lik linje med alle de andre velgerne, som måtte ha tatt et annet valg? At Stoltenberg nå tolker valgresultatet på denne måten, bekrefter bare at Arbeiderpartiet innehar et – ja, jeg vil sågar si – menneskesyn og en holdning som kan karakteriseres med følgende ord, nemlig velgerforakt, undergraving av demokratiet.

Jeg mener å kunne påstå at akkurat denne holdningen er det som har resultert i at Arbeiderpartiet har opplevd tidenes dårligste oppslutning. Velgerne har gjennomskuet Arbeiderpartiets neglisjering av folkets ønske om en kursendring, i mange år. Velgerne har gjennomskuet at Arbeiderpartiet har vært mer opptatt av sine sterke bånd

til LO og enkelte arbeidsgrupper som de har båret fram på gullstol i tiår, enn å ta hensyn til den generelle samfunnsutviklingen. Velgerne har gjennomskuet at Arbeiderpartiets skatte- og avgiftspolitikken kun har vært et skalleskjul for å prioritere enkelte næringer og profesjoner, som har skapt store forskjeller mellom folk. Representanten Hagen var tidligere i dag innom dette med habilitet. Jeg vil definere det mer som «kjøpt og betalt». Det sier vi i Trøndelag.

Velgerne har ønsket en ny kurs. Velgerne gav oss en mulighet til en flertallsregjering bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Dette har vi ikke fått til, selv om Fremskrittspartiet har prøvd etter beste evne. Nå har da Fremskrittspartiet etter en helhetsvurdering gitt Samarbeidsregjeringen en viss prøvetid, og jeg håper virkelig at denne regjeringen i alle fall tar Fremskrittspartiets 360 000 velgere på alvor gjennom nettopp å la disse får sin demokratiske plass gjennom påvirkning av kursendringen i norsk politikk. Og da bør det ikke komme flere utsagn på linje med det landbruksminister Sponheim kom med i går. Da er det viktig at formuleringene i Sem-erklæringen og regjeringserklæringen om modernisering av offentlig sektor ender opp i konkrete effektiviseringstiltak. Jeg mener erklæringen er noe vag, bl.a. i forhold til fylkeskommunen. Jeg stiller spørsmål ved om Regjeringen skal evaluere fylkeskommunen eller bare vil vurdere å evaluere fylkeskommunen. Jeg trenger vel ikke minne verken Høyre eller den nye kommunalministeren om tidligere målsettinger og programformuleringer. Det er viktig å merke seg at «den nye fylkeskommunen», som noen ynder å kalle den, faktisk vil ha et mindre eksistensgrunnlag enn noen gang etter at sykehusreformen trer i kraft fra 2002. Fremskrittspartiet vil utfordre Stortinget allerede på det nåværende tidspunkt med forslag.

I sammenheng med dette vil jeg utfordre den nye regjeringen til en debatt om den generelle kommunestrukturen. En nedleggelse av fylkeskommunen vil, hvis en gjør de rette grepene, styrke kommunenes selvråderett, som også mange andre er opptatt av. Å legge forholdene til rette for frivillige sammenslåinger av kommuner bør få større oppmerksomhet. Fremskrittspartiets syn på fylkeskommunen er klinkende klart. Når det gjelder antall kommuner, mener vi at innbyggerne må få bestemme dette gjennom folkeavstemninger. Uten folkeavstemninger vet vi jo ikke hva folket ønsker. Jeg tror at folk flest er mer bevisst på dette enn mange politikere er, og at folk flest ser fordelene ved et samarbeid utover det utbredte interkommunale samarbeidet. Vi må derfor få en omfattende folkeavstemning, med anbefalte kommunesammenslåinger over hele landet. Innbyggerne vil bli mer og mer bevisst på den kvaliteten tjenestetilbudet inneholder, og ikke på hvorvidt tjenesten tilbys av Levanger kommune eller av Verdal kommune.

Fremtiden vil bestå av mange flere tilbydere av alle kommunale tjenester – på tvers av grenser. Kommungrensene bør ikke være til hinder for at en kan samle sentrale oppgaver under samme tak. Men kommunesammenslåinger må ikke under noen omstendigheter gjen-

nomføres uten at dette skaper bedre inntektsgrunnlag samlet sett for kommunene. Jeg tror at innbyggerne i den enkelte kommune vil bli mer og mer opptatt av det servicetilbudet de måtte motta, enn av ubegrunnede grenseoppganger mellom alle kommunale administrasjoner eller andre som måtte stå for dette. Fremskrittspartiet vil – og har prøvd – å skape en slik debatt. Personlig mener jeg at vi allerede er for sent ute enn for tidlig ute når det gjelder å gjøre klare og prinsipielle vedtak rundt dette.

Jeg har selvsagt også registrert at den nye regjeringen i erklæringene vil forsterke innsatsen for å redusere skjema- og forskriftsveldet. Den vil gjenoppta og videreutvikle prosjektet «Et enklere Norge». En kan vel ikke si at Bondevik I hadde spesielt stor suksess med sitt prosjekt. Derfor er det betimelig å stille spørsmål om hvilken prioritet dette nå vil få i den nye regjeringen. Fremskrittspartiet krever nå resultater. Samtidig vil jeg her vise til en artikkel som jeg fant på nettet i går, der det står:

«Lederne blir syke av byråkratiet

Søvnløshet, konstant tretthet, utbrenthet og ulike kroppslige stressykdommer. Dette er plager som rammer stadig flere småbedriftsledere. De blir syke av det offentlige skjemaveldet.»

Og videre:

«Internkontrollsystemer, kvalitetssikringssystemer, HMS, ... godkjenningsregler for ansvarsrettigheter, Arbeidsmiljøloven, Lov om dokumentasjon, skriv fra Plan- og bygningsetaten og Statens byggtekniske etat. Byggmester Freddy Larsen lesser ringperm på ringperm på bordet.»

– og sukker tungt.

Dette må vi gjøre noe med.

Avslutningsvis vil jeg i mitt innlegg ta tak i et område hvor regjeringserklæringen er meget mangelfull, nemlig integreringspolitikken. Jeg registrerer at den nye kommunalministeren lover grenseløs arbeidsinnvandring, etter min mening med grunnløse argumenter om mangel på arbeidskraft. Den umiddelbare virkning dette vil få, er en enda større flom av asylsøkere på jakt etter arbeid i Norge, noe som også tidligere kommunalminister Brustad har vært inne på i dag.

Det virker ikke som om den nye regjeringen er klar over den arbeidskraft som finnes innenfor EØS-området, den arbeidskraft som kan frigjøres i Norge, eller den arbeidskraft som jeg mener kom meget godt fram under representanten Rafiqs innlegg her i salen i går. Det var for øvrig et meget godt innlegg, som jeg mener kan danne grunnlag for en bedre integreringspolitikk og bryte ned den forskjellsbehandling som skjer i det norske samfunnet, bygd opp over lang tid gjennom en naiv og misforstått innvandrings- og integreringspolitikk fra Arbeiderpartiet. Men for å få satt Rafiqs tanker ut i praksis kan ikke Norge ha åpne grenser for nye asylsøkere. Nå må vi prioritere integrering av alle dem som allerede har fått opphold i Norge. Og det opplever jeg at også representanten Rafiq er opptatt av i sitt innlegg. Men da kan vi ikke samtidig ha åpne grenser for nye asylsøkere og flyktninger.

I år opplevde Norge den største innvandring noensinne. St.prp. nr. 101 for 2000–2001 sier noe om de økonomiske og administrative konsekvenser som følge av økt antall asylsøkere i 2001. Men den sier ikke noe om alle de andre konsekvensene denne ukontrollerte innvandringen kan få. 2 000 asylsøkere er ennå ikke blitt registrert av politiet i Norge. Hva dette kan bety for oss i en hverdag preget av terror, er vanskelig å si noe om.

Den nye regjeringen må nå vise ansvar og ta dette på alvor. De siste års ukritiske innvandring er ikke bare til hinder for en reell integrering, men skaper store problemer for dem som virkelig har behov for asyl, og for dem som allerede har fått opphold i Norge. Daglig leser vi om næringsdrivende og kjøpesentre som stenger mennesker ute på grunn av at enkelte asylsøkerer gjør innbruddsraid rundt omkring i landet. Vi leste i går at unge somaliere nå blir rekruttert i stor stil som langere i Oslos narkomiljø.

Jeg vil avslutte med å spørre: Når skal vi ta denne utviklingen på alvor? Fremskrittspartiet ønsker nå en fri meningsutveksling i utlendingspolitikken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Som representanten Sandberg var inne på, har regjeringa Bondevik i Sem-erklæringa varsla ei kraftig oppmyking av regelverket for arbeidsinnvandring til Norge. Det Bondevik II-regjeringa i realiteten legg opp til, er ei omlegging av innvandringspolitikken utan at dei eingong har gjort ei vurdering av konsekvensane.

I og med at Framstegspartiet seier at dei dannar ein parlamentarisk «basis» for Bondevik-regjeringa – eg trur nok mange vil kunne definere det som eit parlamentarisk grunnlag – så er mitt spørsmål til representanten Sandberg, som er Framstegspartiets innvandringspolitiske talsmann: Kan ein tolke det slik at Framstegspartiet nå vil vere med på denne omlegginga av innvandringspolitikken?

Bondevik-regjeringa tar heller ikkje opp problema for dei 70 000 arbeidsledige som me har i dag, der ein stor del er innvandrarar. Og det er litt underleg å høyre representanten Sandbergs innlegg med tanke på at Stortinget nå er invitert til å vedta eit forslag frå Framstegspartiet som går på at Regjeringa har Stortingets fulle tillit basert på Sem-erklæringa, altså denne erklæringa som varslar ei kraftig omlegging av regelverket for arbeidsinnvandring, eller ei «kursendring», som representanten Sandberg var inne på. Spørsmålet mitt blir da: Kan ein tolke det slik at Framstegspartiet vil stø denne omlegginga når dei på mange måtar trykkjer Sem-erklæringa til sitt bryst?

Per Sandberg (FrP): Nei, slett ikke!

Representanten Oppebøen Hansen har selvfølgelig også registrert at Fremskrittspartiet under hele prosessen har vært meget klar på at det er veldig mange ting i Sem-erklæringen og også veldig mange ting i regjeringserklæringen som Fremskrittspartiet ikke kan støtte. Men vi har samtidig sagt at sett i en helhet inneholder disse erklærin-

gene en kurs og en politikk som går mer i retning av Fremskrittspartiets ønsker om en kursendring.

Hadde vi valgt annerledes og latt Stoltenberg-regjeringen og Arbeiderpartiet fortsette, så ville i hvert fall Fremskrittspartiet kommet i beit i forhold til sine tillitsvalgte og folkevalgte rundt omkring i landet. For det er ingen ting i budsjettframlegget fra Arbeiderpartiet som tilsier mindre innvandring og mindre penger til flyktninger enn det som ligger i erklæringene.

Det er bare å se i St.prp. 101 for 2000-2001, som vi nå har til behandling, hva det har resultert i av ekstra bevilgninger som vi nå må legge på bordet for at vi skal kunne greie den asylsøkermengden som har kommet i år. I år passerer vi altså 16 000 asylsøkere. Stoltenberg-regjeringen har lagt opp til en nesten like stor innvandring neste år, og den budsjetterer med at det også neste år skal være en like stor innvandring. Det kunne Fremskrittspartiet i hvert fall ikke være med på.

Men som sagt: Etter en helhetsvurdering mener vi at erklæringene inneholder en bedre politikk for Fremskrittspartiet enn det Stoltenberg-regjeringen og Arbeiderpartiet gjør. Men det er helt klart at Fremskrittspartiet står på sitt program, og vi vil i forhold til dette med innvandring og utlendingspolitikken stå på vår politikk fra sak til sak.

Ivar Kristiansen (H): Representanten Sandberg hadde som et av sine viktigste poenger i sitt innlegg det forhold at Sem-kameratene burde ha respekt for Fremskrittspartiets 360 000 velgere, og det er et utgangspunkt som jeg forstår veldig godt. Jeg tror det ligger som en forutsetning for å nå mange av de mål som ligger i Sem-erklæringen, at de tre partiene som nå utgjør regjering-blokken, må ha forståelse for Framskrittspartiets velgere. Men for å si som Carl I. Hagen tidligere har sagt, så handler politikk om å gi og ta. Og det er soleklart at hvert især av de tre partiene ikke har flertall alene. Det gjelder heller ikke for mitt parti, Høyre. Men ved å gå sammen i denne regjeringen får vi gjennomslag for atskillig mer enn ved å stå alene og være i opposisjon.

Carl I. Hagen henviste tidligere i dag til de bindinger som ligger mellom bl.a. Arbeiderpartiet og LO. Og når vi henviser til de mange reformer som det er behov for innenfor offentlig sektor, innenfor begrep som konkurranseutsetting, pasientpolitikk, sykehuspolitikk og skatte- og avgiftspolitik, er det helt soleklart at det også for Fremskrittspartiet i det alt vesentlige må være så mange forhold som peker i rett retning også i forhold til Fremskrittspartiets program, at man i tider som dette, når man velger å se fremover, ikke må glemme hva som kunne ha vært og kan være alternativet. Det må man hele tiden ha med seg på ferden videre. Det er så mye i Sem-erklæringen og i statsministerens regjeringserklæring som også går i retning Fremskrittspartiet, at man heller ikke der kan glemme hva som vil være alternativet.

Per Sandberg (FrP): Representanten Kristiansen har jo helt rett. Jeg kunne kanskje ha brukt Ivar Kristiansens replikk som svar til Oppebøen Hansen i forrige replikk-

runde. Det er klart at det er mange ting her, som jeg sa i mitt forrige svar, som Fremskrittspartiet mener er veldig bra. Men det skal fortsatt settes ut i praksis, det skal settes ut i virke, og det var derfor mitt hovedinnlegg i dag inneholdt et par-tre spørsmål.

Jeg ser og registrerer at erklæringen sier at nå skal denne regjeringen gjøre noe med skjemaveldet og byråkratiet for næringslivet. Men det sa også Bondevik I-regjeringen, og da skjedde det motsatte. Det er derfor jeg stiller spørsmål ved hvor høyt den nye regjeringen prioriterer denne kampen mot byråkratiet og skjemaveldet. Jeg håper selvfølgelig at resultatet nå vil bli at vi på kort sikt ser resultater som gjør at vårt næringsliv virkelig føler at de har fått lettelse.

Det samme gjelder også dette med konkurranseutsetting. Det gjenstår fortsatt å se hvorvidt den nye regjeringen får fart på effektivisering, rasjonalisering og konkurranseutsetting og anbudsprinsippene. Det gjenstår å se. Jeg setter spørsmålstegn ved det. Derfor drar jeg også fram den kanskje største byråkratiske mølla vi har, fylkeskommunen, og stiller spørsmål, særlig til Høyre, som har fløyet ganske høyt sammen med Fremskrittspartiet når det gjelder å legge ned fylkeskommunen: Vil vi nå istedenfor å vurdere en evaluering, rett og slett få en evaluering når man legger ned fylkeskommunen i løpet av neste periode? Det er mitt spørsmål og mine utfordringer til den nye regjeringen. Men jeg skal si meg helt enig med representanten Kristiansen i at det er veldig mye bra i erklæringen, men det er også en hel masse ting som Fremskrittspartiet selvfølgelig ikke kan være med på.

Heikki Holmås (SV): Fremskrittspartiet hadde jo tidligere et slagord som het «Fremtiden skapes – den vedtas ikke!». Men jeg merker meg jo at Sandberg her har en idé om at det går an å vedta fred og fordragelighet og slutt på all krig i verden, siden han tror at det ikke lenger skal være behov for å ta imot flere flyktninger i Norge. Han kunne jo istedenfor engasjere seg litt for fred i verden ved å prøve å jobbe *med* folket og folkemeningen *mot* USAs bombing av Afghanistan og *med* palestinerne *mot* Israels terrorbombing av palestinske barn. Da hadde det vært færre folk i verden som hadde behovd å flykte derfra i hvert fall.

Jeg hadde tenkt å gripe fatt i Sandbergs innsats for norsk kulturliv, for den «rocker» jo hardt. I tillegg til at han vil avvikle all kultur som ikke lønner seg, har han nå øst av sin kulturelle innsikt og har etablert et nytt teaterpolitisk program. – Æ vil ha et ufarlig teater, sier han, referert i Dagbladet sist søndag. Derfor vil han stoppe en oppsetning på Trøndelag Teater av teaterstykket om nazisten og torturisten Henry Rinnan. – Æ vil ha et ufarlig teater, no' som sprer glede og opplevelsa, ikke slike dype spekulasjona, sier han videre.

Jeg synes det er bra at Sandberg ikke lenger sitter i kulturkomiteen. Jeg vet jo at Sandberg kommer fra et parti der det er forbudt med kritikk og man kun skal la seg underholde av lederen, og skjønner godt at han synes

det hadde vært fint om det var slik i resten av samfunnet også.

Men jeg vil likevel spørre ham om to ting. Henrik Ibsen skrev samfunnsrefsende stykker om makt og moral, f.eks. «En folkefiende». Mener Sandberg at Ibsen burde holdt seg for god til det, eller mener han at teatrene ikke burde sette opp Ibsen? Det andre: Det blir færre og færre igjen her i landet som har opplevd krigen. Mener Sandberg at det ikke er så viktig å vise unge folk i dag ondskapen i nazismen og skape tanker omkring det, eller mener Sandberg at det ikke er så viktig å vise ungdom den rasismen som nazistene stod for?

Per Sandberg (FrP): Først vil jeg si at her fikk vi et klart eksempel på SV i fri flyt og uten oppdragelse, et usminket SV som opptrer fra Stortingets talerstol og bl.a. gjør narr av en dialekt, og der representanten ikke på noen slags måte har satt seg inn i de sakene han etter besatte evne prøver å kommentere.

Jeg vil gjøre representanten oppmerksom på at vi senere i dag får et forslag der Fremskrittspartiet foreslår i gi 500 mill. kr til flyktninger i Afghanistan. Jeg formoder at representanten Holmås og SV vil stemme mot det, for slik ligger det i hvert fall i innstillingen.

Når det gjelder saken om «ufarlig teater», anbefaler jeg representanten å ta seg et bedre kurs i trøndersk, for det var også totalt usminket og frekt, om jeg får lov til å si det slik. Jeg håper at det er siste gang vi får en slik oppreden fra denne talerstolen.

Når det gjelder Rinnan, har jeg tatt helt andre hensyn, nemlig det at det her er mange barn som lider. Det er slik at Rinnans etterkommere faktisk har barn som begynner på barneskole i Levanger i dag. Levanger som lokalsamfunn, særlig Rinnans familiemedlemmer, har over lang tid hatt nok belastning. Og jeg har aldri på noe tidspunkt uttalt at jeg skal be noen som helst om å stoppe et teaterstykke. Men hvis jeg hadde vært direktør på dette teatret, hadde jeg vist ansvar for denne familien gjennom å si nei til å sette opp dette stykket. Jeg forstår at SVs representanter ikke har den type forståelse for menneskelig slit og menneskelig angst over lang tid som disse menneskene har hatt, men det har altså jeg. Derfor vil jeg forbeholde meg retten til å forsvare disse menneskene mot bl.a. representanter på linje med Heikki Holmås.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Presidenten vil for øvrig si at den siste runden var et typisk eksempel på hvorfor Stortingets forretningsorden er akkurat slik som den er, og at all tale skal være høvisk.

Karin Andersen (SV): For SV er rettferdig fordeling en hovedsak og en hjertesak, både globalt og lokalt. Fattigdommen har mange ansikter, og over 20 000 av dem er barn. De trenger akutthjelp, de trenger penger til skolesekk, til leirskole, til medlemskontingent i Speideren, og de bør få lov til å slippe å se moren sin fornedret krabbe til Frelsesarmeen for å be om mat. De bør også slippe å leve i angst for om de fra måned til måned har tak over hodet. Slik er det dessverre i Norge i dag. De bør også få

slippe å grue seg til skolestart fordi de vet at de ikke kan være med på bursdagsselskaper eller på skoleturer fordi foreldrene ikke har råd.

Barn som vokser opp i fattige familier, er like mye verdt som andre barn. Alt snakk om vern av familien og barna faller dødt til jorda hvis vi svikter de fattigste barna. SV har fremmet mange forslag om dette, både i forbindelse med utjæmningsmeldingen i vår og seinere. Alle i Stortinget og Regjeringen har visst om denne fattigdommen. Og hva gjør da verdens rikeste land når de vet dette? Jo, da starter man en valgkamp der skattelette i milliardklassen til de rikeste er det pinlige hovedinnholdet. I løpet av valgkampen snudde dette. Det var i Holmgang da Frelsesarmeens Marit Solli med autoritet og verdighet fortalte den usminkede sannheten om fattigdommen, og man kunne høre knappenåla falle i studio.

SV utfordrer Regjeringen til å velge en klar side i kampen mot fattigdom, kamp mot fattigdom før skattelette, og utfordringen til Regjeringen er: Flytt i hvert fall minst en milliard kr, som det første dere gjør, til fordel for de fattigste. Når man på krona har greid å bestemme hva f.eks. folk som har en lønn som en stortingsrepresentant, skal få, og når det er i mangetusen kronersklassen, må det gå an å gjøre noe også for de fattigste.

Barnetrygden har vært et hett tema, og noen har antydning at sosialhjelpsbrukere kanskje ville brukt pengene på rus og sprit hvis de fikk beholde dem. Jeg må si at i alle de åra jeg har fått barnetrygd, er det ingen som noensinne har spurt meg om hva jeg har brukt de pengene til. Jeg synes det er uakseptabelt å antyde at folk som er økonomisk fattige, tar mindre ansvar for sine barn enn vi som er velberget. Hvis folk har et alkoholproblem, må de få hjelp for det, og det er ingen unnskyldning for å holde en hel familie og barna i fattigdom. Uansett er barna uskyldige, og de skal ikke straffes for at mor og far har økonomiske problemer.

SV har fremmet mange forslag. Senterpartiet har fremmet de fleste av dem om igjen, og vi ber Regjeringen om å se på disse forslagene. Som et eksempel kan jeg nevne at en enslig forsørgers barn bare på denne avkortingen i barnetrygden vil tape nesten 25 000 pr. år, og det er fryktelig mye penger. Jeg greier ikke å forstå hvordan vi skal argumentere for at de ikke trenger disse pengene når vi andre trenger dem.

Statsministeren sa i sitt innlegg før i dag at han ville at kommunale stønader til bostøtte til fattige familier skulle kunne veie opp for noe av dette. Ja, jeg undrer meg på, når man ser kommuneøkonomien, hvordan statsministeren kan mene at det skal gå i hop. Det burde være slik at det er en statlig oppgave å sikre at det i hvert fall er økonomi til at dette lar seg gjennomføre.

Det er andre det også er grunn til å oppfordre Regjeringen til å kaste sine krefter inn til fordel for. Det er dyrt å være sjuk. Dyrest er det hvis man er kronisk sjuk. Det kan funksjonshemmedes organisasjoner dokumentere for alle som vil høre på. De har regnet ut at funksjonshemmede i snitt betaler 8 000 kr i egenandeler i året, og at 35 pst. av dem betaler så mye som 24 000 kr totalt. Vi vil oppfordre Regjeringen til å innføre et tak 2 for funk-

sjonshemmede og kronikere, og det bør ligge på ca. 3 000 kr. Vi som er friske, betaler nemlig i gjennomsnitt 4 000 kr pr. år, og da er det rimelig at funksjonshemmede og kronisk sjuke som vi alle vet tjener mindre enn alle oss andre, også har et lavere tak for sine utgifter for nødvendig helsehjelp.

En av Regjeringens flaggsaker i erklæringen er en økt og ganske massiv satsing på privatisering. SVs hovedsyn er at det er fullt mulig å gjøre ting både bedre og billigere også i offentlig sektor, uten å svekke kvaliteten og svekke de ansattes lønns- og arbeidsforhold. Gevinsten ved å effektivisere må brukes til å bedre kvaliteten på tjenesten, ikke til skatteletter til private drivere. Det har vært et litt manisk kjøp for privatisering nå, og Fremskrittspartiet er jo de mest maniske av alle. Alt som er privat, er lønnsomt, og alt som er offentlig, er dyrt, ser ut til å være deres holdning. I Fremskrittspartiets verden er en hjelpepleier en kostnad hvis det står kommune på frakken, men verdiskaper hvis det står AS på frakken, og jeg spør: Deler Regjeringen dette synet?

Landstingsrevisorene i Stockholm har publisert en rapport som er basert på konsulentfirmaet AffärsConcept ABs evaluering av seks prosjekter innen omsorgssektoren i Stockholm. Resultatet kan sammenfattes slik: Alle prosjektene ble dyrere. Ingen prosjekter kunne dokumentere bedre kvalitet. I tillegg til kommunen var det bare tre ulike private anbydere som konkurrerte om de samme seks prosjektene, og Stockholm ble flinkere til å skrive anbudsdokumenter. Det siste er kanskje ikke så dumt, det å kunne vite hva en skal spørre om.

Det er gjort tilsvarende erfaringer i Norge, og grunnen til det er sammensatt, men helt iøynefallende er det at kommunene i lang tid har vært underfinansiert og derfor bruker faktisk for lite penger til drift.

Dette til tross er kommunene og de kommunalt ansatte organisasjoner betydelig mer effektive og dyktige enn sitt rykte, og det er kanskje et viktig poeng. Det må være flere enn meg som finner det litt utidig at politikere både fra Høyre og Fremskrittspartiet konsekvent svartmalter og devaluerer arbeidet som de offentlig ansatte utfører. Det er vanskelig å se noen annen grunn til det enn at det er en bevisst strategi for å ødelegge offentlige etaters evne til å yte tjenester av tilstrekkelig omfang og kvalitet for å berede grunnen for privatisering. Strategien er i ferd med å lykkes. Undersøkelser viser at brukerne av offentlige tjenester i hovedsak er fornøyde, mens misnøyen øker hos dem som ikke bruker tjenestene. Det er altså de friske og velhavende av oss som holder liv i myten om offentlig udugelighet og bereder grunnen for konkurranseutsetting, i neste omgang ytterligere privatisering.

For SV er det viktig å si at vi i velferdsstaten har bruk for hver eneste hjelpepleier, omsorgsarbeider, rengjørere, hjemmehjelp og lærer, og vi er nødt til å bygge opp kompetanse. Vi er nødt til å sikre at vi får faglig dyktighet. Kravet om kompetanseheving må komme, men som et kvalitetskrav og ikke som en knockout-runde i anbud.

Fra SVs side vil vi også si at det er behov for en rekrutteringsmelding for omsorgsyrkene på linje med det man har hatt for lærerne, hvis man skal få et samlet løft

som forplikter både regjering og storting til å følge opp nødvendige lønns- og arbeidsvilkår. Det er ett område der markedet nå er nesten ubegrenset. Jeg syns det er greit å se på det hvis man vil vite hvordan dette fungerer, i tilfelle man går inn for en slik løsning. Det gjelder boligmarkedet. Der er valgfriheten og resultatet null for mange flere enn det vi liker å tenke på, og det er åpenbart at markedet ikke kan sikre bolig til alle. Nå er det snart en halv generasjon ungdom som risikerer å bli gjeldsslaver fordi det er det frie markedet de blir budt, og det frie markedet gir dem ingen valg.

Noe av denne debatten dreier seg om at vi er veldig opptatt av å velge. Jeg må si at de gangene jeg har vært sjuk og har trengt hjelp, og det har vært noen ganger, er det ikke valgfriheten som har slått meg. Det er ikke da jeg griper etter katalogen med glanset papir for å se etter hvilket sjukehus som er best. Nei, da trenger jeg hjelp! Det er det som er hovedansvaret for oss, å sørge for at folk får hjelp, at de får kvalitet på den hjelpa, eller at foreldre kan velge nærskolen fordi den gir barna en kvalitetsmessig undervisning. Det er langs de linjene SV vil drive sin politikk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Regjeringen har i dag signalisert en kraftig oppmyking av reglene for arbeidsinnvandring. SV har tidligere gått inn for et såkalt green card-system. Den avgåtte regjeringen har allerede myket opp dagens regler kraftig, og fra 1. januar vil det bli veldig enkelt for arbeidsgivere her i landet å hente inn arbeidskraft som ikke finnes i Norge, fra land utenfor EØS.

Arbeiderpartiet er enig i at vi skal kunne hente inn folk med kompetanse som vi mangler, og vi skal kunne gi beskyttelse til dem som trenger det. Problemet blir, mener Arbeiderpartiet, når en storstilt arbeidsinnvandring, slik Regjeringen nå ønsker, fortrenger den arbeidskraftreserven som vi allerede har her i landet. Vi vet at det er mange som er ledige, og som trenger å komme i arbeid. Ikke minst gjelder dette innvandrere, men også andre. Det er folk med lav eller ikke noen utdanning. Svært mange av disse trenger å få litt hjelp for å komme i arbeid. De som er fattige, mangler veldig ofte også arbeid. Det er både Arbeiderpartiet og SV opptatt av.

Jeg var på et møte mandag med ordførerne i Østfold, der vi diskuterte innvandring. De sa at det store problemet er å få disse innvandrerne i arbeid. Derfor sier de nei til å ta imot og bosette innvandrere.

Da vil jeg spørre SV: Hva mener SV? Er SV enig med Regjeringen i at vi skal ha en storstilt innvandring? Og hvordan vil SV løse integreringen og ta vare på de som allerede er her, og som faktisk trenger å bo her?

Karin Andersen (SV): SV har signalisert at vi ønsker en noe åpnere politikk når det gjelder muligheter for å kunne komme til Norge, få seg arbeid og bosette seg her. Det har vært en reaksjon på bl.a. Arbeiderpartiets veldig lukkede politikk, som har gjort det nesten ulovlig å ønske seg å kunne komme til Norge, mens vi har hatt en veldig

(Karin Andersen)

åpen holdning til at nordmenn ønsker å reise ut og forsøke seg der. Vårt utgangspunkt for å åpne for en mer liberal arbeidsinnvandring har vært at vi ønsker å gi positive signaler om at vi trenger mangfold og flerkulturellhet i Norge, og at vi bør oppføre oss mot andre slik vi vil at andre skal oppføre seg mot oss.

Vi har også signalisert til Regjeringen at den ikke kan ta SVs støtte for gitt til sin modell for økt arbeidsinnvandring. Vi er opptatt av og engasjert i nettopp de tingene som Signe Øye var inne på i sitt innlegg, nemlig å sikre tiltak for arbeidsledige og for de innvandrerne som er i landet. Av den grunn har SV bl.a. fremmet forslag om at man skal ha rett til tiltak eller kompetanseheving etter fire uker hvis man er arbeidsledig. Slike konkrete forslag tror jeg faktisk vi er nødt til å komme med. Da nytter det ikke bare å si at vi skal ta vare på de funksjonshemmede og de arbeidsledige. Da må vi faktisk gjøre det òg, hvis ikke blir ikke dette troverdig. Da blir det bare en politikk for å holde andre folk ute av landet.

Også når det gjelder asylsøkere med avslag, har SV ment at det er grunn til å være mer åpen enn det Arbeiderpartiet har stått for. Jeg har et konkret eksempel fra en kommune i mitt fylke, der en av asylsøkerne som har den spesialkompetanse som trengs for å kvalifisere og integrere de som faktisk får opphold, blir sendt ut, og det er ikke mulig å rekruttere vedkommende på spesialistbestemmelsen, slik det er i dag. Disse tingene må rettes opp.

Bent Høie (H): Jeg vil starte med å gratulere SVs parlamentariske nestleder med et meget godt valg. SVs stortingsgruppe har fått en betydelig fornying ved dette valget. Men i SVs tilfelle fører denne fornyingen paradoksal nok til en politisk forgubbing. Min gode venn Hallgeir H. Langeland og museumsvokterne i partiet har nå fått en stor gruppe unge meningsfeller inn i gruppen – representanter som både står for en gammeldags sosialisme, har revolusjonære ideer og er motstandere av eienomsretten. Det er disse representantene som på mange måter utgjør partiets framtid. SVs leder Kristin Halvorsen har imidlertid de siste år brukt mye energi på å gjøre partiet modent for regjeringsmakt, og endelig har hun fått Jens til å blinke lurt.

Jeg vil spørre representanten Karin Andersen om ikke Arbeiderpartiet nå klart må velge en mer radikal politisk kurs for at det kan bli aktuelt med et forpliktende samarbeid med SV. Vi har i denne debatten opplevd et arbeiderparti som har framhevet Schjøtt-Pedersens budsjettbalanse som den viktigste politiske saken, noe som må fortone seg som langt fra SVs politiske prioriteringer.

Karin Andersen (SV): Jeg vet ikke hvor mange ganger vi kommer til å oppleve denne reprisen. Bare i løpet av denne debatten har dette temaet blitt tatt opp atskillige ganger, og det har blitt svart både fra partileder, fra nestleder og også fra dem spørsmålet konkret er adressert til – og nå er det til meg. Jeg får bare gjenta at de som er

valgt inn på Stortinget fra SV, er valgt på SVs program, og det er helt klart for dem som er valgt. Jeg skjønner at dette er litt vanskelig for Høyre å forstå.

Det kan kanskje være en morsomhet at man i Høyre ser på SVs menn som gamle – som unge utenpå og gamle inni – og at vi i SV kanskje har hatt en tendens til å synes at unge Høyre-folk også er svært gamle når de ter seg i politikken. Men vi får la sånne ting ligge, tror jeg, og begynne å diskutere politikk. Utgangspunktet for at SV så sterkt har invitert til et samarbeid med andre partier, er jo nettopp at vi ønsker gjennomslag for våre saker, mest mulig SV-politikk, akkurat som jeg regner med at Høyre ønsker mest mulig Høyre-politikk i den samarbeidskonstellasjonen de er i nå. Det er mulig at Høyre og Kristelig Folkeparti blir mer konservative eller mer liberalistiske sammen med Fremskrittspartiet, det gjenstår å se. Vi håper det ikke skjer.

Vi kommer til å utfordre Arbeiderpartiet og Senterpartiet og for så vidt Kristelig Folkeparti til et samarbeid med oss om våre saker, og jeg ønsker selvfølgelig gjennomslag for det. En del av den politiske debatten er vel å sette sine stempler. Poenget er jo at vi alle er valgt inn på Stortinget for å få mest mulig valuta igjen overfor de velgerne som har stemt på oss. Vi i SV har innsett at vi kommer ikke til å få 50 pst. av stemmene, i hvert fall ikke i overskuelig framtid, og da må vi altså samarbeide med andre for å få det til. Så det politiske gjennomslaget vi ønsker å få, vil vi få i drøftinger med de andre partiene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jorunn Ringstad (Sp): Regjeringserklæringa og også Sem-erklæringa inneheld mange formuleringar som dei fleste kan slutte seg til. Men det er òg klart at det er vesentlege endringar i den politiske plattformen denne Bondevik-regjeringa har, samanlikna med plattformen for sentrumsregjeringa. Eksempel på dette er at det no er større fokus på enkeltmennesket og mindre vekt på fellesskapet; no er det større vekt på konkurranseutsetjing og på ny kurs for statens eigarskapspolitikk.

Men det som blir meir interessant enn formuleringane i ulike dokument og erklæringar, er kva for politikk dette vil resultere i. Den fyrste klare peikepinnen på kva for politikk denne regjeringa vil føre, får vi når tilleggsproposisjonen til budsjettet kjem seinare i haust. Det blir interessant å sjå om det då f.eks. er fellesskapsoppgåvene eller skattelette som blir prioritert høgast.

Både i dokumentet frå Sem-forhandlingane og i erklæringa halden i Stortinget den 23. oktober i år står det:

«En god næringspolitikk er også god distriktspolitikk. Viktige distriktsnæringer som fiskeri, havbruk, landbruk og reiseliv bidrar til verdiskaping, spredt bosetting og gode levevilkår over hele landet.»

Dette er eg heilt samd i. Men eg vil streke under at det er berre med ein god distriktspolitikk vi kan utnytte dei mange og store naturressursane i landet vårt. Store delar av naturrikdomane er spreidde rundt om i landet, ofte i område med liten busetnad. Skal vi kunne utnytte natur-

ressursane, må vi satse på utvikling i heile landet. Det er òg verd å merke seg at fleire av dei mindre folketette fylka ligg høgt på statistikken over fylke med stor eksportverdi. Desse fylka kjem òg godt ut på statistikken over fylke med stor produksjon pr. innbyggjar. God distriktspolitikk og satsing i distrikta er grunnlagsinvesteringar for å kunne utnytte det utviklingspotensialet naturressursane gir oss, og for at vi skal få ei så stor verdiskaping i Fastlands-Noreg som mogleg.

Ein av grunnpilarane i distriktspolitikken er gode kommunikasjonar. Avstandane i Noreg er store. Dette set krav til infrastrukturen. Mange verksemdar i landet har urimeleg store avstandskostnader fordi kommunikasjonsane ikkje er gode nok. Dårlege vegar, høge ferjekostnader og mange og høge bompengesatsar fører f.eks. til auka kostnader for næringslivet. Det blir vanskeleg å vere konkurransedyktig når avstandskostnadene er høge.

Bondevik-regjeringa seier ho vil styrkje samferdselsinnsatsen og auke vegløyvingane. Regjeringa vil òg satse på betre kollektivtransport. Vegløyvingar og kollektivløysingar er viktige satsingsområde. Senterpartiet har lenge sagt at vi må sjå på dei ulike utfordringane ulike delar av landet har. Byar og tettbygde strøk har store utfordringar for å betre kollektivtransporten. Satsing på kollektivtransport med buss og/eller bane vil kunne avlaste noko av presset på vegnettet. I andre delar av landet er kollektivtilbodet nesten fråverande. Då blir eigen bil einaste alternativet for persontransport. Og når også vegtransport mange stader er det einaste tilbodet for varetransport, må ikkje vegbygginga i distrikta bli nedprioritert.

Bondevik-regjeringa har lova avgiftslette for luftfarten. Det denne regjeringa ikkje seier noko om, er flyplasstrukturen. Då kortbanenettet vart bygt ut for nokre tiår sidan, var dette ein revolusjon på samferdselsområdet for store delar av landet. Difor er det ikkje merkeleg at mange no reagerer når media kan fortelje at Luftfartsverket har gått gjennom flyplasstrukturen for kortbanenettet. Konklusjonen inneber at framtida kan vere usikker for mange av flyplassane. Oppdraget er gitt av Stoltenberg-regjeringa, og mandatet frå regjeringa var å vurdere ulike strategiske grep framfor neste anbudsrunde. Det var også opning for å vurdere nedlegging og samanslåing av lufthamner. Dersom Luftfartsverket sine tilrådingar blir følgde, vil dette setje mange distrikt kraftig tilbake. Senterpartiet meiner det må vere etablert transportbetringar i andre transportformer som ikkje medfører ulempe for dei aktuelle regionane, før diskusjonen om nedlegging/samanslåing av flyplassar startar. Dette er ikkje situasjonen i dag, og det bør den nye regjeringa merke seg.

Eg har registrert at det i tiltredingserklæringa frå Bondevik-regjeringa står at informasjons- og kommunikasjonsteknologien gir nye moglegheiter for å ta heile landet i bruk. Det er eg samd i, men – og det er eit stort men – då må denne teknologien vere eit tilbod til heile landet innan rimeleg tid. Dersom denne teknologien blir bygd ut i dei mest sentrale og folkerike delane av landet fyrst, og så litt etter litt kanskje blir bygd ut i resten av landet der-

som det løner seg, vil ikkje denne teknologien vere noko incitament for å ta heile landet i bruk. Vi må gå inn med statlege midlar, slik det t.d. er gjort i Frankrike. Den franske regjeringa overlet ikkje til marknadskreftene å styre kven som skal få breiband. Det bør vi heller ikkje gjere her i landet.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det er gledelig at skole og utdanning var et av de mest sentrale temaene under valgkampen. Det var derfor knyttet store forventninger til Bondevik II-regjeringens arbeidserklæring, Sem-erklæringen. Jeg mener at denne erklæringen kort sagt kan beskrives på følgende måte: Det er klipp og lim av god vilje fra tre partiprogram. Den krevende politiske øvelsen blir konkretisering og inndekning på budsjettet for de politiske målsettingene som ligger i erklæringen. Vi kan slå fast etter debatten disse to dagene at det er liten vilje til å gå inn på en slik konkretisering. Det blir salderingsdebatt, sier Høyre, når vi utfordrer dem på politikken.

Vi ser også at flere av punktene i Sem-erklæringen i hovedsak dreier seg om tiltak som Stoltenberg-regjeringen var i gang med å gjennomføre. Eksempler på dette er innføring av lesetester, opprusting av skolebygg, satsing på IKT i grunnskolen og i den videregående opplæringen og forbedring av studiefinansieringen.

Vi vet at lærerne er en yrkesgruppe som er utsatt for et enormt press fra flere hold. Lærernes viktige rolle i skolen kan kanskje gjenspeiles i dagens problem med å rekruttere lærere. For å løse de utfordringene som skolen står overfor, er vi politikere avhengige av å skape et godt samarbeidsklima med lærerne. Uttalelsene fra vår nye statsråd om udugelige lærere kan ikke sies å styrke yrkestoltheten. En stadig hakking på lærernes dårlige fagkunnskap er en lite konstruktiv endringsstrategi. Jeg er enig med Clemet i at våre lærere bør ha en faglig fordypning i sine undervisningsfag, og at vår ambisjon er å gjøre lærerne best mulig, men jeg må si at jeg synes Regjeringen begynner i feil ende. Vi må først forbedre rekrutteringen til lærerutdanningen. Stoltenberg-regjeringen startet et arbeid med å heve statusen til lærerne, bl.a. gjennom en lønnsforhøyelse på 50 000 kr. Dette handler om å gjenreise statusen til lærerne og gjøre yrket mer attraktivt.

Vi er ikke uenig i kravet om at lærerne skal ha en faglig fordypning, men vi er uenig i at det skal innføres nye rigide regler. Vi må også bestemme oss for innholdet i lærerutdanningen. Stortinget har gjentatte ganger innført nye krav, som igjen skaper lite rom for fleksibilitet. Arbeiderpartiet fikk flertall i forrige stortingsperiode for å fjerne obligatoriske krav til engelskundervisning, dette mot Høyres stemmer. Sem-erklæringen inneholder krav om mer frihet til den enkelte skole, mens kravet om fordypning alene har den motsatte konsekvens.

Vi må ikke opphøye faglig kunnskap til en ensidig debatt om antall vekttall på bekostning av pedagogiske evner. Pedagogiske egenskaper er også en forutsetning for god læring. Evnen til å formidle den faglige kunnskapen, dvs. den pedagogiske evnen, er like viktig.

Vi vet at dagens skole krever ulike former for fordypning, ikke bare i norsk og matematikk. Dette betyr at vi må organisere skoledagen på en annen måte gjennom oppdeling av klasser, sette lærere sammen i team, ja i det hele tatt tenke mer frihet og fleksibilitet. Det å si opp dårlige lærere kan vi faktisk også gjøre i dag. Som politikere må vi derfor ta et valg om hvilke fag som er viktige for lærerutdanningen. Arbeiderpartiet ønsker en lærerutdanning som er mer fleksibel, og som gjør studentene mer motiverte – motiverte til å fordype seg i fag de er interessert i, og ikke minst får muligheten til å påvirke innholdet i sin egen utdanning.

Vi vet at god læring er avgjørende for at våre barn får en plattform av kunnskap som de kan bygge videre på. Det legger et stort ansvar på lærerne og på foreldrene, men det legger også et stort ansvar på oss som politikere.

Helt til slutt har jeg lyst til å rose Bondevik II-regjeringen for å ta med i erklæringen at den offentlige grunnskolen skal være gratis. Det betyr at vi i hvert fall på det punktet er enige om å fjerne egenandeler i skolen. En god offentlig skole for alle skal også være en bærebjelke i den kommende tiden.

Oslo har tidligere blitt trukket fram som utstillingsvindu for Høyre, men jeg håper ikke at de kuttene vi nå ser i Oslo kommune, vil gjenspeile det vi kommer til å se i Stortinget når denne borgerlige regjeringen legger fram sitt alternative statsbudsjett i løpet av få dager.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: I eit samfunn med raske endringar er det viktig med forankring i verdiar. Ein slik grunnleggjande verdi er respekten for det som er annleis. Vårt kulturelle mangfald aukar som følgje av inspirasjon utanfrå – språkleg, kulturelt og sosialt.

Kunst og kultur har ein egenverdi og er avgjerande for den enkelte sin personlegdom og livskvalitet. Kulturen gir forankring i ei tid med store forandringar. Kulturen gir både innsikt og bygger bruer mellom folk og nasjonar. Kultur innbyr til både aktiv deltaking og til beundring og nyting. Vi plikter å halda i hevd den kristne og humanistiske kulturarven forfedrane våre har overlevert oss, og bringa han vidare til våre etterkomarar. Samtidig må vi ha eit kulturliv som gir nye impulsar og stimulerer til kreativitet og nyskaping. Samarbeidsregjeringa vil difor føra ein kulturpolitikk som styrkjer dei kulturelle røtene våre og motverkar kulturell forflating. Vi ynskjer å satsa på både breidda og eliten innanfor norsk kultur. Vi vil føra ein politikk som sikrar vitaliteten og spennvidda i kulturlivet.

Den offentlege kulturinnsatsen skal gi eit tilbod som er tilgjengeleg for folk i heile landet. Regjeringa ynskjer ei sterkare satsing på kunst og kultur i det offentlege rommet, på skulen og på arbeidsplassen. Samarbeidsregjeringa vil sikra ei eiga kulturformidlingsordning i skulen, styrkja dei lovfesta musikk- og kulturskulane og satsa på lokale og regionale kulturbygg. Heile spekteret av lokale kulturytringar, innvandarkultur og andre minoritetskulturar må støttast aktivt.

Samarbeidsregjeringa vil samstundes føra vidare arbeidet med opera i Bjørvika som eit viktig nasjonalt kulturlyft.

Vi vil gjennomføra ein brei studie av utfordringane innanfor samansmelting av data, telefoni og medieteknologi. I ei tid med raske teknologiske nyvinningar er det viktig å sikra allmennkringkastarar med klare kulturforpliktingar for norsk språk og identitet.

Idretten er ei folkerørsle som aktiviserer mange born, unge og vaksne. Samarbeidsregjeringa vil leggja til rette for at både breiddeidretten og toppidretten skal ha gode vilkår. Regjeringa vil òg ha ei større satsing på idrettsanlegg som er tilpassa behovet til dagens born og unge. Tippemidlane bør i større grad kanaliseras til stader med stor underdekking på anlegg.

Samarbeidsregjeringa ynskjer at kyrkja skal få tilført ressursar slik at ho kan vera til stades i lokalmiljøet og vera ein reell verdiformidlar og kulturberar. Den norske kyrkja og andre trussamfunn må sikrast handlefridom og sjølvstyre innanfor ramma av norsk lovgiving. Regjeringa vil halda fram reformarbeidet med overføring av større ansvar til kyrkjelege organ. Ei kyrkje som skal overleva, må overlevera budskapen til komande generasjonar. Difor vil Samarbeidsregjeringa styrkja dåpsopplæringa.

For miljøet og komande generasjonar er det viktig at vi har fått ei ny regjering. Samarbeidsregjeringa vil leggja vekt på berekraftige løysingar og vera meir offensiv i forhold til klimautfordringane. Klimautfordringane treng meir offensive svar enn det arbeidspartiregjeringa hadde.

Auka satsing på kollektivtrafikken er viktig for å nå måla i Kyotoprotokollen. Grunnlaget for ei ny satsing på kollektivtrafikk skal vi leggja i ei eiga stortingsmelding. Retninga er klar:

- Kapasiteten skal bli betre.
- Frekvensen skal aukast.
- Organiseringa skal bli meir effektiv.
- Prisane skal ned.

For å sikra valfridommen for barnefamiliane vil Regjeringa føra ein offensiv barnehagepolitikk og auka kontantstøtta. Sem-erklæringa understrekar at begge desse ordningane er nødvendige for at valfridommen skal vera reell. Dei tre samarbeidspartia har stått saman i Stortinget om tiltak for å få fleire og billigare barnehagar. Den politikken vil Regjeringa føra vidare.

Vi ynskjer å styrkja vår internasjonale solidaritet med dei som er fattige, dei forfølgde og dei som lir. Medan dei rikaste landa i verda er blitt rikare, har kløfta til dei fattigaste auka. Samarbeidsregjeringa vil at Noreg skal stå i front i det internasjonale samarbeidet for utvikling, gjeldslette og menneskerettar.

Øgså dei fattige i Noreg er tente med ei ny regjering. Her heime har òg avstanden mellom dei rikaste og fattigaste auka i dei siste åra. Samarbeidsregjeringa vil betra velferdsordningane og kjempa mot fattigdomsproblema i Noreg. Regjeringa vil leggja fram ein tiltaksplan med målretta tiltak for å hjelpa menneske ut av fattigdom. Tiltaka vil omfatta både økonomi, bustad og stimulering til arbeid framfor passiv mottaking av stønader. Regjeringa

vil ikkje minst arbeida for å betra levekåra for fattige barnefamiljar.

Dette er, saman med mykje anna som står i erklæringa, politikk som eg som partileiar i Kristeleg Folkeparti i tillegg til å vera regjeringsmedlem er nøgd med. Prioriteringane blir harde, men politikken er klar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Det å arbeide med politikk, det å være politiker, er en veldig spesiell jobb. De beslutningene og de standpunktene som vi tar, har ofte store konsekvenser for de svært mange mennesker som beslutningene angår. Men de holdningene og de verdiene som vi formidler som politikere, har også stor betydning for veldig mange mennesker, i deres liv.

Noe av det som har gjort mest inntrykk på meg som politiker noensinne, var når jeg i mitt tidligere virke som kirkeminister møtte folk som var slitt mellom sin kristne tro og sin homofile legning, folk som følte at de måtte velge mellom to sider ved seg selv som det var umulig å skille. Derfor gjorde det også et enormt inntrykk på meg å møte folk som var lykkelige og glade for det standpunktet som Stoltenberg-regjeringen tok, og som jeg uttrykte, at det å være homofil og det å være kristen er fullt ut forenlig, og det å være homofil er fullt ut likeverdig med det å være heterofil og skal kunne leves ut fullt ut.

Statsråd Svarstad Haugland har tidligere sagt til Dagbladet at hun tolker Bibelen dit hen at homofile ikke bør leve ut sin legning. Og min anmodning til statsråd Svarstad Haugland er om hun ikke nå her fra Stortingets talarstol kan uttrykke én gang for alle – som kirkeminister, men også som kulturminister og forvalter av viktige grunnleggende verdier i samfunnet vårt – at det å være homofil og det å være heterofil er fullt ut likeverdig og må kunne leves ut, og at homofile på samme måte som heterofile bør ha en fullverdig plass i Den norske kirke i de stillingene som finnes der.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg må innrømme at spørsmålet forbausar meg ikkje, men eg synest ikkje det har så mykje med politikk å gjera. Det har derimot ganske mykje med teologi å gjera.

Eg har òg møtt mange menneske som har vore slitne mellom sin kristne identitet og si seksuelle legning. Det gjer inntrykk på meg, som det òg tydelegvis har gjort på Trond Giske. Eg vil kort seia at dei vala enkeltmenneske må gjera, dei må dei ta, og eg har respekt for dei vala enkeltmenneske tar i forhold til sitt liv. Eg tar mine val, Trond Giske tar sine val, og andre menneske tar sine val.

Elles føler ikkje eg at denne talarstolen er den rette til å gå inn i ein djup teologisk diskusjon om kva som er rett eller gale. Vi veit at dette spørsmålet er eit spørsmål som i Kyrkja til tider blir diskutert ganske heftig. Den diskusjonen skal sjølv sagt få leva i Kyrkja utan at eg som kyrkjestatsråd skal blanda meg inn i han. Eg har nok mine personlege oppfatningar om dei teologiske spør-

måla, men eg føler ikkje at det er rett å begynna med ei utlegging av det frå denne talarstolen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Et av de områdene som faller inn under statsrådets departement, er Lotteritilsynet. Et annet område som også faller inn under kultur, er korps og idrettslag. Ifølge meldinger i NTB og i NRK denne uken vil mange av disse organisasjonene innen dette feltet nå miste sjansen til å tjene penger på loddsalg – en svært viktig inntektskilde for dem. Dette skyldes at det nyetablerte Lotteritilsynet er i gang med å stramme inn sitt regelverk for tildeling av lotteritillatelser.

En representant for organisasjonene sier til NTB at det blir meningsløst å drive med det vi gjør og være en frivillig organisasjon som tror at vi er til nytte for samfunnet. Flere kor og musikkorps over hele landet har allerede fått avslag på sine søknader om å bli godkjent som lotteriverdige organisasjon, og Lotteritilsynet kan ikke love endringer ifølge pressen.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva vil statsråden gjøre for snarest å stoppe dette angrepet på det frivillige kulturliv? Eller støtter hun denne kampen mot kulturlivet?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Når eg skal svara på dette spørsmålet, må eg vel vera så ærleg å seia at eg føler meg litt på gyngande grunn. Eg har ikkje god nok greie på problemstillinga. Men eg har òg undra meg ein del over avisoppslaga i det siste som går på dette med dei som ikkje er såkalla lotteriverdige.

Det eg kan lova representanten, er at dette vil eg ta opp i departementet og med Lotteritilsynet. Så får vi sjå kva bakgrunn dei har for sine vedtak, og korleis dei skal handheva dette. Som sagt har det undra meg litt, men eg har ikkje gått inn i materien godt nok til at eg kan gi eit klart svar på kva eg har moglegheit til å gjera, og kva som er rett av meg å gjera.

Ågot Valle (SV): Jeg har lyst til å gi både en virkelighetsbeskrivelse og en hilsen fra en regional aktør i kulturlivet. Han sa: Aldri har det vært så viktig å ha et oppegående kunst- og kulturliv, og aldri har vi slitt så mye.

Jeg syns både statsrådets innlegg og Sem-erklæringa gir håp om at vi skal kunne få til et kulturløft.

SV har det grunnleggende synet at kunst og kultur er gjæren som skal få det til å boble i samfunnet, og jeg støtter statsrådets mange grunnlegginger for hvorfor det er viktig. Det er viktig fordi kunst og kultur har en egenverdi, men også fordi det gir oss ny kompetanse. I framtida trenger vi ikke bare teoretisk kompetanse, men vi trenger kunstnerisk, kreativ, sosial, empatisk kompetanse, og derfor er det så utrolig viktig at vi får dette på plass i skolen. Og så er det også viktig ut fra et regionalpolitisk perspektiv.

Derfor vil SV være med på å slåss for at kulturløftet ikke bare skal befinne seg i festtalene, men at det skal bli noe av. For hvor mye vi bruker på kunst og kultur i dette samfunnet er faktisk et politisk spørsmål. Vi mener jo at

minst 1 pst. av statsbudsjettet bør gå til dette. Jeg er redd for at kameratene som kulturministeren må stole på, ikke har den samme forståelsen.

Da blir mitt spørsmål: Hva blir viktigst når kampen om kronene står? Er det å avskaffe flyseteavgiften og øke forsvarsutgiftene, eller er det å holde på de millionene som Arbeiderpartiet har foreslått? For å sette det i perspektiv: 300 mill. kr er en tiendedels fregatt.

Så har jeg også et spørsmål til partilederen. SV og Kristelig Folkeparti er enige om at patent på liv-direktiv er i strid med FNs konvensjon om biologisk mangfold, og at det vil føre til genrøveri. Er statsråden enig i at dette er et så viktig politisk spørsmål at Stortinget bør gripe fatt i det, og at det ikke bare er Regjeringa som skal ta fatt i det? Og vil statsråden bidra til det?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg takkar for gode ord frå representanten Valle. Eg trur vi langt på veg er einige i både beskrivinga som representanten gav, og at det er viktig at vi har rom for eit kulturlyft i eit så rikt land som Noreg. Målet om minst 1 pst. av BNP eller BNI til kultur er eit lystig mål, men eg trur det blir lenge til det blir nådd.

Eg vil òg gi honnør til arbeidspartiregjeringsa. I det budsjettforslaget dei la fram, var det faktisk eit lyft på kulturen. Eg er glad for at når vi no skal gå i gang med budsjettdrøftingar – eg skal ikkje ta dei herifrå – så har eg eit betre utgangspunkt enn mange andre. For veldig mange løfte er ikkje innfridde, og dei må vi òg finna rom for, f.eks. til dei frivillige organisasjonane i forhold til momskompensasjonen, som det ikkje ligg inne nok pengar til, osv. Eg skal ikkje ta heile ramsa.

Mitt utgangspunkt blir å kjempa for alt kva eg har kjær, og at så mykje som mogleg av det blir bevart i forhold til kulturbudsjettet. Men eg sit òg i eit kollegium der vi felles må ta eit ansvar, og der eg òg til sjuande og sist må vera med og ta det ansvaret i forhold til løfte som alle desse tre partia har gitt, og løfte som Arbeidarpartiet har gitt, og som det blir venta ute at vi innfrir. Dette blir krevjande. Men trøsta for meg må jo vera at det kunne ha vore verre dersom auken frå Arbeidarpartiet si side når det gjeld kulturen, hadde vore mindre enn det den reelt sett er. Eg er optimistisk. Eg har òg eit ynske om å gi mange av kulturutøvarane våre rundt omkring i landet ei handsrekking, slik at dei ser at dette er noko vi verkeleg satsar på, for vi treng det. Dersom vi skal vera ein rik nasjon, høyrer kulturen absolutt heime. Det er noko av det som gjer nasjonen rik – det er ikkje berre økonomien som gjer det.

Når det gjeld patentdirektivet, blir det handsama i Regjeringa på korrekt måte, og eg stiller meg bak den måten som Regjeringa legg opp den handsaminga på. Det er eit vanskeleg spørsmål for Kristeleg Folkeparti – det veit spørjaren – og vi må få handtera det deretter.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Victor D. Norman: Samarbeidsregjeringen ønsker et sterkt og konkurransedyktig privat næringsliv, den ønsker utfoldelsesmuligheter for private bedrifter og ideelle organisasjoner også på områder som tradisjonelt har vært forbeholdt det offentlige, og den ønsker en vel-fungerende offentlig sektor. Det er ikke noe motsetningsforhold mellom disse ønskene. Gode offentlige tjenester er en forutsetning for et konkurransedyktig næringsliv, og konkurranse fra private er et viktig virkemiddel i arbeidet for å gjøre offentlig sektor mer effektiv og brukervennlig.

Skal vi få bedre offentlige tjenester uten at det går på bekostning av tilgangen på arbeidskraft og kompetanse til privat næringsliv, må vi imidlertid få mer ut av de ressursene som brukes i offentlig sektor, og vi må mobilisere mer av den kompetansen og arbeidskapasiteten som finnes hos eldre arbeidstakere, yrkeshemmede og uføretrygdede. Og ikke minst: Vi må forhindre ytterligere utstøting fra arbeidsmarkedet. Et inkluderende arbeidsliv og modernisering av offentlig sektor er derfor to sider av samme sak.

Vårt arbeid for modernisering, brukerrodding og effektivisering i offentlig sektor skal tuftes på fire hovedprinsipper.

Det første er at vi skal få et enklere samfunn. Det må bli lettere å finne frem i offentlig forvaltning, og det må bli færre og enklere regler og ordninger å forholde seg til. Jeg har personlig en sterkt omsorgstrengende sønn på 15 år. Utrolige mye av de 15 årene har gått med på å prøve å finne frem i det offentlige hjelpeapparatet. Det er en frustrerende opplevelse, som jeg dessverre deler med altfor mange enkeltpersoner, organisasjoner og bedrifter i dette landet. Det er for vanskelig å få det offentlige til å fungere når man trenger det. Og det er på tide at vi gjør noe med det.

Det andre hovedprinsippet er at borgernes interesser og brukernes behov skal være utgangspunktet for alt vi gjør, og at brukerne – eller kundene som jeg tror vi ofte kan tillate oss å kalle dem – skal få reell valgfrihet på flere områder. Monopoler er uheldige, og offentlige tjenestemonopoler er ikke noe unntak. Reell valgfrihet forutsetter to ting: at pengene følger brukerne, og at kapasiteten i tilbudene er stor nok til at man kan ta imot dem som ønsker å skifte til et annet sykehus eller en annen skole, eller som ønsker å flytte til en annen kommune. Å la pengene følge brukerne kan vi raskt gjøre noe med. Å sørge for stor nok kapasitet krever at vi utnytter ressursene bedre, og det vil ta lengre tid.

Det tredje hovedprinsippet er helhet og mangfold. De grunnleggende problemstillingene er de samme hva enten vi snakker om helsetjenester, skole, samferdsel eller forskning, og moderniseringsarbeidet må derfor gå på tvers av sektorene og bygge på de samme overordnede prinsippene. I den forstand er det behov for helhet. Samtidig må vi ikke tro at det er mulig å sitte sentralt og finne gode løsninger for de enkelte etater og tjenesteproduerende enheter. Målet er ikke et pent organisasjonskart – det er bedre og billigere tjenester. For å få det til, må vi stimulere enhetene til selv å finne de beste løsningene for

sine brukere. Det vil stimulere til et mangfold som er verdifullt i seg selv.

Fristilling, konkurranse og resultatbasert finansiering er naturlige og viktige elementer i et helhetlig rammeverk. Men jeg har lyst til å understreke at dette ikke er de eneste elementene. Moderniseringsarbeidet krever en innholdsrik verktøykasse og en pragmatisk holdning til hvilket verktøy som egner seg best i en gitt situasjon.

Det fjerde og siste hovedprinsippet i moderniseringsarbeidet er at det må forankres hos de ansatte. Gode offentlige tjenestetilbud forutsetter entusiasme og pågangsmot hos dem som yter tjenestene. En prosess som de ansatte i verste fall er imot, og i beste fall bare halv hjertet er med på, vil ikke føre til målet. Vi vil derfor legge stor vekt både på å lytte til de ansattes organisasjoner og å trekke dem sterkt inn i arbeidet.

Moderniseringsarbeidet er et langsiktig, omfattende prosjekt som krever bred politisk forankring og en stabil, forutsigbar kurs. For å sikre koordinering og gjennomføring på tvers av departementer, vil arbeidet bli ledet av et utvalg av regjeringsmedlemmer. Vi ønsker samtidig et bredest mulig samarbeid med partiene på Stortinget, og i den forbindelse vil jeg be Stortinget om tidlig på nyåret å få gi en særlig redegjørelse om hovedlinjene i arbeidet.

Jeg håper at modernisering i offentlig sektor skal bli en oppgave som mange vil føle eierskap til, og som alle vi som jobber i sektoren, vil gå til med entusiasme og pågangsmot.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): La meg først få gratulere statsråd Norman med utnevnelsen. Vi ser fram til en spennende og konstruktiv dialog.

I løpet av det siste halvannet året er det gjennomført en betydelig fornyelse av offentlig sektor. Omstillinger i sykehusene, Forsvaret, politiet, innen høgre utdanning, i Posten og ligningsforvaltningen er viktige eksempler på det. Men statsrådets partifeller har fremstilt dette arbeidet som altfor lite, og at det går altfor sakte. Det gjør det naturlig å forvente at langt mer skal gjennomføres på langt kortere tid av statsråd Norman. Statsrådets innlegg varsler ikke en slik endring, snarere var det i stor grad en videreføring av det omstillingsarbeidet som allerede er i gang.

Hvilke store strukturtiltak ser statsråden for seg å gjennomføre det nærmeste året? Og i tilknytning til det: Statsråden ledet i 1991 arbeidet med utredningen «Mot bedre vitende? Effektiviseringsmuligheter i offentlig sektor». Hvilke av de forslag som der ble fremsatt, ønsker han nå å rette fokus mot som statsråd?

Til slutt tillater jeg meg å rette en åpenbar misforståelse fra statsråd Svarstad Haugland. Det er i statsbudsjettet lagt inn kompensasjon for frivillige organisasjoner i forhold til momsreformen med 100 mill. kr i bevilgninger på ymseposten og dessuten en dobling av skattefradraget for bidrag.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg må få lov til å gratulere Schjøtt-Pedersen med stortingsrepresentasjon!

Som jeg har sagt i andre sammenhenger også i forhold til Schjøtt-Pedersen, har jeg veldig stor respekt for det moderniseringsarbeidet som den forrige regjeringen har drevet frem, men det er, slik jeg ser det, to alvorlige svakheter ved det: Det ene er at det mangler en helhet, man er i ferd med å velge forskjellige løsninger på forskjellige sektorer, og vi trenger å få en helhetlig tilnærming. Det andre er at tempoet har vært for lavt i altfor mange år.

Det er helt opplagt at arbeidet med modernisering av offentlig sektor er et langsiktig prosjekt, og det fins ingen enkle grep som gjør at vi over natten får en mer velfungerende offentlig sektor. Men det er viktig at det er en jevn og klar fremdrift i arbeidet. Og noe av det viktigste vi ønsker å bidra til, er at det gjennomgående tempoet er høyere, i stedet for at vi får en skippetakstilnærming til saker.

Det andre viktige jeg tror vi har å bidra med som gjør at tempoet kommer til å bli høyere, er at vi har en mer innholdsrik verktøykasse enn det den forrige regjeringen hadde og var villig til å ta i bruk. Og her kommer begreper som fristilling, konkurranse og resultatbasert finansiering med større tyngde inn i vår verktøykasse. Samtidig inviterer vi alle andre som har ideer til gode verktøy til å spille det inn i verktøykassen.

Når det gjelder analysen for ti år siden, «Mot bedre vitende?», er det veldig interessant at hvis man leser den, så vil man oppdage at den handler om to ting. Den handler om et inkluderende arbeidsliv, og den handler om en modernisering veldig mye i retning av fristilling, brukertetting og resultatbasert finansiering. Så det jeg snakket om nå, var egentlig implementering av det vi holdt på med for ti år siden.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Vi i Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det er et viktig politisk mål å redusere offentlig byråkrati. Gjennom dette kan vi gjøre offentlig administrasjon mer oversiktlig for den enkelte innbygger og øke den enkelte innbyggers innflytelse. Et hyggelig biprodukt kan selvfølgelig være at vi sparer penger.

Vi er av den oppfatning at Administrasjonsdepartementet må stå i spissen for dette arbeidet både for å rasjonalisere egen og andre offentlige virksomheter. Administrasjon av statsapparatet må gjøres så enkelt og så kostnadseffektivt som mulig. I denne sammenheng kan man vise til at Norge er helt i verdenstoppen når det gjelder offentlig ansatte og offentlig administrasjon. En rapport som ble lagt fram av Statskonsult tidligere i år underbygger dette grundig. Og den nye statsråden er heller ikke, som det ble sagt i forrige replikkveksling, ukjent med disse temaene. Han har jo også laget en rapport, NOU 1991:28, som er meget spennende lesning og med mange spennende forslag.

I sin tiltredelseserklæring snakker Regjeringen om modernisering av offentlig sektor: brukerorientering, serviceinnstilling, effektivisering, frigjøring av ressurser og konsentrasjon rundt det offentliges kjerneoppgaver. Dette lyder jo som det skulle vært hentet fra Fremskrittspar-

tiets program. Og statsrådens tale kunne like gjerne vært hentet derfra. Det er hyggelig.

Men hva kan vi konkret forvente oss? Hvilke konkrete tiltak blir de første vi ser når statsråden nå gyver løs på sitt arbeid? Når kommer det første konkrete forslaget om rasjonalisering, om effektivisering, innsparing og modernisering, og hva vil det gå ut på? I replikkordvekslingen med Schjøtt-Pedersen var statsråden inne på dette, men jeg følte at svarene ble svært lite konkrete.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg har først lyst til å kommentere en språkbruk som jeg synes kanskje kan være litt uheldig i forhold til moderniseringsarbeidet, og det er tendensen til å sette likhetstegn mellom offentlig byråkrati og offentlig ansatte. Det å få gjort noe med det offentlige byråkrati er en viktig del av moderniseringsarbeidet, men vi må ikke skape det inntrykket at de bortimot 700 000 offentlig ansatte som vi har i Norge, er byråkrater. De aller fleste av disse er folk som jobber ute med førstelinjetjenester i forhold til brukerne, og det er ikke noe mål å få bort folk som yter tjenester til befolkningen. Bare for å ha sagt det i utgangspunktet.

Når det gjelder å varsle helt konkrete tiltak, er det klart det hadde vært veldig fristende å si at nå skal vi i morgen og neste uke og uken deretter komme med en serie konkrete enkeltforslag. Jeg vil advare mot den type tilnærming, for modernisering må ikke være en prosess hvor man er på jakt etter symbolprosjekter. Det må være en gjennomført, langsiktig linje. Og noe av det jeg tror har vært en svakhet i hele moderniseringsarbeidet, er at man har vært for ivrig etter å lage merkesaker og for lite opptatt av helhet og grunnleggende reformer.

Det er klart vi kommer tilbake med mange konkrete saker. Noen av dem kommer til å komme veldig raskt. I redegjørelsen som jeg håper jeg kan få lov til å gi allerede i januar, håper jeg at vi også skal gå mye dypere inn i materien. Men jeg har ikke lyst til at vi skal forhaste oss i retning av at det er viktigere å gjøre noe enn å gjøre en god jobb, for det siste er det viktige.

Inge Ryan (SV): Offentlige servicekontor har blitt et av de nye slagordene i moderniseringen av offentlig sektor. Jeg har vært så heldig at jeg har holdt på med det siden 1992 som ordfører i en kommune. De offentlige servicekontorene består fortsatt. Jeg har også vært med å etablere offentlige servicekontor i de aller minste samfunnene i Finnmark, og har sett at etablering av offentlige servicekontor har mange sider og mange problemer.

Etter min mening har den største bøygen med å få etablert offentlig servicekontor vært de statlige etatenes manglende vilje til å være med. Jeg har opplevd at vi har hatt småkonger som har sittet i et direktorat eller på fylkesnivå og forpurret det som Stortinget og regjeringen har sagt om etableringen av offentlige servicekontor. Det har ødelagt for mange gode løsninger rundt omkring og faktisk ført til at mange offentlige servicekontor har gått dukken, fordi man har gitt opp å slåss mot såpass kraftige motstandere. Det gjelder ikke bare viljen til å finne gode

løsninger, men også manglende vilje til å bruke ressurser.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor følgende: Vil statsråden sørge for at statsetatene fullt og helt deltar i etableringen av offentlige servicekontor? Og for det andre: Vil statsråden sørge for at offentlige servicekontor blir en fornying og en forbedring av tjenestene til befolkningen i Norge, og ikke en nedbygging, som vi ser tendensen til i dag?

Kjell Engebretsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Victor D. Norman: La meg begynne med å understreke hva som ligger i det jeg sa om hovedprinsippene. Et av hovedprinsippene er at det er borgernes og brukernes behov som skal være utslagsgivende for hele måten vi utformer offentlig sektor på. Også når det gjelder de statlige etatenes medvirkning rundt omkring, vil denne regjeringen sterkt presisere at det ikke er etatenes interesser, det er brukernes interesser som skal være avgjørende for de organisatoriske løsningene vi velger.

Når det gjelder å finne gode, brukervennlige organisatoriske løsninger, har jeg også lyst til å minne om det jeg sa om helhet og mangfold. Jeg tror offentlige servicekontor i mange sammenhenger er en veldig nyttig måte å organisere tingene på, men vi må heller ikke der ta ett verktøy og si at det skal trekkes nedover hodet på hele offentlig sektor uansett om det fungerer godt eller dårlig. Så vi må finne et mangfold av løsninger. Mange steder kan offentlige servicekontor være en veldig gunstig måte å gjøre det på, andre steder er det ikke så gunstig, men det avgjørende er at vi må finne en organisering som starter med brukernes behov, og legge vekt på det og ikke legge vekt verken på å få et pent organisasjonskart eller å ivareta etablerte etater, instanser eller organisasjoner.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Bendiks H. Arnesen (A): I Regjeringens tiltredelseserklæring sies det at en god næringspolitikk også er god distriktspolitikk. Dette har jeg ingen problemer med å stille meg bak. Distriktene er i besittelse av store naturressurser og har et enormt potensial for økt verdiskaping og virksomhet. Dette er en verdiskaping som kommer hele landet til gode.

Fiskeri og havbruk, som er typiske distriktsnæringer, stod i fjor for en eksportverdi på 31 milliarder kr. Dette er store beløp, og virksomheten skaper sysselsetting både i bygd og i by.

De norske fiskeressursene er fellesskapets eiendom og skal forvaltes og utnyttes av fellesskapet til beste for næringsutvikling og bosetting. Derfor må vi forvalte fiskeressursene med sikte på langsiktig og bærekraftig avkastning. Bærekraftig beskatning av ressursene forutsetter internasjonalt samarbeid og avtaler, og her må Norge være en pådriver.

Sjøpattedyrene sel og hval spiller en viktig rolle i havets økosystemer. Som i andre levende ressurser må

overskuddet i disse bestandene høstes. I en så viktig sak må det ikke være følelsesmessige reaksjoner, men faglige vurderinger som skal være avgjørende for beskatningen. Det er viktig å sikre at vi har kontroll med fiskeressursene, slik at vi kan høste av disse verdiene også i framtida.

Arbeiderpartiregjeringen har lagt grunnlaget for en god kontroll og overvåking av våre fiskeressurser, og jeg håper at dette blir videreført av regjeringen Bondevik. Jeg vil sterkt advare mot forhastede utspill som uthuler den kontrollvirksomheten som er nødvendig for å sikre fiskeressursene. I denne sammenheng er jeg betenkt over at den såkalte tipstelefonen for fiskejuks med et pennestrøk er blitt fjernet.

Det er lite som tyder på at vi kan satse på økt uttak av villfisk i fremtiden. Derfor vil øket verdiskaping innenfor fiskerisektoren være knyttet til økt foredling og oppdrett. En for stor andel av norske havprodukter selges i dag ubehandlet. Økt videreforedling av sjømat vil gi grunnlag for lønnsom fiskeindustri og arbeidsplasser langs hele kysten.

Dette setter krav til produktutvikling, forskning og kompetanse, og det må stimuleres til investering i distriktene.

Tilgangen på råvarer og den høye kompetansen på havbruk som vi allerede er i besittelse av, gir oss et stort fortrinn. Det er viktig å stimulere til et omfattende samarbeid mellom forskningsinstituttene og bedriftene.

Arbeiderpartiregjeringen har lagt grunnlaget for et nasjonalt løft for forskning og utvikling innenfor havbruk. Her vil jeg spesielt nevne den satsingen som gjøres i forhold til Fiskerihøgskolen i Tromsø. Jeg håper at den nye regjeringen følger opp denne satsingen, og at Stortinget samler seg bak den næringen som er den nest største etter oljenæringen, og som kan utvikles til noe langt mer.

La meg også si at gode samferdselsløsninger for distriktene er en forutsetning for at potensialet innenfor fiskeri og andre næringer i distriktene skal kunne utnyttes. Her er mye gjort, men det er uten tvil mye som gjenstår.

Jeg tror at vi i framtiden må se samferdsel og næringsliv mye mer i sammenheng. Vi vet at det er mange distrikter som i dag har dårlig veistandard, og at dette begrenser både næringsutvikling og bosetting. Jeg er kjent med at det er mange distrikter som i dag sliter med så dårlig veistandard og bæreevne på veiene at det koster næringslivet store summer i omlasting og i kostbare framsendelser av varene til markedet. Dette skaper en dårlig konkurransesituasjon.

Henrik Rød (FrP): Valgresultatet har gjort det klart at Norges innbyggere ønsket et regjeringsskifte, og velgerne har gitt landet et storting med et flertall av tradisjonelt borgerlige partier. Jeg er derfor glad for at man har lyktes med forhandlingene, og at landet nå har fått en ny regjering. Dette forplikter imidlertid, og Bondevik-regjeringen har etter mitt syn et stort ansvar for å sikre at velgernes forventninger nå blir oppfylt.

I det politiske grunnlaget for den nye regjeringen heter det bl.a.:

«Samarbeidsregjeringen vil styrke folks muligheter til å klare seg på egen inntekt, og gi større valgfrihet. Skatte- og avgiftslettelser er nødvendig for å oppnå dette.»

Fremskrittspartiet har i en årrekke kjempet for at skatte- og avgiftstrykket i Norge må reduseres. Jeg synes derfor det er gledelig å se at Regjeringen nå også vil prioritere dette. Jeg er imidlertid opptatt av at disse lovnader ikke kun blir festtaler, men at man aktivt følger dette opp i budsjettbehandlingen og gjennom forslag til vedtak her i Stortinget.

I det politiske grunnlaget for Samarbeidsregjeringen fremgår det bl.a. at Regjeringen ønsker å fjerne boligskatten, man ønsker å fjerne flypassasjeravgiften, man ønsker å avvikle dobbeltbeskatningen av utbytte, man ønsker å redusere elavgiften, man ønsker å heve innslagspunktet for toppskatten, og man ønsker å øke bunnfradraget. Man ønsker også å redusere særavgifter på grensehandelsutsatte varer – altså løkkevarer som alkohol, tobakk osv. Alt dette er meget positivt for folk flest og for næringslivet i Norge.

Det sies imidlertid ikke noe om i hvilket tempo man ønsker å fjerne og redusere disse skatter og avgifter, og det gir grunn til bekymring. Fremskrittspartiet har i hver eneste budsjettbehandling her i Stortinget gått inn for vesentlige skatte- og avgiftskutt, og Samarbeidsregjeringen bør ikke ta for gitt Fremskrittspartiets støtte til en politikk og et budsjett som ikke har dette i seg.

Avgiftsnivået på alkohol og tobakk representerer et stort problem for handelsnæringen i grenseområdene. Det er uholdbart at man bare må dra over svenskegrensen for å kunne handle kjøttvarer, alkohol og tobakk 30–40 pst., ja til og med også kanskje 50 pst., rimeligere enn i Norge. Det er opplagt at denne konkurransesituasjonen er dramatisk for handelsnæringen i grenseområdene. Jeg håper derfor at Regjeringen legger opp til vesentlige avgiftsreduksjoner på disse områdene, slik at man kan oppnå et prisnivå som man kan sammenligne med våre nabolands. Flikking og mindre avgiftsreduksjoner vil ikke ha den ønskede effekt for næringen og for forbrukerne. Det er en fullstendig harmonisering av avgiftsnivået som må til for at man skal kunne oppnå et tilsvarende prisnivå og rimeligere varer for forbrukerne og bedret konkurransesituasjon for næringslivet. Det er derfor grunn til bekymring når landbruksminister Sponheim hevder at det er for stor fokusering på matvareprisene, og at dette ikke er en viktig sak for landets innbyggere. Dette kan tyde på at det ikke er samsvar mellom det Regjeringen legger til grunn i sin erklæring, og den politikken som statsråden faktisk ønsker å praktisere i perioden. Uansett vil Fremskrittspartiet aktivt følge opp dette viktige området i Stortinget med forslag som vil sikre innbyggerne rimeligere matvarer og en bedret konkurransesituasjon for handelsnæringen.

Næringslivets rammebetingelser generelt sett er også av stor betydning for Fremskrittspartiet. Jeg registrerer i den forbindelse at Bondevik-regjeringen ønsker å redusere skjema- og forskriftsveldet. Om man husker tilbake noen år, var også dette en av de viktigste sakene for Bonde-

vik I-regjeringen. Vi husker også hvilke resultater som den regjeringen kunne vise til på området, og det tror jeg veldig få var imponert over. Jeg håper derfor at denne regjeringen nå faktisk aktivt følger opp sine lovnader, slik at skjema- og forskriftsveldet faktisk blir redusert, ikke som sist, da det ikke ble oppnådd ønskede resultater.

Når det gjelder samferdselspolitikk, registrerer jeg at Regjeringen ønsker å øke investeringene med ca. 600 mill. kr pr. år i forhold til hva Arbeiderpartiet legger opp til i sitt opplegg. Dette er vel og bra, men vel så viktig er hvilke veistrekninger man faktisk ønsker å prioritere og forsere. Norges hovedinnsatsårer, E6 og E18 gjennom Østfold, har lenge vært nedprioritert i forhold til langt mindre trafikkerte veistrekninger andre steder i landet. Jeg mener det er viktig at denne utbyggingen nå forseres på raskest mulig måte.

Ingmar Ljones (KrF): Det har vore interessant å følge debatten i tilknytning til forhandlingane på Sem og skipinga av Regjeringa. Det har spesielt vore fokusert på ulikskapen i samarbeidspartia sine program. Men som kjent er det ikkje ulikskapane som kan leggja grunnlaget for godt samarbeid, det er derimot det som desse partia har felles. Sem-erklæringa har lagt eit godt grunnlag for kursendring, som vil opplevast positivt for mange.

Eg vil fokusera på nokre område som etter Sem-erklæringa og regjeringserklæringa vil merkast positivt. Som kommune- og bypolitikar gjennom mange år har eg sett klårt uheldige sider ved gjeldande barnehagepolitikk. Mange småbarnsforeldre har stram økonomi, med studielån, store etableringsutgifter og utgifter til barnehage. Det er store variasjonar i foreldrebetalinga for ein barnehageplass, den kan variera mellom frå i underkant av 3 000 kr til over 5 000 kr pr. måned pr. barn.

No veit vi at det heller er unntaket enn regelen at foreldra kan velja barnehage og på den måten betalingsssats. Dette opplever ein som urimeleg, og det er urimeleg. Dette føreslår no Samarbeidsregjeringa å retta opp ved at godkjende offentlege og private barnehagar får ei samla overføring frå staten. På den måten vil altså dei private og dei offentlege barnehagane bli stilte likt, og foreldra vil ikkje merka skilnad på dei tilboda dei får.

I Sem-erklæringa heiter det på side 47 om kommuneøkonomien:

«Overstyringen av kommunesektoren gjennom lover, forskrifter og øremerkede tilskudd som ikke er begrunnet i overordnede nasjonale hensyn, må reduseres.»

Her har Samarbeidsregjeringa vist at ho vil gi kommunepolitikarane ansvar og handlefridom i staden for detaljstyring – slik det har vore i altfor stor grad – av alt og alle. Dette vil gjera kommunepolitikken meir interessant, og kommunepolitikarane kan få ansvar for det dei har gjort, ikkje for det sentrale styresmakter har bestemt. Altfor ofte er det kommunepolitikarane som blir skyteskive for vedtak som er gjorde på sentralt hald. Regjeringa Bondevik si miljøserting vil også vise att – og eg vonar det kan skapast optimisme både lokalt og sentralt.

Eg registrerte med glede miljøvernministeren sitt sterke engasjement frå første dag for å få bort den øydeleg-

gjande forureininga frå Sellafield-anlegga. Store mengder radioaktivt avfall påverkar, ja faktisk øydelegg, den delen av livsgrunnlaget vårt som vi er heilt avhengige av, og det har monaleg større omfang enn det vi trudde tidlegare. Det er heilt utruleg at det i dag, nettopp no, blir sleppt ut technetium frå Sellafield som kan øydeleggja livsgrunnlaget i store havområde generelt og langs kysten vår spesielt. Vi har inga tid å missa, og miljøvernministeren og Regjeringa treng støtte for omgåande å få til avtalen som kan stoppa dei dødbringande utsleppa. Det er vel ingen i Stortinget som kan vera ueinig i dette.

Regjeringa går også inn for å bruka naturgass slik det er omtalt på side 17 i Sem-erklæringa.

Noreg kan bli eit føregangsland innan forskning og i utprøving av ny teknologi som kan utnytte ein vesentleg større del av naturgassen enn tilfellet er i dag ved kondensjonell teknologi.

Det er spennande å bli orientert om forskarane sitt arbeid med prosjekt der CO₂-gassen kan skiljast ut og brukast som viktig ressurs, m.a. i produksjonen av fiskefôr. I går kom det ein rapport frå eit av desse forskingsmiljøa der dei kunne gjera greie for at CO₂ kan skiljast ut og vera ein ressurs i arbeidet med å produsera fiskefôr. Så eg trur nok at både Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet snart vil få den dokumentasjonen på bordet og på den måten kunna starta eit godt arbeid slik at vi kan semjast om å bruka naturgassen på ein meir riktig måte. Vi må no ta oss tid til å leggja bruken av naturgassen fram på ein annan måte, og det som tidlegare var sett på som ei ulempe, kan no bli ein fordel i arbeidet. Vi kan på den måten tillate oss å få ein storstilt bruk av naturgassen her til lands.

Vi er inne i «Miljøets tiår», og her vil nok miljøvernministeren og olje- og energiministerne ha sentrale roller i det arbeidet som skal skje.

Aud Gaundal (A): I næringspolitikken har vi hørt, særlig fra Høyres representanter, at markedet nå skal få råde, og at den offentlige satsinga ikke skal gå på bekostning av norsk næringsliv. Det synes å være en kjøreregel som skal følges nøye. For deler av næringslivet kan det bli et problem. Det hender faktisk at både ledelse og ansatte vil at det offentlige skal hjelpe til enkelte ganger.

Jeg kan gjerne eksemplifisere dette med hvordan Arbeiderpartiet la opp sitt løp da leverandørindustrien, representert ved Aker Verdal, fikk problemer – en totalpakke som i ettertid viste seg å være helt riktig. Det var et politisk håndverk: offentlig satsing sammen med næring og marked – en utmerket kombinasjon i enkelte tilfeller. Jeg stiller meg noe spørrende til om den Høyre-dominerte samarbeidsregjeringen er villig til slike tiltak når tonen så tydelig er ensidig hyllest til at markedet skal råde uansett. Et spørsmål kan være: Hva stiller Samarbeidsregjeringa opp med for å avhjelpe situasjonen på Herøya? Er det markedet?

Arbeiderpartiet har klare næringspolitiske prioriteringer. Flere skal starte egne bedrifter, og vi må satse på områder der vi allerede er gode. Vi har en politikk hvor vi skal forvalte et samordnet og offensivt virkemiddel-

apparat, utvikle et moderne statlig eierskap og bruke offentlig og privat kapital i partnerskap slik at vi i større grad kan stimulere til nyskaping i næringslivet. Den viktigste utfordringa er å skape flere verdier også i fastlandsnæringsna. Da får vi noe å dele.

Så litt om landbruk. Jeg har sett i Nationen at statsråd Sponheim har lovet oss en landbrukspolitik som er kjemisk fri for Fremskrittspartiets landbrukspolitik. I dag blir det i avstemninga klart hvem som støtter den nye Regjeringa og den nye kursen i norsk politik. Når Fremskrittspartiet vil ha denne avstemninga, er det for å si fra om at de vil ha gjennomslag for sin politik.

I Arbeiderpartiet er vi helt enig i at i landbruksnæringsna er utfordringene store nok, bl.a. gjennom WTO, veterinæravtalen og EØS-avtalen, om vi ikke i tillegg skulle få fremskrittspartipolitik. I så måte er vi enige med Sponheim.

I Arbeiderpartiet vil vi fortsatt ha en attraktiv landbruksnæringsna og en aktiv matproduksjon i hele landet. Det er et viktig grunnlag for å få bosetting i hele landet og for å løse sentrale samfunnsoppgaver på en god måte.

Vi er spent på om Carl I. Hagen er enig med Sponheim – særlig med tanke på avstemninga i dag – og på hvordan Hagen i ettertid tolker avstemninga. Vil han gi statsråd Sponheim lov til å føre den landbrukspolitikken statsråden har signalisert? Det er jo allerede i dag her i salen gitt klar beskjed fra Fremskrittspartiet om at det må bli slutt med den type utspill.

Arbeidskraftbehovet er en utfordring. I Arbeiderpartiet vil vi at alle som ønsker seg sysselsetting, mye eller lite, skal få muligheten, særlig ut fra det faktum at økonomisk selvstendighet er nært koblet til om en har arbeid eller ikke. Det nytter ikke å snakke om å gjøre noe for de svakeste uten at en samtidig ser på sysselsetting, og da er både arbeidsmarkedstiltak og lønnstilskudd viktig.

I intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv er det forpliktelser som regjeringen Stoltenberg gav, og det er mange gode tiltak i det framlagte budsjettet.

Med en tydelig trend der vi ser oppsigelser og permitteringer i deler av norsk næringsliv, mener vi det er feil politik å fokusere så ensidig på at en økt arbeidsinnvandring på 10 000 er det som skal løse problemet, slik Samarbeidsregjeringa gjør. Norsk næringslivs utfordringer i årene framover møtes etter vårt syn verken med ensidig hyllest til markedet eller med hyllest til arbeidsinnvandring.

Åge Konradsen (H): Terrorangrepet mot USA den 11. september var ikke bare et anslag mot USA. Det var i realiteten et anslag mot hele den frie verden og det sivile samfunnet. På nytt ble vi minnet på vår globale tilhørighet.

Søkelyset settes nå på fred og sikkerhet og om vi som nasjon har et system som er godt nok til å gi våre innbyggere den beskyttelse som trengs om det også i vårt land skulle inntreffe en uforutsett situasjon. Det er vel ikke til å komme fra at utviklingen i beredskapsarbeidet nesten alltid har skjedd på bakgrunn av ulykker som har rammet oss, og ikke som bevisste valg av strategier og målsettin-

ger. Derfor må Norge og resten av den frie verden ha en fast holdning til de kreftene – uansett hvor – som prøver å forrykke den stabilitet, balanse og trygghet som ethvert fritt individ har krav på. Derfor er det vår rett og plikt som nasjon å slå kontant tilbake mot antikrefter som ved hjelp av terror og frykt søker å ødelegge samfunn hvor frihet og demokrati har fått slå rot.

For meg er det et paradoks å registrere de kreftene, også i denne salen, som ønsker å redusere eller avslutte Norges engasjement overfor klodens verste terrorister. Det er nå på tide at staten står fram som en sentral og enhetlig aktør, slik at vår sårbarhet reduseres mest mulig.

Vinterens skipsforlis langs Norskekysten har vist at vi står dårlig rustet til å ivareta krisehåndtering ved ulykker. Det er derfor i denne sammenheng viktig at Stortinget i større grad setter søkelyset på økt kystberedskap. Vi trenger en ny politik som tar hensyn til kystens sårbarhet, og som ivaretar de næringsmessige interessene og det potensialet som befinner seg der. Det er i våre nordområder muligheter og utfordringer ligger, når vårt land f.eks. har klart motstridende mål og strategier knyttet til Svalbard, fiskevernsonen rundt Svalbard og det uavklarte spørsmålet om delelinjen.

Vår nytte og avhengighet av områdene er utvilsom, likeså områdenes sårbarhet. Derfor må Forsvaret fortsatt kunne drive overvåking og utføre grunnleggende militære, stabiliserende oppgaver. Sjøforsvaret har lang tradisjon for tett samvirke med kystsammfunnene gjennom bistand til sjøredning, kontroll med utenlandske fartøyer, kystberedskap og aksjonsledelse, bistand til politi og tolloppsyn, oljevernberedskap, fiskerikontroll og ivaretagelse av våre rettigheter i de omstridte områdene i nord. Det sies fra tid til annen at vi nordlendinger er ishavsimperialister, men faktum er at det langsiktige livsgrunnlaget i Norge er utnyttelsen av ressursgrunnlaget i havet.

Stortinget behandlet i juni langtidsproposisjonen for Forsvaret og kom fram til en struktur som det var stor enighet om. Men man ble ikke enige om hva dette skulle koste. Det er med forbauselse jeg registrerer at få måneder etter det store forliket, da Forsvarets ledelse jublet over vedtaket som ble gjort, fremmer arbeiderpartiregjeringa et budsjettforslag for 2002 hvor man på nytt kommer i en total underdekning i forhold til vedtatt struktur. Arbeiderpartiet har tydeligvis glemt Forsvarets rolle som et betydelig sikkerhetspolitisk virkemiddel, og at fred ikke er noe vi har, men noe vi kan miste hvis vi ikke verner den aktivt. Den nye samarbeidsregjeringa har forstått dette, og i Sem-erklæringa slås det derfor fast at den forsvarsstrukturen som Stortinget vedtok, skal gjennomføres og finansieres.

Britt Hildeng (A): Det grunnleggende målet for velferdsstaten har vært å sikre alle en sosial og økonomisk grunntrygghet, sikre rettferdig fordeling av verdiskapinga og gi alle like muligheter til deltakelse og til å utvikle evner og anlegg. Langt på vei har vi i Norge lyktes med dette. Norge blir karakterisert som et av de beste landene å bo i, der levekårene er jamnere fordelt enn i knapt noe annet land. En sterk offentlig sektor med soli-

de velferdstilbud til alle borgere sammen med økonomiske ytelser gjennom folketrygden har vært og bør fortsatt være det viktigste redskapet i en rettferdig fordelingspolitikk og bekjempelsen av fattigdom.

For heller ikke i velferdslandet Norge er fattigdommen utryddet. Ennå er det grupper som lever i økonomisk nød, og som ikke har fått sin del av velstandsøkningen som resten av befolkningen har vært med på. Det er grupper av enslige forsørgere, grupper av funksjonshemmede, av uføretrygdede, av bostedsløse, av rusmiddelmisbrukere, av langtidsarbeidsledige og grupper av asylsøkere og innvandrere. De fattige er således en sammensatt gruppe. Men felles for dem er at de er i en økonomisk situasjon som i seg selv gjør at de utestenges fra deltakelse i store deler av samfunnslivet. Arbeiderpartiet har i sitt budsjett på flere områder gått inn for å øke ytelsene i folketrygden til vanskeligstilte, til funksjonshemmede, til uførepensjonister, og foreslår å redusere egenandeler på vesentlige områder. Arbeiderpartiregjeringen foreslo også i sitt budsjett å øke sosialhjelpssatsene og har varslet en gjennomgang av de veiledende retningslinjene.

Behovet for å styrke de fattiges økonomi er åpenbart. Således er direkte økonomiske overføringer viktig og nødvendig, men ikke tilstrekkelig. 70 pst. av dem med minst å leve av har ingen tilknytning til arbeidslivet. De har manglende utdanning, dårligere helse, lavere levealder og dårligere boforhold. En god offentlig skole for alle og et sterkt offentlig helsevesen er verktøy i fattigdomsbekjempelsen. En privatisering av disse fellesskapsløsningene vil ikke bare øke de sosiale forskjellene, men jeg er redd for at det faktisk også vil skape flere fattige.

Å styrke og utvikle de tiltak som gjør det lettere å være i arbeid for uføretrygdede, for funksjonshemmede, for enslige forsørgere og for innvandrere, blir viktig i fattigdomsbekjempelsen. Da blir det noe fundamentalt galt å bygge ned arbeidsmarkedstiltakene, slik partiene i Bondevik-regjeringene gang på gang har gjort. Arbeidsmarkedstiltakene er nettopp den broen som gjør at mange langtidsledige kommer tilbake til arbeidslivet.

Barn bærer med seg sin sosiale arv. Således har barn av fattige foreldre en tendens til selv å bli fattige når de blir voksne. Om fattigdomsbekjempelsen skal være reell, må den derfor bygge på tiltak som er med på å bryte den sosiale arven. Derfor er rimelige barnehager, skolefritidsordninger, lekseleseprosjekter så viktige. Derfor er gratis skole med gratis skolebøker og leiropphold osv. så viktige tiltak. Å ikke følge opp disse tingene vil være et stort tilbakeskritt.

At barn vokser opp i fattigdom, kan ingen akseptere i et så rikt land som vårt. Og vi kan gjøre noe med det. Men jeg er redd for at den politikken som er varslet fra Bondevik-regjeringen, vil føre til større forskjeller og dermed bryte med den fordelingspolitikken som har ligget til grunn for vårt velferdssamfunn. Større grad av privatisering av helsesektoren, av utdanningssektoren og av de kommunale omsorgstjenestene er endringer som vil ramme dem som i utgangspunktet har dårligst økonomi.

Det er endringer som ikke er egnet til å bryte den sosiale arven de fattige bærer med seg.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg skal ta for meg de store utfordringer politikerne i denne sal har når det gjelder en fremtidig landbrukspolitikk i landet vårt. Dette er den mest gjennomregulerte næringen vi har, og veldig mange lover stammer fra mellomkrigstiden, uten å ha blitt særlig forandret. Jeg synes derfor det er merkelig når vår nye landbruksminister ønsker å nedtone oppmerksomheten rundt matvareprisene. Stort sett hele det norske folk er opptatt av og stiller seg spørsmål om hvorfor vi skal ha Vest-Europas høyeste matvarepriser, sammen med et par andre land. Hvorfor skal det være slik?

Jeg er veldig glad for at vår statsminister i sin tiltredelseserklæring fokuserer nettopp på matvareprisene og gir et løfte om at prisforskjellene mellom Norge og våre naboland ikke skal øke, men skal reduseres. Det blir jo da slik at Fremskrittspartiet og det norske folk er nysgjerrige på hvilke virkemidler den nye regjeringen skal ta i bruk for å redusere disse forskjellene. Vi vet at den tidligere landbruksminister Bjarne Håkon Hanssen startet et arbeid. Han var uredd og fokuserte veldig mye på sisteleddet, på matvarekjedene, og fikk ved halvering av matmomsen fra juli i år et prispolit i det norske folk som mer aktivt var ute og sammenlignet matvareprisene. Det norske folk fikk i det arbeidet god hjelp av VGs matvarebarometer, som hele tiden har fulgt utviklingen med argusøyne. Men dette er ikke nok. Det som må gjøres, er at Regjeringen må granske alle ledd i matvarekjeden fra jord til bord. ECON, NILF og andre forskningsinstitutter har gått gjennom alle ledd i matvarekjeden og sett at det er betydelige innsparingsgevinster i andre ledd hvis Regjeringen er interessert i å gjøre noe med det. Alle vet vi at det er vanskelige klimatiske forhold i Norge, og at vi ikke kan bli best på pris sammenlignet med andre land lenger syd i Europa, for å ta det eksemplet. Men vi kan gjøre en god del. Hvorfor skal det være slik at landbrukssektoren er skjermet for konkurranselovgivning? Hvorfor skal det være slik at det styres av en 40–50 år gammel lov som heter omsetningsloven? Konkurransetilsynet sier i hver eneste årsmelding at hvis konkurransereglene og konkurranselovgivning fikk lov å gjelde internt i Norge – vi kan selvfølgelig ha en tollmur utad på matvarer – ville prisene gå nedover. I stedet har de som har styrt dette landet til nå, ikke vært interessert i å fokusere på dette.

I valgkampen forklarte jeg befolkningen, særlig i mitt eget fylke, at det er mulig å redusere matvareprisene betydelig. Hvorfor skal en bonde i Värmland eller i Bohuslän vinne i utgangspunktet, selv om de klimatiske og topografiske forhold er sammenlignbare? Hvorfor skal det være slik? Hvorfor skal vi ha konsesjonsgrenser i ervervsmessig husdyrhold? Hvorfor skal vi ha en omsetningslov som er slik at når vi får en overproduksjon, f.eks. på svinekjøtt, så legges det inn på et fryse- eller reguleringslager for å holde prisene oppe i Norge? Og så får vi etter hvert et enormt overskudd, slik vi fikk i 1999, da det ble dumpet 1 900 tonn prima storfe- og svinekjøtt

på det internasjonale markedet – svinekjøttet helt ned i 3 kr kg og storfe kjøttet 7–8 kr kg – mens prisene ble holdt oppe i Norge.

Jeg er enig med Konkurransetilsynet i at det beste hadde vært om man fikk solgt dette på billigsalg i Norge, slik at norske skattebetalere kunne få litt mer igjen av sine egne penger. Så slapp vi samtidig å konkurrere på verdensmarkedet med de fattige land i den tredje verden som forsøker å få utenlandsk valuta og bygge seg opp med reell konkurranse på matvaresektoren. Vi gir altså bistand i 10–12 milliardersklassen med den ene hånden, mens vi ofte nekter å kjøpe produktene med den andre, eller konkurrerer ut landene i den tredje verden på grunn av våre subsidieordninger. Det synes jeg er en lite hensiktsmessig politikk, og jeg håper at regjeringen Bondevik vil endre på dette.

Utenriksminister Jan Petersen: Det er med forventninger og vilje til endringer at Samarbeidsregjeringen nå tar fatt. Regjeringserklæringen, bygd på Sem-erklæringen, viser ny kurs på en rekke områder.

Jeg har vært med på mange åpninger av fireårsperioder i Stortinget, med mange kommentarer om at Høyre har vært i skyggenes dal, og jeg konstaterer med stor tilfredshet at arbeid gjennom hele 1990-tallet nå har ført oss tilbake i regjeringskontorene. Og når vi er kommet dit, er det ikke minst fordi det har vært tydelig tale i viktige spørsmål som bedre skole og lavere skatt. Dette er uttrykk for viktige enkeltsaker, men også uttrykk for en av de store utfordringene Norge står overfor, nemlig behovet for å modernisere Norge og være på høyde med en verden i forandring.

Det samarbeidet som vi nå tar fatt på, er et genuint samarbeid hvor det dreier seg om å gi og ta. Statsministerens observasjon om at dette ikke er Høyres program, ikke Kristelig Folkepartis program og ikke Venstres program, er et veldig viktig utgangspunkt for arbeidet. Vi har greid å arbeide oss sammen, slik at alle de deltakende partier får mer til i dette regjeringssamarbeidet enn vi ville gjort på andre måter. Men det er også riktig som Oddvard Nilsen observerte tidlig i debatten i går, nemlig at det var lett å definere et verdifelleskap mellom de tre samarbeidende partier.

Det vil sikkert stå strid om mange av forslagene. Det gjør det gjerne når det er noe man vil. Men samtidig er det viktig å understreke at på en del helt sentrale områder er det nå nødvendig å manifestere bred enighet. Det knytter seg ikke minst til det terroranslaget som skjedde 11. september. Og jeg oppfattet Arbeiderpartiets leder, Thorbjørn Jagland, slik tidligere i debatten at han nettopp ønsker å manifestere den brede enigheten i kampen mot terrorismen.

Terroristanslaget mot New York og Washington var ikke bare rettet mot USA, men mot hele det internasjonale samfunnet og grunnleggende verdier som menneskeverd, åpenhet og toleranse. Norge står sammen med hele det internasjonale samfunn i å fordømme disse grusomme ugjerninger. Vi står sammen på tvers av politis-

ke, religiøse og etniske skillelinjer for å oppspore og straffe de ansvarlige.

Internasjonal terrorisme utgjør også en trussel mot Norge. Sammen med en verdensomspennende koalisjon av land og organisasjoner er vi engasjert i en kamp mot internasjonal terrorisme. Dette er en kamp vi ikke har råd til å tape. Bare gjennom en samlet og målrettet innsats kan vi unngå at lignende terrorhandlinger skjer igjen.

Kampen mot internasjonal terrorisme må være bred og langsiktig. Det må benyttes et bredt sett av virkemidler, både militære, politiske, diplomatiske, rettslige, finansielle og humanitære. Når fokus nå er rettet mot Afghanistan, skyldes dette at de ansvarlige bak terroranslagene mot USA, Osama bin Laden og hans nettverk, skjuler seg i Afghanistan og støttes av Taliban-regimet. De amerikanskledede militære aksjoner i Afghanistan er rettet mot bin Laden og hans støttespillere. Man gjør sitt ytterste for å unngå å ramme sivilbefolkningen. Dette i motsetning til terroristene, som hadde uskyldige sivile som mål.

Både USA og ethvert annet land som blir rammet av internasjonal terrorisme, har en soleklar rett til selvforsvar. Denne retten er forankret i FN-pakten, og slått fast gjennom vedtak i FNs sikkerhetsråd.

Det er bred internasjonal enighet om de politiske og militære tiltak som er iverksatt. Vi ser et enestående samhold mellom verdens stater som gir håp om utvidet samarbeid også på andre områder.

Norge står også fullt og helt bak de militære operasjonene. Osama bin Laden og hans støttespillere kan ikke bekjempes uten bruk av militære maktmidler. Vi må bruke den tiden som er nødvendig for å ramme terroristene og deres nettverk, og vi må legge til grunn at de militære tiltakene vil kunne bli langvarige.

Parallelt med de militære tiltakene pågår et omfattende arbeid innen FN, EU, NATO og andre organisasjoner som Norge selvfølgelig støtter fullt ut.

Jeg hadde på lørdag gleden av å delta på den europeiske konferanse hvor nettopp terrorisme var tema.

Taliban har siden de grep makten systematisk tilside-satt befolkningens grunnleggende behov og de mest elementære menneskerettigheter. Særlig kvinner er utsatt for overgrep. Både Taliban-regimets vanstyre, tørke og andre naturkatastrofer har bidratt til en svært alvorlig situasjon for sivilbefolkningen i landet. Nærmere 4 millioner afghanere har over de siste årene flyttet til nabolandene, og nærmere 1 million er flyktninger i eget land.

Den humanitære situasjonen i Afghanistan har lenge, og lenge før 11. september, vært alvorlig og kan raskt forverres. Det arbeides derfor aktivt med å få frem ytterligere nødhjelpsforstyringer før vinteren setter inn. Dette skjer mens de militære operasjoner pågår.

Norge er en av de viktigste bidragsyttere til det humanitære arbeidet i Afghanistan. Den humanitære bistanden fra Norge er trappet betydelig opp de senere uker, totalt 305 mill. kr, hvorav 200 mill. kr i bevilgninger som Stortinget antakeligvis vil vedta senere i dag. Bistanden blir

nå distribuert både gjennom FN, Røde Kors og andre norske frivillige organisasjoner.

For Norge er det særlig viktig å ivareta et nært og forpliktende samarbeid med våre naboland, med EU, øvrige europeiske land og USA. Med disse land har Norge et særskilt verdifelleskap samtidig som vi deler en rekke utfordringer, både på det sikkerhetspolitiske og økonomiske området. Regjeringen vil føre en aktiv Europa-politikk. Grunnlaget for Norges tilknytning til EU vil fortsatt være EØS-avtalen, supplert av Schengen-avtalen og det andre etablerte samarbeidet mellom Norge og EU. Vi vil benytte EØS-avtalen så effektivt som mulig og ønsker å utvikle den i takt med nye behov. Jeg registrerer at det er fremmet forslag som dreier seg om behandlingen av patentdirektivet, som man ønsker behandling av i Stortinget. Dette er Regjeringen innstilt på.

I en europeisk sammenheng har EU en stadig viktigere rolle å spille på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området. Regjeringen vil søke å utvide det utenrikspolitiske samarbeidet med EU gjennom en bred politisk dialog. Ikke minst vil det være interessant å utvikle samarbeidet med EU i våre nærområder, spesielt i nord. Det vil være viktig å videreføre en tett kontakt og nær dialog med EU også når det gjelder utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik. Men NATO vil forbli ankerfestet for norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Iverksettelsen av NATOs kollektive forsvarsforpliktelser etter terroranslaget 11. september viser at alliansen er rede til å møte de nye truslene vi står overfor. I europeisk sikkerhetspolitisk sammenheng er det samtidig viktig med et tettest mulig samarbeid mellom EU og NATO. De positive resultater som er oppnådd på Balkan i den senere tid, er et resultat av dette tette samarbeidet.

Samarbeidsregjeringen vil legge opp til et aktivt norsk engasjement til støtte for fred, stabilitet og økonomisk utvikling på Balkan. Et fortsatt internasjonalt engasjement på Balkan er nødvendig for å legge til rette for varig regional stabilitet. Gjennomføringen av den politiske rammeavtalen i Makedonia og etableringen av demokratiske institusjoner i Kosovo forutsetter også et slikt nærvær.

Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd gir oss en enestående mulighet til å påvirke hvordan vi møter de globale utfordringer og trusler mot internasjonal fred og sikkerhet. Dette gjelder også kampen mot internasjonal terrorisme.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Haakon Blankenborg (A): Det er prisverdig at den nye regjeringa vil føre vidare den breie semja det er i Stortinget og i Norge om kampen mot terrorisme. Det er viktig at Regjeringa medverkar vidare til at denne semja kan brukast til å utvikle og styrkje den verdsomfattande alliansen mot terrorismen, slik som utanriksministeren framheva.

Denne nye situasjonen har ført til at også det europeiske samarbeidet har blitt tettare og truleg vil skyte fart på ei rekkje nye område, slik som desse terroraksjonane har gjort det nødvendig at dei ulike landa søkjer saman for å verne seg sjølve mot terrorisme. Norge har inngått avtale om Schengen, slik utanriksministeren var inne på. Både den gamle og den nye regjeringa slutta seg til eit forslag om avtale med Europol som også er eit bidrag til kampen mot terrorisme. Dette var utanriksministeren inne på i innlegget sitt.

Men det er klart at det justis- og politimesige samarbeidet i EU vil gå vidare enn det både Europol og Schengensamarbeidet legg til rette for, og særleg slik som våre avtaler på desse to områda legg til rette for. Derfor vil det vere av interesse for Stortinget å høyre om Regjeringa også har ein ambisjon om å gå vidare på det justis- og politimesige samarbeidet i Europa, om det også skulle gå utover Schengen- og Europol-avtalen. Med andre ord: Dei to avtalene vi alt har inngått eller er i ferd med å inngå, må ikkje stå til hinder for at Norge kan gå vidare og samarbeide med EU på det justis- og politimesige området i kampen mot terrorisme.

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg har først lyst til å si at det er langt mer enn et slags politisk ritual når man både i opposisjon og i posisjon på dette området uttrykker vilje til enighet. Det er en svært viktig realitet, og derfor synes jeg den måten mitt innlegg ble møtt på av Haakon Blankenborg, er viktig. Jeg synes derfor det var viktig den måten den tidligere utenriksminister og jeg byttet plass på, nemlig hvor understreking av fellesskapet var viktig.

Når jeg sier dette, er det fordi jeg tror norske politikere står overfor en ganske betydelig lederskapsoppgave når det gjelder å bygge forståelsen for det som nå skjer, bygge forståelsen for at det kan ta tid, men også bygge forståelsen for at terrorisme er noe som kan ramme alle, som også kan ramme oss. Det er derfor det er så viktig med denne brede internasjonale koalisjonen.

Det betyr at vi selvfølgelig også vil vurdere andre tiltak enn dem som hittil har vært inne. Et av dem ble nå nevnt av Haakon Blankenborg, og det gjelder ytterligere samarbeid på det europeiske plan. Om det er samarbeid som finner sin plass innenfor Schengensamarbeidet eller utenfor, kan for så vidt være en del av en diskusjon. Men jeg kan bekrefte at Norge har som ambisjon å delta tett i alt internasjonalt samarbeid, herunder også når det gjelder de helt konkrete idéene som nå drøftes på det europeiske planet. Vi er nettopp svært interessert i å komme i inngrep med disse prosessene og kunne gi våre bidrag i disse diskusjonene. Men det er svært viktig at vi her, både på det europeiske kontinent og i verden for øvrig, er enstemmige og har tiltak som gjør at landene reagerer likt på de utfordringer som vi nå står overfor. Jeg tror det var Thorbjørn Jagland som i sitt innlegg antydte at vi nå står overfor en utfordring som kunne være like enorm som Berlinmurens fall. Det forteller litt om størrelsen på det vi står overfor.

Morten Høglund (FrP): Regjeringen legger i dokumentet fra Sem opp til å integrere utviklingslandene i verdensøkonomien ved å la dem få selge sine varer og tjenester på verdensmarkedet. Som en følge av det vil man åpne opp for friere import av varer fra utviklingslandene. Dette er positivt og viser en erkjennelse av at en mer åpen verden, inkludert åpen handel, er den beste måten å bekjempe fattigdom og heve velstandsnivået på for verdens befolkning.

Men det er alltid en fare for at gode målsettinger ikke blir realisert i møte med f.eks. sterke pressgrupper nasjonalt og internasjonalt. Det er som kjent mange grunner for ikke å foreta seg noe. Men det er mitt håp at Regjeringen virkelig har ment det den skrev. I første omgang står vi nå overfor nye WTO-samtaler som vil kunne bety mye i denne sammenheng, samtidig som det alltid vil være mulig å gjøre mye nasjonalt.

Mitt spørsmål til utenriksministeren blir derfor: Hvordan vil Regjeringen arbeide for å sikre at de positive målsettingene fra Sem på dette området kan bli realisert?

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg setter pris på at Sem-erklæringen på dette punktet ble møtt med en så åpen og positiv holdning. Det er helt riktig at vi anser en mer åpen internasjonal handel som ett av mange viktige tiltak for å få til utvikling i den tredje verden. Det er jo slik at det er tre hovedområder som er viktige. Det ene er bedre tilgang til de internasjonale markedene. Det andre er et systematisk arbeid for et godt styresett i utviklingslandene. Det tredje er ikke minst utviklingshjelp, hvor også Regjeringen har høye ambisjoner. Når disse tre faktorene går sammen, tror jeg det skal være mulig å få løst det som er en hovedutfordring på den internasjonale scene, nemlig å få til en bedre økonomisk utvikling i den tredje verden.

Når det gjelder de konkrete oppfølgingene, er det helt riktig at det som står i Sem-erklæringen, også skal gjennomføres. Det vil vi redegjøre for overfor Stortinget. WTO-forhandlingene vil straks begynne – det er faktisk ikke lang tid frem til det. Det ble fra den tidligere regjeringen redegjort for en del grep på dette området. Jeg vil gjerne drøfte om det er nødvendig å komme tilbake til Stortinget med en ytterligere redegjørelse før vi møter i Qatar. Men Høglund kan være helt sikker på at denne delen av Sem-erklæringen skal vi virkelig ta på alvor, her og i andre sammenhenger.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har egentlig lyst til å starte med å gratulere Jan Petersen som utenriksminister. Jeg er klar over at han en stund ønsket seg en annen posisjon, men det ser vel nå ut som om han trives så godt at det må være lov å si det fra Stortingets talerstol.

Så er jeg også glad for at Regjeringen er innstilt på å imøtekomme det forslaget som SV og Senterpartiet har lagt inn, og som dreier seg om stortingsbehandling av direktivet om patent på liv.

Men så slutter harmonien. Det trengs en meget omfattende diskusjon om hva det er som virker i kampen mot terrorisme. Flere talere har i dag vært inne på at den

11. september gikk kanskje det nye trusselbildet som verden står overfor, opp for mange flere enn før. Fra SVs side har vi vært opptatt av at den gamle måten å tenke militærmakt på, ikke virker i forhold til det som virkelig er farene etter den kalde krigens slutt. Det er terror mot f.eks. oljeinstallasjoner i Norge, det er kanskje miljøkatastrofer, men det går også på den sårbarheten et moderne samfunn har, særlig hvis man utsettes for aksjoner der noen er villig til å sette sitt eget liv til.

Da blir spørsmålet: Hva er det som virker på dette på kort og lang sikt? Hvis man nå gjennomfører omfattende krigshandlinger i Afghanistan, der det snart ikke er mer å bombe, når er disse aksjonene i tilfelle vellykkede, og når er det man kan si at man har vunnet et slag mot terrorismen? Det tror jeg kan bli aldri. Samtidig kan man få en voldsom humanitær katastrofe i kjølvannet av disse krigshandlingene. Den er ikke ny, den har vært der før, men den kan akselerere. I den situasjonen kan man stille seg slik at den humanitære katastrofen øker grunnlaget for rekruttering til terrorisme, og ikke motsatt. Denne terroren kan nok være trent eller oppildnet fra Afghanistan, men befinner seg i tilfelle i celler som kan være spredt rundt i veldig mange andre land. Er Regjeringen innstilt på å vurdere en bombestans for å få inn humanitær hjelp, slik at man forsikrer seg om at man ikke stiller seg slik at man øker grunnlaget for rekruttering til terror?

Utenriksminister Jan Petersen: Takk for hyggelig hilsen – men jeg er enig med Kristin Halvorsen i at så er det på tide å komme i gang med diskusjonen, og på det punktet tror jeg vi faktisk er både en del enig og en del uenig.

Det jeg gjerne vil gjøre ganske klart, er at det er en meget alvorlig, helt konkret internasjonal situasjon vi er oppe i, dette er ikke noe seminar, dette er noe som nå trenger handling. Det er derfor Norge har vært så tydelig i sin støtte til de aksjonene som nå foregår, og det er en tydelighet som jeg i aller høyeste grad assosierer meg med og vil bringe videre. Jeg tror det er helt avgjørende at vi også har disse militære operasjonene for nettopp å ramme bin Laden og hans nettverk. Det er Taliban-regimet som holder sin hånd over ham, og derav de militære målene som nå er plukket ut.

Jeg er imidlertid helt enig med Kristin Halvorsen når hun understreker at den humanitære situasjonen ikke er noe som ble skapt den 11. september. Den er meget alvorlig, og har vært det lenge. Da er det det underlige paradokset at det er nettopp den situasjonen vi nå er oppe i, som har gjort at verdenssamfunnet er mer oppmerksom på dette enn det har vært tidligere. Og som vi kommer tilbake til i senere saker, er det nå en betydelig vilje i verdenssamfunnet til også å bistå.

Når det så gjelder spørsmålet om bombestans, vil jeg ikke kunne anbefale det, simpelthen fordi det gir Taliban og bin Laden mulighet for å omgruppere, for å holde striden gående lenger, og det vil i aller høyeste grad være til skade for sivilbefolkningen og vil motvirke hensynet til det å løse den humanitære katastrofen. Vi er dessverre derfor nødt til å holde det trykket som nå er på.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed avsluttet.

Knut Storberget (A): Som ny representant var det med spenning jeg så fram til disse to dagers debatt, og det er med en viss glede at jeg ved siden av den alminnelige og for så vidt ventede posisjonering partiene gjør her i stortings salen – og for så vidt også gjensidige lykkeønskninger – også ser og hører en gjensidig og unison enighet i forhold til den fattigdomsproblematikken vi står overfor her i Norge.

I dag lever flere tusen norske barn i familier de fleste av oss ville karakterisere som fattige. Inntekten i husholdet ligger langt under det de fleste av oss har til disposisjon.

Utviklingen også i Europa og ellers viser at det er tapene som forblir tapere, og som fortsatt taper. Gapet mellom de av oss som har mye fra før, og de som har lite, er blitt større. De med aller minst, sliter aller mest.

Stoltenberg-regjeringas forslag til statsbudsjett synliggjør flere løft for denne gruppen, bl.a. satsingen på barnehager, det å få folk i arbeid eller utdanning, en gratis skole og ikke minst den innsatsen som nå er foreslått på boligsektoren. De forslag som ligger i den avgåtte regjeringas forslag til statsbudsjett hva angår egenandeler på medisiner og helsetjenester, kommer også de som har minst, til gode. Økningen i barnetillegget for alders- og uførepensjonister og det å gi enslige forsørgere med funksjonshemmede barn rett til stønad til barnetilsyn, samtidig med forhøyet hjelpestønad, er således svært målretta tiltak mot de fattigste barnefamiliene. Endelig er økningen i bevilningene til spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede svært viktig for å få flere ut i aktivt arbeid i en tid hvor det å få seg arbeid igjen kan se ut til å bli vanskeligere.

Men fattigdommen i Norge er ingen fast størrelse. Den politiske debatten må derfor ikke bli en mannjevning om hvem som byr høyest hva gjelder størrelsen på sosialstønad. Gjenreisningen av tilliten til alle oss politikere, uavhengig av parti, er avhengig av at vi i fellesskap kan gjøre noe nå med fattigdomsproblematikken. Jeg er redd en politisk framtid hvor fellesskapsløsninger svekkes til fordel for bl.a. omfattende skattelette for de rikeste av oss. En slik villet politisk utvikling har bare én historisk erfaring: Den skaper større forskjeller, og de fattige blir fattigere. Vi vil få flere sosialhjelpstrengende. De handlingsplaner, tipunktstater, Dokument nr. 8-for-slag og andre ellers gode tiltak det samlede politiske Norge nå ser ut til å ville fremme, må ikke glemme det perspektiv at antall sosialhjelpsmottakere i Norge nå må ned. Regjeringas varsel om en tiltaksplan mot fattigdom bør derfor først og fremst ta et oppgjør med den fordelingsrettferdigheten som ligger i de varslede skattelettene.

Likevel bør vi alle i vårt kommende arbeid her på Stortinget kunne samle oss om et felles økonomisk løft med henblikk på stønaden til livsopphold for de barnefamilier som nå klart ligger under fattigdomsgrensa. Den varslede gjennomgang av satsene for sosialhjelpen og behovet for økning signalisert i Stoltenberg-regjeringas

budsjettforslag, bør innebære at vi kan samle oss om et felles godt løft. Det har vi råd til. Vi har faktisk ikke råd til å la være. Det er fristende å si at før vi gir oss mer skattelette, billigere alkohol, eller billigere flybilletter for den saks skyld, bør vi ta denne jobben først.

Jeg orker ikke som politiker flere historier om barn som ikke tør gå på skolen fordi de ikke har det utstyret som andre barn har, eller om mødre som ikke får dekket de mest grunnleggende behovene til barna sine hva angår både mat og bolig, eller om boforhold som enhver av oss ikke ville tilby sine egne barn, og særlig hospitsplassene i de store byene.

De fattigste barnefamiliene, særlig med aleneforsørgere, kan lett identifiseres. Disse kan også lett hjelpes. Vi vet hvem de er. De venter på oss.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Både den forrige regjeringens trontale og den nye regjeringens erklæring har inneholdt en uforbeholden støtte til den amerikanske krigføringen i Afghanistan. Det har vært manet til samhold flere ganger fra denne talerstolen. Men noen av oss må stille oss utenfor det samholdet. Det gjelder ikke bare SVs stortingsgruppe, men 40 pst. av befolkningen i landet vårt, ifølge en meningsmåling i Dagbladet i dag.

Hva er det de 40 pst. ikke kan stå sammen med Regjeringen om? Jo, vi kan ikke akseptere at vold mot uskyldige amerikanere skal rettferdiggjøre vold mot uskyldige afghanere. Vi kan ikke akseptere en verden hvor prinsippet om øye for øye skal få råde, for det gjør en hel verden blind og fører oss inn i nye ulykker. Når verdens rikeste land bomber verdens fattigste, hjelper det ingenting mot terrortrusselen. Tvert om gjør det samfunnene i Vesten til enda mer fristende mål. Vold utryddes ikke med vold. Den eneste måten å skape fred og stabilitet i verden på, er gjennom en omlegging av Vestens utenrikspolitikk og økonomiske politikk som slipper det jerngrepet den rike verden har om den fattige, og legger til rette for utvikling på egne premisser og sosial rettferdighet i u-landene. En forsiktig begynnelse på en sann omlegging kan f.eks. være anerkjennelse av en palestinsk stat. Det kan være gjeldslette, og det kan være å droppe kravet om en utvidelse av frihandelssystemet i WTO og heller akseptere kravet som nå kommer fra mange uland, om en revisjon av den forrige WTO-runden.

Den norske støtten til krigen har vært uten forbehold. Det har dessverre heller ikke blitt uttrykt forbehold etter at det ble klart at det nå er omfattende sivile tap i Afghanistan. Vi vet at amerikanske bomber har drept minerydere fra FN, at de har truffet boligområder og sykehus, at de har truffet matvarelagre. Vi vet også at USA bruker klasebomber, til tross for at menneskerettsorganisasjoner gjentatte ganger har fordømt bruken av dette våpenet. De som blir drept i bombeangrepene, er ikke de eneste ofrene. En stor humanitær katastrofe er under utvikling. Vi vet at ødeleggelse av infrastruktur, av sykehus og matlagre, av broer og veier, på sikt tar livet av enda flere enn

det selve bombene gjør. Det er uforståelig for meg at noen i demokratiets navn kan støtte dette.

Vår nye utenriksminister, Jan Petersen, var nylig i Roma og demonstrerte også der samhold – i dette tilfellet med den italienske statsminister Berlusconi. Den samme Berlusconi uttalte for få uker siden at dette er en konfrontasjon mellom sivilisasjoner, og at vi måtte være klar over at den vestlige sivilisasjon er den islamske overlegen. Jeg betakker meg for samhold med krefter som står for et sånt syn. Vi vil ikke velge side for Bush eller for bin Laden. I stedet vil vi velge et tredje standpunkt: Vi er på ofrenes side – ofrene på begge sider – og mot voldsutøverne på begge sider. Det er derfor vi krever at bombeangrepene må stanses.

Inger S. Enger (Sp): Vi ønsker alle et levende lokaldemokrati i dette landet. Det ble – så vidt jeg oppfattet det – uttrykt klart av alle partiene i valgkampen. Det ble også på vegne av kommunene lovt mye. Det skulle bli bedre og flere barnehager, lavere foreldrebetaling, bedre skoler, eldrepacken skulle følges opp, det skulle bli mer penger til vei, osv. Ord som *lavere, dårligere* og *dessverre* ble ikke brukt i denne sammenhengen. Greit nok, men det krever oppfølging.

I erklæringen fra den nye samarbeidsregjeringen kan vi lese:

«De offentlige velferdsordningene er avhengig av kommuneøkonomien. Regjeringen vil styrke kommunesektorens rammer i perioden, øke det kommunale selvstyret og legge til rette for effektivisering.»

Igjen: greit nok, men det krever oppfølging.

For det er nå vi er ved sakens kjerne. Det kommer stadig nye reformer av ulike slag fra storting og regjering. Det kan være mye riktig og viktig i det. Men de kommer ofte som pålegg til kommunene uten at det dekkes opp med midler. De fullfinansieres altså ikke.

Det er alvorlig. Innbyggerne får ikke det tjenestetilbudet de burde hatt – og som storting og regjering har skapt forventninger om. Dessuten: Alle mister tillit til folk som ikke holder løfter. Slik er det også i forholdet mellom lokalpolitikere og innbyggere, for det er lokalpolitikerne som skal gjennomføre tiltakene med for få midler. Det er en håpløs oppgave og svært alvorlig for lokaldemokratiet. Det blir etter hvert få som vil være med i lokalpolitikken når hovedoppgaven blir å fordele nedskjæringer minst mulig smertefullt. På TV i går var det et innslag nettopp om mangel på samsvar mellom oppgaver og midler til kommunene. Innslaget var fra Troms, med en Kristelig Folkeparti-ordfører i spissen, men eksemplet kunne like gjerne vært fra f.eks. Oppland.

Den nye kommunalministeren har gitt uttrykk for at nå er det storbyenes tid. Senterpartiet ønsker naturligvis at folk i storbyene skal ha et godt tjenestetilbud, men det finnes uløste oppgaver i hele landet. Likeverdige tilbud kan ikke være avhengig av postadresse. Og kommunalministeren mener vel ikke at det er riktig å ta fra de små og gi til de store.

Samarbeidsregjeringen har dessuten stor tro på konkurranseutsetting av tjenester i offentlig sektor. Det skal

gi innsparing og bedre service, men det kan like gjerne skape forskjeller og utrygghet. Å tro at en kan spare mye, er også mistillit til dem som faktisk arbeider i denne sektoren.

Til slutt: Vi håper den nye regjeringen følger opp løftene sine, slik at hele landet kan ha gode velferdsordninger og likeverdige tilbud. Folk fortjener det, og Senterpartiet vil sørge for at det ikke blir glemt.

Heidi Sørensen (SV): Sem-erklæringen inneholder signaler om en bedre miljøpolitikk på noen områder. Det gjelder overgang til en mer bærekraftig energiproduksjon, det gjelder satsing på kollektivtrafikk, og det gjelder noen etiske spørsmål rundt bruk av genteknologi. Men når det gjelder et av hovedgrepene i miljøpolitikken, er Sem-erklæringen defensiv og skuffende svak.

Regjeringen slår fast at prinsippet om grønn skatt fortsatt skal benyttes i miljøpolitikken, men det er også alt den gjør. Mens Regjeringens visjoner for store skatte- og avgiftslettelser broderes ut over flere sider, finnes det få tegn i Sem-erklæringen om å legge skatte- og avgiftspolitikken i en mer miljøvennlig retning.

Vårt syn er at en grønn skatteomlegging er nødvendig for å skape en mer bærekraftig utvikling, og at hovedgrepene i den må være at vi skal flytte beskatning på arbeid og kapital over til beskatning på forbruk og forurensning. Dessverre går de skattemessige endringene i Sem-erklæringen i motsatt retning. Det er ikke å vri i miljøvennlig retning når Regjeringen vil redusere forbruksavgiften på strøm. Norge har allerede Nordens laveste forbruksavgifter på strøm, og selvfølgelig da også det høyeste energiforbruket. Det er heller ikke god miljøpolitikk å fjerne avgiften på den minst miljøvennlige reiseformen vi har, nemlig flying av passasjerer.

En grønn skattereform handler ikke bare om skatter og avgifter. Det handler også om å fjerne subsidier. Derfor er det et alvorlig skritt i feil retning når Kristelig Folkeparti godtar at gasskraftverket som skal bygges i forbindelse med Snøhvit-prosjektet i Finnmark, skal subsidiertes med 1 milliard kr. Gasskraftverket som planlegges bygd på Snøhvit, slipper ut bitte lite grann mindre CO₂ enn et av Naturkrafts planlagte verk på Vestlandet. Jeg har stor respekt for det valget Kjell Magne Bondevik gjorde da han som den første statsminister i norgeshistorien gikk av på en miljøsak våren 2000. På den bakgrunn er det vanskelig å forstå hvordan den andre regjeringen Bondevik med sitt politiske grunnlag kan akseptere en subsidie på 1 milliard kr til forurensende gasskraft i Finnmark. Snøhvit-prosjektet innebærer en milliardsubsidiering av forurensning, og det er dessverre det stikk motsatte av en grønn skattlegging.

Presidenten: Neste taler er Olav Gunnar Ballo. Det er en liten begivenhet at ektefellene kommer etter hverandre på talerlisten i Stortinget. – Vi får ta det med oss.

Olav Gunnar Ballo (SV): Dette er ikke replikk, det er innlegg, og jeg skal holde meg til det.

(Ballo)

Jeg registrerer at Bondevik II-regjeringen kommer inn på sykehusene og sykehusreformen i sin tiltredelseserklæring, at man vil følge opp sykehusreformen, og at det frie sykehusvalg og den innsatsstyrte finansieringen av sykehus skal utvides til også å omfatte private sykehus som har avtale med regionale helseforetak. Det kan man forstå siden Kristelig Folkeparti, som kanskje var et av de partiene som sterkest markerte motstand mot sykehusreformen, nå tvinges i en retning som er den motsatte av det de ønsket i vår. Jeg skal ikke her harselere over det, men jeg synes det er vel verdt å legge merke til.

Jeg synes det har vært interessant å se de artiklene som Kommunal Rapport har hatt omkring det som har skjedd innenfor sykehusvesenet de siste årene. Mange av artiklene har vært basert på tall fra SINTEF Unimed om utviklingen innenfor sykehussektoren.

I en artikkel den 19. oktober i fjor står det at «penger kutter ikke helsekøene», rett og slett ut fra tall fra de ulike fylkene om hvem som bruker mest på sykehussektoren og hvem som bruker minst. I den grad det er noe samsvar, er kanskje køene vel så lange der man har brukt mest innenfor sykehussektoren. Når Bondevik II-regjeringen har som mål å redusere skattene og avgiftene, man skal redusere utgiftsveksten, og så velger løsninger innenfor sykehussektoren som bare virker kostnadsdrivende, er det bemerkelsesverdig. Jeg vil gi statsministeren det råd – det går via presidenten – at han leser Kommunal Rapport fra 18. oktober i år. Øverst på side 11 står det at sykehusene «går mot gigantunderskudd». Man snakker om størrelsesordenen 1,3 milliarder kr. Om det er tilfeldig eller ikke, vet ikke jeg, men lenger ned på samme side står det at når det gjelder sykehjemmene, at «effektiviseringen har gått for langt». Det som skjer, er at fattige kommuner tvinges til å legge mange pasienter inn på sykehus, rett og slett fordi man ikke kan ta hånd om sykehjemsbehandlingen på en god måte. Man kan ikke innenfor den hjemmebaserte omsorgen sikre dem et forsvarlig tilbud, og man tvinges inn i sykehussektoren på grunn av det. Den prioriteringen som Regjeringen her foretar innenfor sykehussektoren, får mer ressurser inn der, er en gal prioritering, som vil føre til at kostnadsveksten øker, og at man får mindre mulighet til å redusere skatter og avgifter. Jeg vil tilrå at statsministeren ser på det hvis man har tenkt å komme Høyre i møte med tanke på å dempe utgiftsveksten innenfor norsk helsevesen.

Tor-Arne Strøm (A): Den nye regjeringen legger opp til en klar høredreining. I sum er dette et opplegg for økte forskjeller. Jeg er bekymret for at vi kan komme til å få et samfunn med større klasseskille og et samfunn med færre rettigheter og muligheter for folk flest. Det som blir spennende å se, er om alle løftene som Regjeringen har kommet med, blir innfridd – mange lovnader til det meste og i tillegg store skatte- og avgiftslettelser. Arbeiderpartiets politikk handler om å skape mer trygghet, mer rettferdighet og flere muligheter for alle.

Tiltredelseserklæringen utfordrer også de faglige rettighetene, bl.a. svekket oppsigelsesvern ved at adgangen

til midlertidig ansettelser utvides, og det gjelder også økt adgang til bruk av overtid. Dette er med på å gjøre arbeidstakernes rettigheter og arbeidsmiljø dårligere. Det varsles også en massiv konkurranseutsetting for å modernisere offentlig sektor. De skal forenkle, fornye og forbedre offentlig sektor. Målet er hele tiden det samme: å gjøre tjenestene bedre for alle. Men det er ikke en fornyelse og styrking av våre felles velferdsordninger å legge opp til en omfattende privatisering. Dette er ikke veien å gå, og vil heller bety en svekkelse av offentlige tjenester. Erfaringer har vist at de som regjerer sammen i dag, har stått for en politikk som vil svekke de fagorganisertes rettigheter. Bondevik I-regjeringen har vist resultatet i negativ retning da den halverte det skattefrie fradraget for fagforeningskontingenten. Under Bondevik II-regjeringen vil man øke skattefradraget for bidrag til frivillige organisasjoner, men fagforeningskontingenten er ikke nevnt i denne sammenheng. Dette er nok et bevis på at vi kan regne med fortsatt angrep på de faglige rettighetene.

Arbeiderpartiet vil ha et samfunn hvor alle, uavhengig av størrelsen på lommeboken, skal ha like muligheter. Det skal være lik rett til utdanning. Vi ønsker ikke et samfunn der kvaliteten på utdanningen avgjøres av foreldrenes økonomi eller sosiale bakgrunn. Barnehager og skolefritidsordninger skal sikre barns trygghet og gi begge foreldrene mulighet til å være i arbeid. Et inkluderende arbeidsliv skal få flere til å delta i arbeidslivet. Arbeiderpartiet vil at eldre skal ha et godt omsorgstilbud og at alle skal ha et godt helsetilbud. Dette er selve grunnlaget for den norske velferdsmodellen. Med den nye regjeringen ser det ut til at dagens velferdsordninger vil slå sprekker, og vi frykter at den politikken som Regjeringen vil føre, betyr at det kommer til å bli kuttet i velferdsordningene for å finansiere skattelettelser.

Siri Hall Arnøy (SV): Gjennom historien kan Kristelig Folkeparti vanskelig beskyldes for å ha spilt en viktig rolle i kampen mot diskriminering av homofile og lesbiske. Å appellere til dette partiet i spørsmål som angår levekår for denne gruppen, kan kanskje her ses på som noe godtroende. Men det hender jo at det kommer noe godt ut av å tro godt, selv om sine politiske motstandere. Og i håp om at det eventuelt kan tilskrives tabbekvoten for nye representanter, tar jeg sjansen på å forsøke.

I forrige stortingsperiode ble det dokumentert at én av fire lesbiske og homofile under 25 år har forsøkt å ta sitt eget liv. For alle som kan slutte seg til Samarbeidsregjeringens ønske om å føre en politikk som verner om menneskelivet, er dette alarmerende tall.

Da Stortinget i vår behandlet St.meld. nr. 25 for 2000-2001, fremmet SV en rekke konkrete forslag for å gjøre noe med dette. For eksempel foreslo SV at Homofiles Ungdomstelefon, et sårt tiltrent informasjonstilbud for unge lesbiske og homofile, burde bli gratis.

I SV er vi glade for at det i den nå avgåtte arbeiderpartiregjeringens forslag til budsjett legges opp til en satsing som vil være et første skritt i retning av å bedre levekårene for denne gruppen. Samtidig registrerer vi at det spekuleres i hvorvidt Kristelig Folkeparti legger hindringer i

veien for denne satsingen, ut fra en forventning om at Kristelig Folkeparti skal være motstander av ethvert tiltak som gjør det enklere å være lesbisk eller homofil.

I Kristelig Folkepartis program framholdes nestekjærligheten som en sentral del av Kristelig Folkepartis verdigrunnlag, og det slås fast at nestekjærligheten bygger på at alle mennesker er like mye verdt. Dersom denne nestekjærligheten også skal anvendes i den praktiske politikken, kan ikke Kristelig Folkeparti si nei til sårt tiltrente tiltak for å bedre levekårene for homofile og lesbiske. Jeg håper derfor Kristelig Folkeparti bruker sjansen til å vise at de i praksis står for denne nestekjærligheten, istedenfor å leve opp til det fordomsfulle bildet av Kristelig Folkeparti som et mørkemannsparti.

Heikki Holmås (SV): Hvis du skulle si hva du synes er det viktigste i verden, hva ville du da ha sagt det var? Jeg tror jeg ville sagt at det var trygghet og kjærlighet. For uten kjærlighet blir du ensom, og uten trygghet har du ingen ting, og det er så utrolig lett å glemme når vi sitter her – eventuelt ikke sitter – i stortingssalen og diskuterer nasjonens og verdens framtid. Da er det så utrolig lett å glemme oppi alle invitter og visitter at hovedoppgaven vår på Stortinget er å sørge for at sjansen blir størst mulig for folk her i landet og i resten av verden til å føle kjærlighet og trygghet. Og spørsmålet er da: Hva kan vi da gjøre for at folk skal kunne bli tryggere?

I Aftenposten på onsdag snakket Line Ruud fra rusmiddeletaten om hva som skjer med ungdom som ikke har et sted å bo. Hun sier:

«Mange av de boligløse ungdommene som henger her i sentrum, tilbys brukerdoser med hasj av voksne kriminelle i rusmiljøet. De voksne vil få ungdommene til å bli langere.»

Det ender med at disse ungdommene selv begynner å bruke narkotika og havner på kjøret.

Vi skal ikke hjelpe disse ungdommene for å forebygge rusmiddelbruk og kriminalitet. Vi skal bruke penger for å hjelpe disse ungdommene fordi de fortjener det, fordi de fortjener å føle trygghet, fordi de fortjener å føle frihet fra å bo på gaten, frihet til å finne seg en jobb, frihet til å føle at de lever et bra liv. Dette skal vi gjøre fordi det er det som er vår hovedoppgave, nemlig å sørge for trygghet til folk. Og da må vi sørge for en skikkelig boligpolitikk. Etter min oppfatning er det sosialdemokratiets store seier i etterkrigsperioden at de klarte å få ført en skikkelig boligpolitikk som klarte å skaffe boliger til folk.

I dag har vi et av verdens mest liberaliserte boligmarkeder, uten at det har ført til noe som helst bra. Vi sitter med noen av verdens høyeste boligpriser på utleie. Og som alle som har prøvd å finne seg et sted å bo her i hovedstaden de siste årene, vet, er kampen knallhard og prisene urimelig høye. Og så er spørsmålet: Hva er det som er løsningen på dette? Er det å føre en mer markedstilpasset boligpolitikk, sånn som Høyre nå signaliserer? Sem-erklæringen signaliserer at Husbanken skal gjøres om i mye større grad i retning av å være en førstehjems-

bank. Det betyr at de vil spytte mer penger inn på etterspørselssiden i økonomien. De vil først og fremst bruke pengene til å hjelpe folk til å finne seg et sted å bo, folk som i utgangspunktet skal prøve å kjøpe seg noe. Vi vil istedenfor satse på en helhetlig boligpolitikk som gjelder alle, og som kan sørge for at de som har det vanskeligst, får det bra.

Carsten Dybevig (H): Arbeiderpartiet prøver stadig i debatter å fremstå som mer ansvarlig i velferdspolitikken enn alle andre partier. Arbeiderpartiets såkalte satsing på helsesektoren har resultert i at 260 000 personer i dag står i helsekø.

Tall fra SINTEF viser at sykehusene de siste ti årene har fått 30 pst. mer penger uten at de har blitt mer effektive. Sykehusene fikk nesten 6 milliarder kr mer i fjor enn i 1992, målt i fjorårets kroneverdi. Likevel behandler sykehusene bare 9 pst. flere pasienter. Det behandles altså færre pasienter pr. krone i dag enn i 1992.

Selv om 50 000 enkeltindivider har ventet i mer enn ett år på utredning eller behandling ved norske sykehus, står mer enn 2/3 av utenlandsmilliarden ubrukt. Så kan man spørre seg: Er dette en tilfeldighet? Svaret er nei – det er et resultat av Arbeiderpartiets mislykkede helsepolitikk. Politikken må derfor endres, og det har den nye regjeringen lagt opp til i Sem-erklæringen. Det må gjøres et sterkere organisatorisk og praktisk skille mellom oppgavene som bestiller og som utfører av sykehus tjenester.

Maktstrukturene må endres. I dag er produsenten av tjenestene, sykehusene, også bestiller av tjenestene. Hvilken motivasjon ligger i å effektivisere helsevesenet med en slik organisering? Det nytter ikke å snakke om reformer i helsevesenet og samtidig føre en politikk som ikke løser problemene.

Lov om pasientrettigheter gir rett til spesialistvurdering innen 31 virkedager. Med 260 000 i sykehuskø venter i dag en pasient gjennomsnittlig 237 dager på behandling. Dette utgjør 174 000 år i helsekø.

Det mangler i dag ikke tilbud til pasienter verken innen det offentlige helsevesenet eller det private. Det mangler i dag vilje og muligheter til å gjøre noe med pasienters helhetlige sykdomsforløp.

Med det utgangspunkt å ville øke bruken av ordningen «Kjøp av helsetjenester» har Halden kommune satt i gang Halden-prosjektet, som har som utgangspunkt å bruke flest mulig av de tilgjengelige tilbudene i Helse-Norge via et eget servicekontor. Det betyr at primærleger og pasientene selv kan få en inngangsbillett til behandlingstilbudene direkte – uten å gå om lokalt sykehus. Denne ordningen gjør at sykehusene må levere, og at primærhelsetjenesten må bestille. Er kunden ikke fornøyd, vil han selv kunne velge et annet alternativ, det være seg et offentlig tilbud, et privat tilbud eller – om nødvendig – et utenlandsk tilbud. Dette sikrer pasientene de rettigheter de har krav på.

Dette er god politikk, og det er en del av Sem-erklæringens intensjon om å bli kvitt Arbeiderpartiets uverdige sykehuskøer.

Kjell Engbretnen hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Olav Olsen (H): Velgerne gav gjennom valget en klar beskjed. Norge skulle ha en ny regjering, som skulle gi landet en ny kurs. Gjennom Sem-erklæringen og tiltredelseserklæringen har samarbeidspartiene og Regjeringen levert varen. Vi får en ny kurs.

Kommentarene etter regjeringsdannelsen viser til fulle at den nye optimisme og pågangsmot har funnet gjengklang hos folk flest. Grunnlaget for Regjeringen kommer klart fram i verdiforankringen som erklæringen innledes med.

Jeg vil få lov til å berømme Regjeringen for et tydelig kursvalg. Det er viktig å understreke at den nye regjeringens politikk bygger på klare verdivalg, som respekt for menneskeverdet, personlig ansvar og frihet for enkeltmennesket – for å nevne noen.

På område etter område er erklæringen tydelig preget av optimisme og pågangsmot. Jeg skal få lov til å nevne to områder, først skole. Det faglige innholdet i skolen skal styrkes. Erklæringen er klar på dette punktet, og dette er svært viktig. Erklæringen er også klar på behovet for å styrke skolen når det gjelder undervisning, materiell og lokaler. Styrkingen av skolen er ikke bare et spørsmål om penger, men like mye et spørsmål om organisering og prioriteringer. En styrking av elevenes ferdigheter i kjernefag må komme. Jeg er derfor svært glad for Regjeringens klare forsikringer om at dette vil bli prioritert.

Derneft vil jeg nevne samferdsel. Ingen bør være uenig i at veibevilgningene må økes. Gjennom flere år har det ikke vært tilstrekkelig vilje til å bevilge de nødvendige midler for å sikre gode transport- og kollektivtilbud. Gode tilbud er avhengig av veier med den nødvendige standard og framkommelighet. Erklæringen er klar på at veibevilgningene skal økes. Det er et positivt og godt signal, som vil bli tatt vel imot, ikke minst ute i distriktene. Mitt geografiske ståsted gjør det naturlig å trekke fram stamveien E18/E39 Oslo–Stavanger, en svært viktig stamvei og en av de mange veier med en standard langt under det forsvarlige. Økt trafiksikkerhet og nødvendig framkommelighet for personer og gods krever økte bevilgninger, slik at forsvarlig standard kan nås på et langt tidligere tidspunkt enn tidligere forespeilet. Jeg har stor tiltro til at Regjeringen nå tar fatt på arbeidet med å øke veibevilgningene, slik det framkommer i tiltredelseserklæringen.

Velgerne bad om en ny regjering, og det har vi fått. Velgerne bad om en ny politikk og en ny kurs, og det får vi. Etter 1990-årenes uforutsigbarhet ser mange nå fram til at vi skal få stabilitet og forutsigbarhet, og det bør denne Regjeringen være en garantist for.

Martin Engeset (H): Norge er en del av en åpen og globalisert økonomi. Dette har vært og er en helt avgjørende forutsetning for den velferd og det velferdssamfunn vi opplever.

I en slik situasjon er det i lengden en komplett umulighet å være et skattepolitisk annerledesland. Dette har

Høyre hevdet lenge. Jeg er derfor svært glad for at det politiske grunnlaget for den nye samarbeidsregjeringen har tatt dette innover seg, slik det er formulert i Sem-erklæringen og fremført av statsminister Bondevik her i Stortinget tirsdag gjennom Regjeringens tiltredelseserklæring:

«Regjeringen vil derfor senke det samlede skatte- og avgiftsnivået betydelig gjennom stortingsperioden.»

Og videre:

«... samtidig som forskjellen i matprisene i forhold til våre naboland reduseres.»

I Sem-erklæringen heter det at Regjeringen vil «reduere særavgiftene på grensehandelsutsatte varer».

Dette er bra og helt nødvendig. Og det haster.

Sverige vil fra 1. desember redusere sine avgifter på vin ytterligere, med 19 pst. I dagens Aftenposten kan vi lese at salget til nordmenn ved det svenske Systembolaget nå er så høyt og salget ved Vinmonopolet i Norge så lavt at hele Vinmonopolets eksistens er truet. Nå mener for så vidt jeg at en verre ulykke kunne ramme Norge enn at Vinmonopolets posisjon undergraves, men det bør være egnet til bekymring for noen hver også i denne sal at smugling og illegal omsetning av alkohol florerer, ikke minst blant ungdom, at salget av lovlig brennevin på Vinmonopolet er på sitt laveste nivå siden krigen – og dette skyldes definitivt ikke at folk drikker mindre – og at nordmenn legger igjen om lag 1 milliard kr i avgifter til den svenske stat gjennom det som handles på Systembolaget.

Dette er en utvikling som simpelthen ikke kan fortsette, og som vi ikke bare kan sitte rolig og se på. Nettopp derfor er jeg glad for at Samarbeidsregjeringen har forpliktet seg til å redusere særavgiftene i årene fremover. Det vil nemlig være god edruskapspolitikk, god miljøpolitikk, god næringspolitikk og god budsjettpolitikk på én og samme gang.

Torbjørn Andersen (FrP): Flere tiår med ulike arbeiderpartiregjeringer har medvirket til at Norge i dag er blitt et land som sliter med svært høye skatter og avgifter, vi har blitt belemret med utallige detaljregulerende lover og forskrifter og et vell av påbud, forbud og overflødige reguleringer på alle områder i det norske samfunn. Samtidig er de offentlige velferdstilbudene blitt heller middelmådige. De er blitt svært kostbare og lite effektive som følge av den offentlige monopolsituasjonen innenfor velferdsproduksjonen. Videre er stadig større offentlige ressurser blitt satt inn på økt kontrollvirksomhet både overfor næringsliv og privatfolk for å passe på at alle forholder seg hundre prosent korrekt til skogen av de utallige lover og forskrifter, påbud, skjemavelde og reguleringer som finnes fra det offentliges side.

Norge er i tillegg til dette ressurskrevende byråkratiet og reguleringsveldet belemret med Europas høyeste skatte- og avgiftsnivå. Vi har Europas høyeste rentenivå, de dyreste bilene, den dyreste bensinen, de dyreste flyreisene, den dyreste alkoholen, den dyreste maten osv., osv. Dette er resultatet av flere tiår med feil politikk signert

Det norske Arbeiderparti. Alt dette har altså i sum bidratt til at vi har fått et særnorsk pris- og kostnadsnivå som i dag svekker norsk konkurransekraft og vår evne til økt verdiskaping, og det hemmer videreutvikling av det norske velferdssamfunnet.

Jeg er overbevist om at norsk næringsliv og det norske velferdssamfunnet ville ha stagnert sakte men sikkert dersom vi ikke nå hadde fått en ny politisk kurs for landet. Fortsatt arbeiderpartistyre ville ha betydd stadig høyere skatter og avgifter, stadig flere offentlige inngrep, flere nye forbudslover og flere kompliserende reguleringer for samfunnet av alle slag. Det er derfor grunn til å være forventningsfull og håpefull til at det politiske kursskifte den nye Bondevik-regjeringen bør stå for, iverksettes straks. Bondevik-regjeringen må straks starte arbeidet med sanering og forenkling av lover og reguleringer, få ned skatter og avgifter, avvikle offentlige monopoler og få fart på moderniseringen av offentlig sektor, for å nevne noe. Det var i så måte godt å høre statsråd Normans innlegg tidligere her i dag.

Jeg forventer at regjeringspartiene vil se på Fremskrittspartiet som et viktig parti å forholde seg til i fremtiden, både i flere enkeltsaker her i Stortinget og ikke minst i de kommende års budsjettforhandlinger.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Peter Gitmark (H): De britiske konservatives leder sa for få år siden at Storbritannia trengte en fornuftsrevolusjon. Det trenger sanneligvis Norge også. Etter ti år med nærmest sammenhengende arbeiderpartistyre trenger Norge virkelig en fornuftsrevolusjon. Det er en slik fornuftspolitik som Samarbeidsregjeringen vil føre. Et enklere Norge, et åpnere Norge og frihet for enkeltmennesket er for Høyre og for Samarbeidsregjeringen mer enn bare slagord, det er et mål for politikken.

Fjerning av åpningstidsloven på hverdager, slik at vanlige folk kan få lov til å kjøpe brød og melk når de selv ønsker det, i butikker også over 100 m², skattelettelse, spesielt til de som har minst, og en fullstendig gjennomgang av det skjemaveldet som finnes i offentlig sektor, er en begynnelse på denne fornuftsrevolusjonen – en fornuftsrevolusjon som det norske folk vil nyte godt av inn i fremtiden, inn i fremtiden med Samarbeidsregjeringen.

André Dahl (H): Før og under valgkampen og til dels også under denne debatten har Arbeiderpartiet fokusert svært så sterkt og negativt på de få prosentene av norske skoleelever som av ulike grunner har valgt å begynne på en privat skole, og om mulig enda sterkere på de få promillene som har valgt å begynne på en kristen privatskole. Denne valgfriheten ser derimot Samarbeidsregjeringen positivt på, og velger i motsetning til Arbeiderpartiet å rette fokuset mot og bruke energien på de noen og nitti prosent skoleelever i den offentlige skolen, hvorav dessverre 20 pst. sliter med å lese og skrive skikkelig, svært mange stryker på grunn av teoripresset på yrkesfag, og

kvaliteten på realfagene kan skape skremmende fremtidsutsikter for de som i fremtiden håper å komme seg noenlunde velberget over broer skapt av nyutdannede ingeniører.

Høyre har i lang tid blitt beskyldt for å være visjonsløs i sin skolepolitikk. Min erfaring fra arbeiderpartistyrte Akershus og andre tilliggende herligheter er imidlertid at Arbeiderpartiets visjoner for skolen stort sett har begrenset seg til tvungent skolevalg basert på hvor man sover om natten, gårds- og bruksnummer.

De fleste av SVs og Arbeiderpartiets talere har under denne debatten hatt store problemer med å forstå at Kristelig Folkeparti i samarbeid med Høyre er villig til å gi betydelige skattelettelse og til å konkurranseutsette offentlig sektor. Men når innfallsvinkelen er at én krone i skattelettelse bare er en tapt og kald krone for den da presumptivt hjertevarme og omsorgsfulle delen av økonomien må man selvfølgelig bli forundret. Jeg må imidlertid si at jeg blir forundret over at det ikke ses på som positivt at flest mulig blir i stand til å klare seg selv. Representanten Stoltenberg sa det egentlig ganske treffende i går da han understreket at Arbeiderpartiets mål for sin modernisering er at sparte penger i offentlig sektor skal forbli i offentlig sektor. Arbeiderpartiets eventuelle innsparinger lider på den måten av hjemlengsel, eller skatter og avgifter som det også kalles.

Så til slutt over til et punkt i regjeringserklæringen som må ha kommet som et sjokk på en del representanter, i alle fall på representanten Bekkemellem Orheim, som de siste par årene har brukt mye tid på å dyrke inntrykket av at Kristelig Folkeparti er et intolerant parti. Om dette punktet har det fra Arbeiderpartiet rådet øredøvende taushet, og det er kanskje ikke så rart når man ser regjeringserklæringens understreking av respekt for tro, hudfarge, etnisk bakgrunn og også seksuell legning. Det er et uttrykk for at Samarbeidsregjeringen har fått frem det beste i alle tre partier. Når det gjelder politikk i forhold til minoriteter i det norske samfunn, håper og forventer jeg selvfølgelig at Arbeiderpartiet og Bekkemellem Orheim stiller opp og ikke rir gamle kjepphester. Det samme fromme ønsket vil jeg for øvrig sende over til representanten Siri Hall Arnøy, som i dag holdt et mer balansert innlegg enn det jeg har opplevd f.eks. fra tidligere statsråd Bekkemellem Orheim.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har fått omdelt fire forslag i salen, og jeg skal begrunne de fire forslagene.

Når det gjelder forslag nr. 22, som går på at det er bestemt at det skal prøveskytes på det planlagte Regionfelt Østlandet, er det flere spørsmål som bør stilles. Hva er det som skal demonstreres med den skytingen? Hva skal bevises eller motbevises? Og hva skal resultatet av den demonstrasjonen brukes til? Hvem skal bruke resultatet av denne demonstrasjonen? Hva slags grunneiere er det som har gitt tillatelse til å benytte denne grunnen? Hvordan er grunneierne informert? Hvordan er veinere informert? De faller utenfor avtalen om bruk av veinettet i henhold til inngått avtale. Hvorfor er de gitte våpentyper valgt? Hvor stor grad av relevans har de gitte våpentype-

ne til senere bruk for Regionfeltet? Er det meningen at de berørte partene skal ha denne typen informasjon som her er bestemt, gjennom avisen?

Man kan undres på hvorfor jeg, som er en kystens mann, tar opp dette. Men det som det dreier seg om, er at det står sterk strid om dette skytefeltet. Det er ennå ikke finansiert, og her er det snakk om milliardinvesteringer.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for å få overført mer av godstransporten fra land til sjø».

Ja, ulykken i St. Gotthard-tunnelen nylig skulle tyde på at veiene er mer enn overbelastet, så det er på høy tid at man nå begynner å ta dette alvorlig. Nærskipsfrakteflåten ligger stort sett med brukket rygg og er i ferd med å gi opp.

Forslag nr. 24 går på at hvis man skal overføre transport til sjø, må man lage en plan for å utvikle hurtiggående lastebåter og ferjer som kan ta over en del av veitransporten. Det forhindrer selvfølgelig ikke at vi skal ha et godt veinett, og vi trenger en skikkelig E6 nordover, der man produserer i massevis og har vanskelig for å få varene fram.

Forslag nr. 25, som er det siste, går på Kystberedskapsutvalgets innstilling; den var ferdig i 1999, men til dags dato har ingen regjering grepet fatt i det omfattende dokumentet som går på beredskap, overvåking og i det hele tatt kontroll med hva som foregår på kysten og ute i havet. Det er på høy tid at Regjeringen griper fatt i det og gjør noe med det. Den forrige regjering la fram en melding om dette som ikke grep fatt i det mest elementære. Jeg var inne på det i mitt hovedinnlegg i går og pekte på nødvendigheten av å ha en samordning av det som skal foregå på kysten.

Jeg tar herved opp forslagene som er omdelt, og håper at de kan få støtte.

Presidenten: Steinar Bastesen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Per Roar Bredvold (FrP): For noen få måneder siden ble St.prp. nr. 45, Omleggingen av Forsvaret i perioden 2002–2005, behandlet og vedtatt. Dette innebar en omstilling av Forsvaret og dermed en ny prislapp på drøye 30 milliarder kr. Dette ser det dessverre ikke ut som om den tidligere Stoltenberg-regjeringen har skjønt, for de leverte et budsjettforslag som lå langt under dette beløpet. Dette verken vil eller kan Fremskrittspartiet være med på. Dessuten skulle man tro at dagens situasjon ute i verden ville gi oss alle en enda større forståelse for at Norge bl.a. må ha et forsvar som kan ivareta de oppgaver som Forsvaret blir pålagt, på en riktig og forsvarlig måte. Det fremlagte budsjettforslaget gjenspeiler en neglisjering av Norges og våre samarbeidslands forsvarsbehov. Her kan nevnes at Norge gjennom vårt NATO-medlemskap er engasjert gjennom at NATO-paktens artikkel 5 for første gang er utløst siden alliansen ble stiftet.

Når det gjelder budsjettet, registrerer Fremskrittspartiet at verken investeringer til Hærens mobiliseringsbri-

gader eller utgifter til eventuelle nye transportfly er tatt med. Dette vil resultere i et totalt sett dårligere forsvar. Fremskrittspartiet ser bl.a. med uro på at man vil redusere innkallingen av mannskaper til førstegangstjeneste. Fremskrittspartiet ser også med uro på at man vil kutte i øvelser for HV, slik at bare befal og spesialister får trene. Dette skjer i en tid der HV-styrker allerede har vært utkalt som en følge av terrortrusselen.

Ellers ser Fremskrittspartiet det store behovet for økte midler til bl.a. både luft-, sjø- og hærkrefter. Når Hæren nevnes, må det planlagte skyte- og øvingsfeltet i Hedmark, Regionfelt Østlandet, nevnes, og den tidsramme som er fastlagt, må holdes, og både personell og installasjoner både på Rena, i Elverum og ikke minst på Haslemoen må inngå i dette konseptet. Den uro som nå dessverre er på Haslemoen, må fjernes ved at leiren tilføres arbeidsoppgaver i henhold til leirens muligheter.

Som avslutning på et forsvarsinnlegg – dog kort – vil jeg spøkefullt si at «if you pay peanuts, you get monkeys».

Ellers er jeg godt fornøyd med de signaler som er gitt av den nye regjeringen i forbindelse med ekspressbuss, og tenker da bl.a. på Østerdal Billags søknad om flere ruter. Det må være positivt at det finnes de som vil transportere folk, og dessuten uten at dette koster det offentlige noe.

Olemic Thommessen (H): Et av Regjeringens uttalte mål er at Norge skal bli en nasjon som ligger i teten internasjonalt når det gjelder ny teknologi, kompetanse og kunnskap. Kort sagt: Dette betyr en satsing på det kreative Norge. Denne debatten har i betydelig grad koblet dette til satsing innenfor forskning og utdanning, noe som selvsagt også er riktig. Imidlertid mener jeg at det også er på sin plass å understreke kulturpolitikken betydning i denne sammenheng.

Blant kunstens viktige oppgaver er å vise vei til nytenkning gjennom å overraske og stille oss på tankemessige prøver. På samme måte som vitenskapen trenger grunnforskningen, trenger samfunnslivet kunsten som kilde til nytenkning og skapende prosesser. Det kanskje mest iøynefallende eksempel på de utfordringene vi står overfor, er utviklingen i forhold til innhold på nett. Dette området stiller store krav til samarbeid mellom teknologiske miljøer og formgivere innenfor design, lyd og levende bilder. Vi lever i en endringens tid, der vi ikke ukritisk kan støtte oss på gamle strukturer og institusjoner, men hvor vi må ha et våkent blikk for å ta i bruk nye instrumenter for å nå våre mål. Kulturpolitikken er kanskje det området som ligger best til rette for å utvikle dette.

Sem-erklærings signal om å etablere et kulturminnefond i samarbeid med private interesser er et interessant eksempel i denne sammenheng. De instrumenter vi snakker om, er nemlig antakelig ikke ensidig offentlige initiativer, men snarere arenaer som vokser fram, kanskje fra uventet hold.

Det offentliges utfordring for å lykkes med det skapende Norge ligger således i vår evne til å handle raskt og vise fleksibilitet nok til å ta ballene når de farer forbi.

Det er her vi kan vise vår evne til å skape arenaer, der kunst og kultur, vitenskap og næringsliv, ja, hele samfunnslivet i sin alminnelighet finner møtesteder der forutsetningene for samhandling og nyskaping naturlig er til stede.

Harald T. Nesvik (FrP): Vi nærmer oss nå slutten på en to dager lang debatt om trontalen og Regjeringens fremtidige gjøren og laden. Etter de innleggene som har vært her fra de forskjellige parlamentariske ledernes side og fra de forskjellige statsråder i den nye samarbeidsregjeringens side, må jeg si at jeg ser fram til det arbeidet som skal skje. For også denne gangen er det fra en Bondevik-regjering blitt lagt vekt på det som har med skjema og skjemavelde å gjøre. Jeg håper i hvert fall at den nye næringsministeren er litt mer effektiv når det gjelder å avskaffe skjema, enn den forrige næringsministeren i den tidligere Bondevik-regjeringen var. Man kan ikke nå komme tilbake om et par år og si at det vi har klart å gjøre på dette feltet, er å samle skjemaene i en bok, og så har man fortsatt det samme skjemaveldet som man hadde i utgangspunktet. Det må kunne forventes av denne regjeringen at det nå vil bli en betydelig reduksjon i antall skjema som virker som en hemske for det norske næringslivet, og det tror jeg virkelig at man kan få til dersom man virkelig ønsker det.

Det jeg opprinnelig bad om ordet for, gjelder to forslag som Fremskrittspartiet har fremmet. Det er forslagene nr. 12 og 13.

Forslag nr. 12 handler om å be Regjeringen følge opp Stoltenberg-regjeringens positive holdning til etablering av et sprøyterom. Jeg vil bare presisere at dette gjelder den forsøksordningen som man nå prøver å få på plass, slik at man virkelig kan få se om vi med det kan få ned overdosedødsfallene i dette landet. Det er en skremmende statistikk på dette feltet. Vi er nødt til å ta disse tingene på alvor for å få redusert overdosetilfellene, og jeg håper i hvert fall nå at man etter det som har skjedd de senere dagene, og den debatten som har vært, kan samles om at dette er ett av de virkemidlene som må prøves.

I forslag nr. 13 fra Fremskrittspartiet ber Stortinget Regjeringen fremme nødvendige tiltak for å overføre ansvaret for rusmisbrukere til helsevesenet. Fremskrittspartiet har forstått det slik at dette er noe som allerede er under vurdering, og vi har også blitt bedt om å gjøre dette om til et oversendelsesforslag, slik at man får ta det i den prosessen som kommer. Med dette ønsker vi å gjøre dette forslaget om til et oversendelsesforslag, slik som det er bedt om.

Presidenten: Forslag nr. 13, fra Fremskrittspartiet, er da gjort om til et oversendelsesforslag.

Presidenten kan ikke se at det er flere som har bedt om ordet.

Per Sandberg (FrP) (fra salen): Hr. president!

Presidenten: Per Sandberg får ordet.

Per Sandberg (FrP): Bare et meget kort innlegg.

Jeg vil gjerne fremme forslagene nr. 16–21, som er omdelt i salen. Takk.

Presidenten: Representanten Sandberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 og sak nr. 2 på dagsorden nr. 6, og debatten om disse sakene er dermed avsluttet.

(Votering, se side 156)

Vi går da over til sakene på tilleggsdagsordenen, dagsorden nr. 7.

S a k n r . 1

Innstilling fra arbeidsordningskomiteen om fordeling til komiteene av de enkelte kapitlene og utkast til romertallsvedtak i forslaget til statsbudsjett for 2002, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002) (Innst. S. nr. 2 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 161)

S a k n r . 2

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk Råd (Innst. S. nr. 4 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 178)

S a k n r . 3

Innstilling fra utenrikskomiteen om humanitær bistand i forbindelse med krisen i Afghanistan (Innst. S. nr. 5 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 8 (2001-2002))

Haakon Blankenborg (A) (ordfører for saka): Dette framlegget frå komiteen er på mange måtar ein konsekvens av innlegg som er framførte tidlegare i går og i dag. Eg viser først og fremst til innlegga frå utanriksminister Jan Petersen og frå Thorbjørn Jagland, men også frå mange andre som har streka under behovet for å føre vidare den breie semja som vi har hatt omkring Norges forhold til utviklinga i Afghanistan.

Denne saka dreiar seg berre om løyving til humanitære føremål. Framlegget frå Regjeringa byggjer på appell frå FN og ei vurdering av behov hos dei humanitære organisasjonane som skal operere i området. Det finst ikkje eitt enkelt rett tal med omsyn til kva som kan vere den korrekte løyvinga til dette formålet, men 200 mill. kr er det ein har kome fram til i den førre regjeringa og i denne regjeringa, og det byggjer då på det ein ser som ein rimeleg norsk innsats. Det er eit stort bidrag frå Norge samanlikna med det andre land går inn med. Slik sett markerer Norge klart ein vilje til å bidra på det humanitære området i denne delen av Asia.

Om det skulle vise seg nødvendig, vil naturlegvis alle vere budde på å kome tilbake med ytterlegare løyvingar til dette formålet. Men slik situasjonen er i dag, ser fleirtalet i komiteen ingen grunn til å gå inn for andre forslag enn det som ligg frå Regjeringa, fordi det er det ein byggjer på, ut frå FN's appell og vurdering av behovet hos dei humanitære organisasjonane.

Ein vidare debatt om situasjonen i Afghanistan høyrer ikkje heime i samband med denne innstillinga. Den bør ein ta i ein annan samanheng.

Morten Høglund (FrP): Fremskrittspartiet er glad for at vi med relativt stor fart nå kan få denne saken behandlet og gi FN et positivt svar på deres bønn om midler til akutt bistand. Vi synes det er flott at vi nå kan få bevilget 200 mill. kr i hjelp, og vi synes det er positivt at det er enighet om å kunne komme tilbake og bevilge enda mer. Men vi synes det beste hadde vært om vi kunne ha gitt mer i dag og fått støtte for vårt forslag om 500 mill. kr til FN.

Fremskrittspartiet mener Norge på grunn av sin eksepsjonelt gode økonomi, som innebærer store overskudd på statsbudsjettet, er i en unik posisjon i forhold til de fleste andre land når det gjelder å bidra økonomisk for å avhjelpe den vanskelige humanitære situasjonen som nå eksisterer i Afghanistan og nærområdene.

Vi mener det er koordinert, tung innsats gjennom FN og FN's organer som kan gi best effekt når det gjelder å avhjelpe de lidelser og den nød som nå eksisterer. Én ting er å møte dag til dag-problemene, men det er også ønskelig å se litt fremover, i hvert fall inkludere den vinteren vi nå står overfor. I den sammenheng er utfordringene så formidable at vi allerede nå vil gi en romslig støtte på 500 mill. kr, som bør gi FN et visst handlingsrom.

Jeg har prøvd å få klarhet i de appeller som ligger om finansiell hjelp til Afghanistan. De er mange, og de er daglige. Jeg kan derfor ikke se at manglende behov skal være grunnen til å avvise Fremskrittspartiets forslag om å bevilge 500 mill. kr til humanitær bistand i Afghanistan.

Det er også viktig å få med seg at andre land, som USA og Storbritannia, har tatt på seg en tung rolle i kampen mot terroristnettverket rundt Osama bin Laden. Vi mener Norge med sine økonomiske ressurser kan gi et viktig positivt bidrag gjennom omfattende økonomisk støtte til FN's humanitære arbeid i Afghanistan.

Jeg vil få ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp det forslag han har referert til.

Bjørn Jacobsen (SV): Det vil senere komme en redegjørelse om hele situasjonen i Afghanistan. Da skal vi ta en grundigere debatt.

Nå gjelder det bevilgninger. 200 mill. kr er ikke noe beskjedent beløp, og som det står i innstillingen, er vi villige til å bevilge mer.

I SV's alternative budsjett vil vi legge fram forslag om bevilgninger som kan forebygge krig på en bredere basis.

I SV er vi opptatt av at når Stortinget først bevilger midler til humanitær bistand, skal den bli så effektiv som mulig. SV mener at bombestans i Afghanistan nærmest er en forutsetning for å få en effektiv bruk av de 200 millionene som det nå foreslås at Stortinget bevilger. Humanitær bistand i bomberegner er vanskelig å få til å bli effektiv. Vi må la hjelpeorganisasjonene få best mulige arbeidsforhold.

Utenriksminister Jan Petersen: På bakgrunn av den debatten vi nå har hatt i to dager, ligger det ikke an til et lengre innlegg om dette, fordi vi har vært gjennom mange av de viktige problemstillingene.

Jeg har bare lyst til å si et par ting. Det ene er at når Stortinget nå tar denne saken til behandling så tidlig, er det en klar markering av den viljen som finnes til å bistå på det humanitære området. Det er helt riktig som Haakon Blankenborg sier, at dette beløpet er fremkommet etter en vurdering i den forrige regjering, og som den nye regjering vurderer som riktig, og også etter samtaler med de parlamentariske ledere. Dette er ledd i en større internasjonal operasjon. Nå er det varslet bistandsbeløp for i overkant av 5 milliarder kr, og det er et formidabelt beløp. Allikevel er Norges innsats over det man etter folketallet og andre kriterier kunne forvente, og det synes jeg er en god markering fra norsk side.

Presidenten: Debatten om sak nr. 3 på tilleggsdagsordenen er dermed avsluttet.

(Votering, se side 179)

Stortinget har nå kommet til behandlingen av sak nr. 4 på tilleggsdagsordenen. Denne saken har ikke ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil imidlertid presidenten foreslå at Stortinget likevel behandler denne saken.

– Ingen innvendinger har kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 4

Innstilling fra samferdselskomiteen om midlertidig statlig forsikringsansvar for norske luftfartøy og lufthavner ved skader på tredjepart som følge av krigs- og terrorhandlinger (Innst. S. nr. 6 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 103 (2000-2001))

Petter Løvik (H) (leiar for komiteen og ordførar for saka): Den saka som ligg føre her, er eit direkte resultat av den tragedien som skjedde den 11. september, og det er ein samrøystes samferdselskomite som står bak innstillinga.

Når eg vel å ta ordet heilt kort, er det berre for å gjere alle oppmerksame på – om det likevel skulle vere nokon som ikkje har lese proposisjonen skikkeleg – at dette er ei sak med ganske enorme teoretiske dimensjonar. Om vi ikkje gjer noko, betyr det at norske fly kan bli sette på bakken ganske umiddelbart, og om vi gjer det vedtaket som samferdselskomiteen samrøystes har gått inn for,

betyr det at vi teoretisk utset den norske staten for ein risiko på 2 000 milliardar kr, eller – for å seie det på ein litt meir folkeleg måte – tre oljefond.

Likevel er det grunn til understreke at dette er svært hypotetisk, fordi det føreset at alle luftfartøy som er omfatta av dette, havarerer, og at kvar av dei gjer skade for ca. 15 milliardar kr på tredjepart. Men det er likevel enorme beløp, og økonomisk sannsynlegvis ei av dei største sakene som Stortinget nokon gong har behandla.

Det er ikkje frå nokon i komiteen og heller ikkje frå departementet noko ønske om at staten skal stå som forsikringsselskap i slike tilfelle, men på bakgrunn av det som skjedde den 11. september, har det vore umuleg å få til private ordningar. Men både departementet, den gamle og den nye regjeringa og ein samla samferdselskomite er innstilte på at ein så snart som muleg skal kome tilbake til den private marknaden med desse forsikringsordningane. Departementet har sagt klart frå at ein vil følgje utviklinga løpande for å sjå kva som skjer her, slik at dette er ein situasjon som maksimalt kan vare fram til 23. november. Skulle det bli behov for ytterlegare utvidingar, vil saka kome tilbake til Stortinget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4 på tilleggsdagsordenen.
(Votering, se side 179)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til votering over sakene nr. 1 og 2 på dagsorden nr. 6.

Presidenten vil for ettertiden be om at representantene er så snille å sette seg når de kommer inn i salen. Det gjør det mulig for innpiskerne, som har en meget vanskelig jobb, å greie å skaffe seg raskest mulig oversikt over om mandatfordelingen er slik som den skal være i henhold til valget.

Votering i sakene nr. 1 og 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 25 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kristin Halvorsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Odd Roger Enoksen på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 5–8, fra Kristin Halvorsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Carl I. Hagen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 10 og 14, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 11, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 12 og 13, fra John I. Alvheim på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 15, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 16–21, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

- forslag nr. 22–25, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet

Forslagene er omdelt på representantenes plasser i salen.

Presidenten vil foreslå følgende voteringsrekkefølge:

Først vil presidenten la votere over forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet, dernest voteres det over forslagene nr. 22–25, fra Kystpartiet, dernest over forslagene nr. 2–4, fra Senterpartiet, dernest over forslagene nr. 5–8, fra Sosialistisk Venstreparti, og dernest over forslagene nr. 10–21, fra Fremskrittspartiet. Presidenten gjør her oppmerksom på at forslag nr. 13 er endret til et oversendelsesforslag. Til slutt vil presidenten la votere over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Det er fra de ulike gruppelederne bedt om anledning til å få ordet til en stemmeforklaring. Hvis man er litt samarbeidsvillig, skal det være mulig både for presidenten og for Stortinget å komme seg gjennom denne voteringen.

Jens Stoltenberg (A): Først bare en kort generell stemmeforklaring. Det er svært mange forslag her. I mange av dem kan Arbeiderpartiet være enig i intensjonen og retningen, og det kan også godt hende at vi på et senere tidspunkt kommer til å stemme for forslag med omtrent samme ordlyd. Men jeg mener at denne type forslag trenger en mer ansvarlig saksbehandling enn det som er mulig å gjennomføre når de fremmes direkte i salen – vi har komiteer, vi har et system, og vi har Dokument nr. 8-instituttet. Selv om vi nå kommer til å stemme imot de aller fleste forslagene, innebærer det ikke at vi nødvendigvis er motstandere av intensjonen i forslagene, men det innebærer simpelthen at jeg mener det er uansvarlig å ta stilling til en nøyaktig ordlyd i så mange forslag med så dårlig saksbehandling som denne type behandling innebærer. Det mener vi enten vi er i posisjon eller i opposisjon. Så får vi eventuelt komme tilbake til dem etter hvert i komiteer, i Dokument nr. 8-sammenheng eller i forbindelse med dokumenter fra Regjeringen.

Det er to forslag jeg vil anbefale Arbeiderpartiets stortingsgruppe å stemme for. Det ene er forslag nr. 7, fra SV, om å få lagt fram en egen stortingsmelding om grunnskolen. Det er et arbeid som vi uansett mener burde vært satt i gang, og da vil forslag og tiltak som eventuelt fremmes i den meldingen, være ting vi kan ta stilling til etter hvert.

Det andre er forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet, om å følge opp regjeringen Stoltenbergs positive holdning til etablering av sprøyterom. Det er også fra vår side en svært avklart sak.

Så vil jeg knytte en kort merknad til et forslag fra Fremskrittspartiet om nye retningslinjer for trygdeoppgjøret. Her har Arbeiderpartiet tidligere i Stortinget tatt initiativ til endringer. De endringene er gjennomført, og vi har gjennom to trygdeoppgjør regulert G faktisk litt over lønnsutviklingen. Vi vil vurdere ytterligere skjerpinger av retningslinjene. Det vil vi gjøre i samråd med pensjonistorganisasjonene, derfor stemmer vi ikke for

forslaget i dag, men vil vurdere eventuelt å stemme for liknende forslag senere i stortingsperioden.

Oddvard Nilsen (H): Jeg vil forsøke å gi en stemmeforklaring for regjeringspartiene. Jeg må nok dessverre bruke litt tid på å sørge for at vi alle får dette med oss.

Til forslag nr. 1, fra SV: Utenriksministeren har i møte i dag sagt at dette vil komme til Stortinget som sak. Jeg mener dette på en måte er avgjort. Forslaget bør derfor kunne trekkes eller eventuelt oversendes, i og med at det er kommet så klare signaler fra Regjeringen om at man vil gjøre nettopp dette.

Så forslag nr. 2, fra Odd Roger Enoksen. Det foregår fire ganger i året konsultasjoner med KS knyttet til kommuneøkonomien. I tillegg får vi en kommuneproposisjon hvert år. Vi mener derfor at dette forslaget er unødvendig, og vil anbefale regjeringspartiene å stemme mot det.

Når det gjelder det neste forslaget, nr. 3, knyttet til det å forby utsetting av genmodifiserte organismer, har Norge i dag et meget strengt lovverk på dette området. Vi har en meget streng godkjenningssystem, og det er faktisk ingen slike genmodifiserte produkter som er godkjent i Norge. Samarbeidsregjeringen er innstilt på å videreføre dette. Vi tror det er hensiktsmessig at den praksis som er lagt til grunn, føres videre, og vi mener at regelverket ikke bør endres nå. Vi ber da om at dette forslaget blir oversendt Regjeringen.

Forslag nr. 4 ligger det mange gode intensjoner i. Vi ber om at forslaget blir oversendt. Hvis ikke, må vi stemme mot det.

Så forslag nr. 5: Et toppsystem er allerede under utarbeidelse i Regjeringen. Det er også en del problemer knyttet til familieøkonomien med det. Vi ber om at det forslaget blir oversendt, for dette er, som sagt, til vurdering.

Når det gjelder forslag nr. 6, er det selvsagt slik at denne regjeringen vil vurdere samtlige forslag i en distriktpolitisk sammenheng. Vi mener at forslaget dermed er unødvendig, og vil stemme mot forslaget.

Forslag nr. 7 ligger det også mange gode intensjoner i. Men fristen er kort, mars 2002! Vi ber om at forslaget blir gjort om til et oversendelsesforslag, ellers vil vi stemme mot det.

Når det gjelder forslag nr. 8, er det stor enighet i Stortinget knyttet til det å oppruste skolene med disse 15 milliardene. I tillegg er det også i departementet i gang en vurdering av dette med lovfesting av miljøkrav. Derfor ber vi om at også det forslaget blir oversendt Regjeringen for vurdering.

Så til forslag nr. 9, fra Carl I. Hagen. Det er jo slik at når man vil gi Regjeringen tillit, er selvsagt Regjeringen glad for det, ikke minst når det også vises til Sem-erklæringen og til disse spørsmålene som samtlige tar utgangspunkt i Regjeringens politikk. Så vi har ingen problemer med det, og er bare glad for det. Men jeg vil understreke premissene, nemlig at det ikke innebærer en tilslutning til en slags ny konstitusjonell praksis der etablering av en ny regjering krever eksplisitt tillitsvotum i Stortinget.

Det ligger ikke i våre intensjoner, men vi vil stemme for forslaget slik det nå ligger.

Når det gjelder forslagene nr. 10 og 11, er disse under bearbeidelse i departementet. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som allerede 1. november skal ha sitt første møte, og skal være ferdig med en sak 1. januar 2002. Derfor ber vi om at disse forslagene blir oversendt.

Så forslag nr. 12: Regjeringen Stoltenberg sendte et forslag ut til høring om opprettelse av en forsøksordning med sprøyterom, og høringsfristen er 11. januar. Regjeringspartiene mener at det vil være riktig og mest fornuftig å la den høringsrunden gå, slik at de instanser som er bedt om å uttale seg om dette, får uttale seg. Jeg har fått informasjon om at Regjeringen er innstilt på å komme tilbake til Stortinget med en sak om dette så snart som overhodet mulig, men vi mener at høringsinstansene bør få lov å uttale seg før vi gjør vedtak i saken. Så hvis dette da kan oversendes til Regjeringen, er vi glad for det, hvis ikke må vi stemme mot det forslaget som nå ligger her.

Så er forslag nr. 13 omgjort til et oversendelsesforslag.

Forslag nr. 14, om ressursituasjonen i grunnskolen går jo på mye av det samme som SVs forslag, nr. 7. Det ligger mange gode intensjoner i det, men vi ber om at det blir omgjort til et oversendelsesforslag.

Når det gjelder forslag nr. 15, ligger det også gode intensjoner i det, og de aller fleste av oss har en målsetting for dette. Men vi mener at det vil være galt å endre dagens system her, så dette forslaget vil vi be om blir oversendt, ellers vil vi stemme mot det.

Forslagene nr. 16–25 vil jeg rå regjeringspartiene til å stemme imot.

Carl I. Hagen (FrP): Først til det generelle som Jens Stoltenberg tok opp. Jeg kan være enig i at etter et valg kan det nok se ut som om noen er veldig ivrig etter å komme i gang med å sette frem forslag. Der kan vi kanskje ved senere anledninger være litt mer påpasselig og ta disse opp i andre sammenhenger. Men vi syntes likevel det var riktig å fremlegge en del forslag, fordi vi også er kjent med at hvis andre partier gjerne vil ha et forslag komitebehandlet eller vurdert litt nærmere i komite, er det selvsagt full anledning til å foreslå et forslag oversendt til komite istedenfor å oversende det til Regjeringen. Det er full anledning til å oversende et forslag til komite. Jeg konstaterer at Jens Stoltenberg ikke benyttet seg av den muligheten til å få komitebehandlet de forslagene han verbalt mente skulle komitebehandles, og da får vi bare ta det til etterretning.

Når det gjelder forslag nr. 1, ser ikke vi noen grunn til en særbehandling av ett av direktivene, men mener at det bør behandles på normal måte. Jeg vil råde Fremskrittspartiets gruppe til å stemme mot forslag nr. 1 om særbehandling.

Når det gjelder forslagene nr. 2–4, fra Senterpartiet, vil jeg anbefale Fremskrittspartiets gruppe å stemme mot forslagene nr. 2 og 3, men for forslag nr. 4, som er i tråd med det vi har gitt uttrykk for under valgkampen. Jeg hadde for så vidt regnet med at det kanskje blir vedtatt,

fordi andre partier under valgkampen og i fjernsynssendinger har gitt inntrykk av at de mener det samme som står i forslag nr. 4.

Forslag nr. 5 vil jeg be om at SV vurderer å få oversendt til Regjeringen. Det er litt for bastant å gå på disse prinsippene nå, men det kan også inneholde noen elementer som bør vurderes noe nøyere. Hvis det ikke blir oversendt eller noe annet, vil jeg anbefale vår gruppe å stemme mot forslag nr. 5.

Når det gjelder forslag nr. 6, vil jeg under henvisning til det Oddvard Nilsen sa, anbefale at man stemmer mot det forslaget.

Når det gjelder forslag nr. 7, vil jeg si at vi har et bedre alternativ i forslag nr. 14, som har noe bedre premisser. Jeg vil derfor anbefale å stemme mot forslag nr. 7.

Når det gjelder forslag nr. 8, hvor den operative delen av forslaget er å få en egen plan for opprustning av skolebygningene på grunnskolens ungdomstrinn, så er det relativt viktig, særlig etter den valgkampen som har vært. Slik sett vil jeg på grunn av den operative delen, som er den viktigste, anbefale vår gruppe å stemme for forslag nr. 8. Blir forslaget om en slik plan vedtatt, vil vi selvsagt komme tilbake til de øvrige premisser som ligger i forslaget når vi har selve planen til behandling, og da ikke ta stilling til detaljene i premissene nå.

Forslag nr. 9, fra meg selv, vil jeg selvsagt anbefale Fremskrittspartiets gruppe å stemme for. Jeg aksepterer den forklaringen som Høyres parlamentariske leder gav. Men det er av og til, hvis de samme tingene skjer i mange, mange tilfeller, noe som heter sedvane. Hvis man noen gang eventuelt skal få etablert en sedvane ved mange hendelser, må man komme i gang med det en første gang. Foreløpig vil det ikke medføre noen endringer i vårt konstitusjonelle system eller vår praksis, men det vil kunne være en begynnelse. Det vil kun utviklingen fremover kunne vise. Og i alle tilfelle kunne man kanskje også få en nærmere vurdering av hvorledes Stortinget kan komme mer inn i prosedyrer ved regjeringsskifter etter et valg. Så jeg vil anbefale at Fremskrittspartiet stemmer for.

Det ble anmodet om å oversende forslagene nr. 10 og 11, fra Fremskrittspartiet. Jeg ser ingen grunn til det, fordi det også er litt viktig at når det er betydelige hendelser som skjer ute i det norske samfunn, bør Stortinget kunne si at det er i hvert fall et tema som vi skal undersøke og vurdere. Og forslag nr. 10 går kun ut på at det skal foretas en særskilt drøftelse av bruk av politi/fysisk makt i gjennomføring av vedtak, som vi har sett på TV, og da burde det ikke være noe vanskelig å være med på å gi en instruks til Regjeringen om at det skal Regjeringen vurdere. Det er det som ligger i forslaget. Det sier ikke noe om resultatet av vurderingen. Men Stortinget bør også kunne vise befolkningen at man faktisk følger med og tar tak i ting og ber Regjeringen sette i verk arbeid. Derfor vil jeg opprettholde forslaget slik som det ligger, og egentlig burde det vært enstemmig vedtatt. Det samme gjelder forslag nr. 11, som også andre partier har vært opptatt av, og det går ut på å vurdere en ordning, og vi synes man kunne si at det skal Regjeringen gjøre, også i en slik form. Så vi opprettholder det.

Når det gjelder forslag nr. 12, slutter vi oss til det som har vært planene fra regjeringen Stoltenberg. Det har vært forlydender om at prøveprosjekter med sprøyterom i Oslo kanskje skal stoppes. Det synes vi ville være meget, meget uheldig, og derfor opprettholder vi forslag nr. 12, slik som det lyder, og med den forklaringen som jeg har gitt, at det er det som er iverksatt og planlagt, som skal videreføres. Vi skal ikke ha noen stopp i dette. Og vårt parti behøver faktisk ikke noen høringsuttalelser for å ha en mening om det. Det kan ikke være slik at politiske partier alltid skal ha høringsuttalelser før de har en mening om en sak. Vi skal faktisk også kunne ha meninger på egen kjøll.

Forslag nr. 13 er omgjort til et oversendelsesforslag, som presidenten har sagt.

Forslag nr. 14 synes jeg er et bedre alternativ når det gjelder en del av premissene, men det bør legges frem en egen melding om ressursituasjonen i grunnskolen. Vi opprettholder derfor det forslaget, og vi vil ha en egen melding om det.

Når det gjelder forslag nr. 15, er ordlyden i den nye regelen vi foreslår, delvis identisk med det Jens Stoltenberg sa i Stortinget i går. Vi hadde håpet at Arbeiderpartiet nå ville slutte seg til det. Jeg forstår at det vil ikke Arbeiderpartiet. Det kan vi bare ta til etterretning. Vi har hele tiden kjempet for at det ikke skal stå «om lag» – altså at regulering av grunnbeløpet skal skje «om lag» i takt med lønnsveksten. Det har nemlig av regjeringer og stortingsflertall vært benyttet til å underregulere grunnbeløpet. Og hvis vi skal få stoppet det, bør man faktisk endre regelverket i samsvar med det Jens Stoltenberg fortjenstfullt sa i går, og derfor opprettholder vi vårt forslag.

Forslagene nr. 16–21 vil vi selvsagt både opprettholde og anbefale Fremskrittspartiets gruppe å stemme for.

Forslagene nr. 22, 23, 24 og 25, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet, vil jeg anbefale Fremskrittspartiets gruppe å stemme imot.

Kristin Halvorsen (SV): Når det gjelder forslag nr. 1, har utenriksministeren i debatten i dag imøtekommet innholdet i det forslaget, og vi er derfor innstilt på å gjøre det om til et oversendelsesforslag.

Når det gjelder forslag nr. 2, er det et forslag som SV kan støtte.

Når det gjelder forslag nr. 3, er det også et forslag som SV kan støtte, med de endringene som er omdelt på representantenes plasser.

Når det gjelder forslag nr. 4, ønsker vi at det gjøres om til et oversendelsesforslag. Hvis ikke det skjer, vil SVs gruppe stemme imot.

Når det gjelder SVs forslag nr. 5, merker vi at vi er inne i en prosess der flere partier viser sympati for forslaget. Det fins da to muligheter, enten å trekke forslaget, slik at Stortinget kan bruke høsten på å jobbe videre med det, eller å oversende det til Regjeringen. SV ønsker å trekke dette forslaget i denne omgangen for å komme tilbake til det i andre sammenhenger i løpet av høsten og med en nærmere presisering av hvordan det kan gjennomføres.

Når det gjelder forslag nr. 6, opprettholdes det.

Når det gjelder forslag nr. 7, opprettholdes også dette forslaget.

Forslag nr. 8 ber vi om å få gjort om til et oversendelsesforslag. Det er et forslag som vi ikke kan få flertall for i denne omgang, men som vi kommer til å fortsette å utfordre Regjeringen på i forbindelse med budsjettbehandlingene.

Forslag nr. 9 anbefaler jeg SVs gruppe å stemme imot.

Forslag nr. 10 anbefaler jeg SVs gruppe å stemme for.

Forslag nr. 11 anbefaler jeg SVs gruppe å stemme imot. Jeg har min tvil om klokskapen i at en så tilspisset situasjon der politiet faktisk må hente barn og flytte dem fra en forelder til en annen, er en situasjon som blir bedre om foreldrene står i hver sin ende og drar i ungen.

Forslag nr. 12 ønsker SV å stemme for. Det dreier seg om etablering av sprøyterom. I debatten er det fra representanten Nesvik klargjort at det dreier seg om de forsøkene som er i gang. Det ønsker SV å uttrykke sin støtte til.

Forslag nr. 13 er omgjort til et oversendelsesforslag.

Så til forslag nr. 14. Hvis jeg oppfattet Fremskrittspartiet riktig, er det forslaget opprettholdt. Det er et forslag som vi enten ønsker blir oversendt Regjeringen eller ønsker å anbefale gruppen å gå imot. Og det er på grunn av føringene i innhold – ikke ressursbiten – som SV ikke deler Fremskrittspartiets syn på.

Forslag nr. 15 ønsker jeg å anbefale SVs gruppe å stemme for. Det dreier seg om pensjonistoppgjøret.

Forslagene nr. 16, 17, 18, 19, 20 og 21 anbefaler jeg SVs gruppe å gå imot.

Forslagene nr. 22 og 23, fra Steinar Bastesen, ønsker SV å støtte.

Forslag nr. 24 ønsker SV å støtte hvis det ikke kan omgjøres til et oversendelsesforslag.

Det samme gjelder for forslag nr. 25, som vi også skulle ønske at forslagsstilleren kunne omgjøre til et oversendelsesforslag.

Odd Roger Enoksen (Sp): Forslag nr. 1 er allerede omgjort til et oversendelsesforslag.

Forslag nr. 2 vil jeg anbefale Senterpartiets gruppe å stemme for.

Forslag nr. 3 er jeg på bakgrunn av den fortolkning som er gitt fra Høyres parlamentariske leder, innstilt på å gjøre om til et oversendelsesforslag. Jeg vil nødvendigvis ha det forslaget nedstemt. Og med den forklaring som er gitt om at man fortsatt vil legge en restriktiv fortolkning til grunn og opprettholde den praksis som så langt har vært fulgt, omgjøres dette forslaget til et oversendelsesforslag.

Forslag nr. 4 vil jeg også be om at blir omgjort til et oversendelsesforslag. Til tross for at samtlige partier i valgkampen har sagt at man ønsker å videreføre reformen, må jeg konstatere at dette forslaget ligger an til å bli nedstemt her i salen. Det vil jeg nødvendigvis. Derfor vil jeg ha det omgjort til oversendelsesforslag.

Jeg vil anbefale Senterpartiets gruppe å stemme for forslagene nr. 6 og 7.

Forslag nr. 8 er omgjort til et oversendelsesforslag.

Jeg vil be Senterpartiets gruppe om å stemme mot forslaget nr. 9.

Videre vil jeg be Senterpartiets gruppe om å stemme for forslagene nr. 10 og 11.

Jeg vil også be om at de stemmer for forslag nr. 12, med den begrunnelse som her er gitt, at det er de forsøk som er igangsatt, som skal videreføres, og at det ikke tas stilling til permanent innføring av sprøyterom.

Forslag nr. 13 er omgjort til oversendelsesforslag.

Jeg vil anbefale Senterpartiets gruppe å stemme mot forslag nr. 14, for forslag nr. 15 og mot forslagene nr. 16, 17, 18, 19, 20 og 21.

Jeg vil anbefale gruppen å stemme for forslagene nr. 22, 23 og 24.

Jeg vil be representanten Bastesen om å omgjøre forslag nr. 25 til et oversendelsesforslag.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg skal følge anmodningen om å omgjøre forslag nr. 25 til et oversendelsesforslag. Men jeg håper at Regjeringen ikke lar det støve bort i skuffen, slik både den forrige regjeringen har gjort, og som det allerede har vært antydning til. Jeg kommer ikke til å slippe den saken.

De andre forslagene opprettholder jeg.

Når det gjelder de øvrige forslagene, tar vi det på sparket under avstemningen! (Munterhet i salen)

Presidenten: Vi skulle da være klare til å gå til votering.

Vi voterer først over forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«Erklæringen fra Regjeringen Bondevik, basert på Sem-erklæringen og svar på spørsmål fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe, godkjennes, idet Regjeringen har Stortingets tillit.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 58 stemmer for og 52 stemmer mot forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.35)

Sonja Irene Sjøli (H) (fra salen): President! Jeg stemte feil. Jeg stemte imot, jeg skulle stemt for.

Presidenten: Da blir stemmetallene 59 stemmer for forslaget og 51 stemmer imot. Dermed er forslaget bifalt.

Forslagene nr. 22, 23 og 24, fra Kystpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utsette den planlagte prøveskytingen 1. og 2. november 2001 i det nye planlagte Regionskytefeltet Østlandet inntil endelig finansiering og planlegging er avsluttet, da det ikke finnes faglige grunner for prøveskyting nå.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en handlingsplan for å få overført mer av godstransporten fra land til sjø.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å utarbeide en handlingsplan for å utvikle hurtiggående lastebåter og ferjer til frakt av gods og trailere.»

Her har Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet signalisert sin støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kystpartiet ble med 88 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.46.47)

Presidenten: Forslag nr. 25, fra Kystpartiet, er omgjort til et oversendelsesforslag. Forslagets ordlyd endres da til:

«Det henstilles til Regjeringen snarest å følge opp kystberedskapsutvalgets (KYBAL) sin innstilling av 16. august 1999.»

Presidenten foreslår at forslaget blir oversendt Regjeringen uten realitetsbehandling. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 2, fra Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en forpliktende opptrappingsplan som sikrer at kommunenes inntekter er i samsvar med oppgavene.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet sin støtte til dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 88 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.54)

Presidenten: Forslagene nr. 3 og 4, fra Senterpartiet, er omgjort til oversendelsesforslag.

Ordlyden til forslag nr. 3 endres til:

«Det henstilles til Regjeringen å forberede et lovforslag om midlertidig forbud mot genmanipulert/genmodifisert mat i en 10-årsperiode.»

Ordlyden til forslag nr. 4 endres til:

«Det henstilles til Regjeringen å sørge for at alle kommuner som har søkt om tilskudd til omsorgsboliger/sykehjemsplasser i samråd med Husbanken og fylkesmann/fylkeslege innen fristen 1. oktober 2001, skal sikres tilskudd.»

Presidenten foreslår at forslagene blir oversendt Regjeringen uten realitetsbehandling. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om et to-pris-system for elektrisitet til husholdningene med sikte på å redusere den totale energibruken.»

Forslaget er trukket.

Forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede de distriktpolitiske konsekvenser av Semerklaeringens opplegg for privatisering og nedsalg av statlig eierskap.»

Her har Senterpartiet varslet sin støtte.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.48.54)

Presidenten: Forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen melding om ressursituasjonen i grunnskolen. Det er spesielt viktig å få vurdert om forskjeller i rammetimetall betyr ulikt tilbud til elevene og om timetallet er så lavt at det går ut over skolens muligheter til å realisere læreplanenes mål. Meldingen må vurdere om minstandarder i form av et minste timetall skal lovfestes. Meldingen skal legges fram innen mars 2002.»

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble 59 mot 52 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.28)

Presidenten: Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, er omgjort til et oversendelsesforslag. Ordlyden til forslaget endres dermed til:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme en egen plan for opprustning av skolebygningene på grunnskolenes ungdomstrinn. Planen skal legge til grunn at skolebygningene skal oppfylle miljøkravene i forskriften om miljøretta helsevern. Opprustningen skal gjennomføres i løpet av en fireårsperiode og i hovedsak finansieres av statlige midler. Planen skal forelegges Stortinget i løpet av februar 2002.»

Presidenten foreslår at forslaget blir oversendt Regjeringen uten realitetsbehandling. – Det anses vedtatt.

Forslagene nr. 10 og 15, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at det i tilknytning til gjennomgang av barnevernlov og barnelov foretas en særskilt drøftelse av bruk av politi/fysisk makt i gjennomføring av vedtak, samt klargjøring av hvilke endringer i norsk lovverk som må foretas for at dette lovverket skal være i samsvar med FN's konvensjon om barnets rettigheter.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Retningslinjene for den ordinære regulering av pensjonistenes inntekter endres slik at første setning lyder: «Siktemålet for reguleringa skal vera å gi pensjonistar med folketrygdpensjon ei inntektsutvikling i takt med lønnsveksten for øvrig i samfunnet og i tråd med dei prinsipp og mål som er lagde til grunn for gjennomføringa av det inntektspolitiske opplegget elles.»»

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de støtter forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 71 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.31)

Presidenten: Forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere en ordning som innebærer at i de tilfeller hvor barn blir hentet med hjelp fra politiet, skal begge foreldrene være til stede.»

Senterpartiet har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.03)

Presidenten: Forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen følge opp Regjeringen Stoltenbergs positive holdning til etablering av sprøyte-rom.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes med 69 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.51.50)

Presidenten: Forslag nr. 13, fra Fremskrittspartiet, er omgjort til et oversendelsesforslag. Ordlyden til forslaget endres til:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme de nødvendige forslag for å overføre ansvaret for rusmisbrukere til helsevesenet.»

Presidenten foreslår at forslaget blir oversendt Regjeringen uten realitetsbehandling. – Det anses vedtatt.

Det voterer så over forslagene nr. 14 og 16–21, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding om ressursituasjonen i grunnskolen. Meldingen bør angi kvalitetsmessig minstestandard med hensyn til mål for elevenes ferdigheter i basisfag (lesing, skriving, regning og engelsk) samt foreslå de struktur- og ressurstiltak som vil være nødvendig for å sikre hurtig etablering av en slik minstestandard. Meldingen skal legges frem innen utgangen av første halvår 2002.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en reform med avvikling av fylkeskommunen.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen praktisk iverksette forsøk med å overlate fylkeskommunens oppgaver til kommunene og avvikle fylkeskommunen hvis et flertall av befolkningen og kommuner i et fylke ønsker å delta i et slikt forsøk.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innvilge forsøk med at kommuner overtar ansvaret for videregående skoler hvis enkeltkommuner ønsker dette.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som hindrer andre gangs bosetting for flyktninger som er utplassert i en kommune før dette er godkjent og akseptert av myndighetene i kommunen.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen arbeide for at man i FN starter arbeidet med en revisjon og fornying av Flyktningkonvensjonen.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide retningslinjer for asylsøknader slik at klart grunnløse søknader ikke kan ankes.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 94 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.52.32)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er omgjort til et oversendelsesforslag. Forslaget får da følgende ordlyd:

«Det henstilles til Regjeringen å legge fram spørsmålet om godkjenning av Patent på liv-direktivet til behandling i Stortinget.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 146. Storting ved dets åpning og melding om Norges rikes tilstand og styring samt Regjeringens erklæring i Stortingets møte den 23. oktober 2001 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Det skal så voterer over sakene på tilleggsdagsordenen.

Votering i sak nr. 1 på tilleggsdagsordenen

Komiteen hadde innstillet:

A

Forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for terminen 1. januar – 31. desember 2002 (St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002)) fordeles til stortingskomiteene slik:

Kap.		Kap.	
ENERGI- OG MILJØKOMITEEN			
Rammeområde 12			
(Olje og energi)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
1800	Olje- og energidepartementet		
1810	Oljedirektoratet	4810	Oljedirektoratet
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	4820	Norges vassdrags- og energidirektorat
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon		
		4829	Konsesjonsavgiftsfondet
1830	Energiforskning		
		4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten
2442	Disponering av innretninger på kontinental-sokkelen		
2443	Petoro AS		
2490	NVE Anlegg	5490	NVE Anlegg
		5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet
Øvrige romertall			
<i>Olje- og energidepartementet</i>			
	II. Merinntektsfullmakter		
	III. Tilsagnsfullmakter		
	IV. Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning		
	V. Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel		
	VI. Overføring av eiendomsrett mot bruksrett		
	VII. Overdragelse av andeler i utvinningstillatelse		
Rammeområde 13			
Miljø			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
1400	Miljøverndepartementet	4400	Miljøverndepartementet
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking	4410	Miljøvernforskning og miljøovervåking
1425	Vilt- og fisketiltak	4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond
1426	Statens naturoppsyn	4426	Statens naturoppsyn
1427	Direktoratet for naturforvaltning	4427	Direktoratet for naturforvaltning
1429	Riksantikvaren	4429	Riksantikvaren
1441	Statens forurensningstilsyn	4441	Statens forurensningstilsyn
1443	Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning		
1444	Produktregisteret		
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk		
		5322	Statens miljøfond, avdrag
2422	Statens miljøfond		
2465	Statens kartverk		
		5621	Statens miljøfond, renteinntekter
Øvrige romertall			
<i>Miljøverndepartementet</i>			
	II. Merinntektsfullmakter		

Kap.	Kap.
Nr. 1,	
kap. 1400 postene 1 og 21	
kap. 1427 post 21	
kap. 1429 post 1	
kap. 1441 post 1	
kap. 4400 postene 2 og 21	
kap. 4427 postene 1, 9 og 54	
kap. 4429 postene 2 og 9	
kap. 4441 postene 4 og 9	
Nr. 2 og 3	
III. Fullmakt til overskridelser	
IV. Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning	
V. Omdisponeringsfullmakt	
VI. Bestillingsfullmakter	
VII. Tilsagnsfullmakter	
VIII. Kjøp av makeskiftearealer	

FAMILIE-, KULTUR- OG ADMINISTRASJONSKOMITEEN

Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1	H. M. Kongen og H. M. Dronningen		
2	H. K. H. Kronprinsen og H. K. H. Kronprinsessen		
20	Statsministerens kontor		
21	Statsrådet		
24	Regjeringsadvokaten	3024	Regjeringsadvokaten
664	Pensjonstrygden for sjømenn		
666	Avtalefestet pensjon (AFP)		
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet	4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet
1503	Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid		
1510	Fylkesmannsembetene		
1520	Statskonsult	4520	Statskonsult
1522	Statens forvaltningstjeneste	4522	Statens forvaltningstjeneste
1530	Tilskudd til de politiske partier		
1541	Pensjoner av statskassen		
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten		
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
1544	Boliglån til statsansatte		
1546	Yrkesskadeforsikring	4546	Yrkesskadeforsikring
1547	Gruppelivsforsikring	4547	Gruppelivsforsikring
1550	Konkurransetilsynet		
1560	Pristilskudd		
1580	Bygg utenfor husleieordningen		
1581	Eiendommer til kongelige formål		
1582	Utvikling av Fornebuområdet		
1583	Utvikling av Pilestredet Park	4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park
2445	Statsbygg	5445	Statsbygg
		5446	Salg av eiendom, Fornebu
2470	Statens Pensjonskasse	5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte

Kap.	Kap.
	Øvrige romertall
<i>Arbeids- og administrasjonsdepartementet</i>	
IV.	Unntak fra bruttoprinsippet
V.	Partistøtte
VIII.	Særaldersgrense for fengselsbetjenter/fengselsførstebetjenter
IX.	Fullmakter til å overskride
X.	Omdisponeringsfullmakter
XI.	Fullmakter til å igangsette eller utvide byggeprosjekter
XII.	Diverse fullmakter
<i>Finansdepartementet</i>	
III.	Fullmakt til overskridelse

**Rammeområde 2
(Familie og forbruker)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
800 Barne- og familiedepartementet	
830 Foreldreveiledning og samlivstiltak	
840 Krisetiltak	
841 Familievern og konfliktløsning	
844 Kontantstøtte	
845 Barnetrygd	
846 Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid m.v.	
847 Kompetansesenter for likestilling	
848 Likestillingsombudet	
850 Barneombudet	
852 Adopsjonsstøtte	
854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet	
856 Barnehager	
857 Barne- og ungdomstiltak	
858 Statens ungdoms- og adopsjonskontor	
859 UNG i Europa	3859 UNG i Europa
860 Forbrukerrådet	3860 Forbrukerrådet
862 Positiv miljømerking	
865 Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	
866 Statens institutt for forbruksforskning	
867 Forbrukertvistutvalget	
868 Forbrukerombudet	
2530 Fødselspenger og adopsjonspenger	

Øvrige romertall

<i>Barne- og familiedepartementet</i>	
II.	Satser for barnetrygd
III.	Satser for kontantstøtte
IV.	Satser for engangsstønad ved fødsel og adopsjon og stønad ved fødsel utenfor institusjon

**Rammeområde 3
(Kultur)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
300 Kulturdepartementet	3300 Kulturdepartementet
301 Deltaking i internasjonale organisasjoner	3301 Deltaking i internasjonale organisasjoner
305 Lotteritilsynet	3305 Inntekter fra spill og lotterier

Kap.		Kap.	
320	Allmenne kulturformål	3320	Allmenne kulturformål
321	Kunstnerformål		
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom
323	Musikkformål	3323	Musikkformål
324	Teater- og operaformål	3324	Teater- og operaformål
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål
328	Museums- og andre kulturvernformål	3328	Museums- og andre kulturvernformål
329	Arkivformål	3329	Arkivformål
334	Film- og medieformål	3334	Film- og medieformål
335	Pressestøtte		
336	Informasjonsberedskap – Norsk rikskringkasting		

Øvrige romertall

Kulturdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Tilsagnsfullmakter
- IV. Dekning av forsikringstilfelle
- V. Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd
- VI. Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

FINANSKOMITEEN

Rammeområde 19

(Rammetilskudd mv. til kommunesektoren)

I

Utgifter:

- 571 Rammetilskudd til kommuner
- 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner
- 573 Kompensasjon til fylkeskommuner ved statens overtakelse av ansvaret for spesialisthelsetjenesten

Inntekter:

- 3571 Tilbakeføring av forskudd

Øvrige romertall

Kommunal- og regionaldepartementet

- IV. Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med rammefinansiering
- V. Forskudd på rammetilskudd

Rammeområde 20

(Tilfeldige utgifter og inntekter)

I

Utgifter:

- 2309 Tilfeldige utgifter

Inntekter:

- 5309 Tilfeldige inntekter

Øvrige romertall

Finansdepartementet

- VIII. Omdisponering fra kap. 2309 Tilfeldige utgifter

Rammeområde 21

(Eksportgarantier mv.)

I

Utgifter:

- 2460 Garanti-Instituttet for Eksportkreditt

Inntekter:

- 5460 Garanti-Instituttet for Eksportkreditt

Kap.	Kap.
Øvrige romertall	
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
III.	Utbetaling under garantiordninger (trekkfullmakter)
VI.	Tilsagnsfullmakter Nr. 2
VIII.	Garantifullmakter Nr. 3 og 4

**Rammeområde 22
(Finansadministrasjon)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
1600 Finansdepartementet	
1602 Kredittilsynet	4602 Kredittilsynet
1610 Toll- og avgiftsetaten	4610 Toll- og avgiftsetaten
1618 Skatteetaten	4618 Skatteetaten
1620 Statistisk sentralbyrå	4620 Statistisk sentralbyrå
1630 Tiltak for å styrke den statlige økonomiforvaltning	
1632 Kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner	
1634 Statens innkrevingsentral	4634 Statens innkrevingsentral
1637 EU-opplysning	
1650 Statsgjeld, renter m.m.	
1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning	
1670 Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	
	5341 Avdrag på utestående fordringer
	5351 Overføring fra Norges Bank
	5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift
	5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift
	5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

Øvrige romertall

<i>Finansdepartementet</i>	
II.	Merinntektsfullmakter
IV.	Garantifullmakter
V.	Fullmakt til fortsatt bobehandling
VI.	Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap
VII.	Mindreinntektsfullmakt
<i>Folketrygden</i>	
II.	Statstilskudd til finansiering av folketrygden

**Rammeområde 23
(Skatter og avgifter)**

I

<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
	5501 Skatter på formue og inntekt
	5506 Avgift av arv og gaver
	5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum
	5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen
	5511 Tollinntekter
	5521 Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.

Kap.	Kap.
	5526 Avgift på alkohol
	5527 Vinmonopolavgiften m.m.
	5531 Avgift på tobakkvarer
	5536 Avgift på motorvogner m.m.
	5537 Avgifter på båter m.v.
	5541 Avgift på elektrisk kraft
	5542 Avgift på mineralolje m.v.
	5543 Miljøavgift på mineralske produkter m.v.
	5545 Miljøavgifter i landbruket
	5546 Avgift på sluttbehandling av avfall
	5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier
	5555 Sjokolade- og sukkervareavgift
	5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.
	5557 Avgift på sukker
	5558 Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.
	5559 Avgift på drikkevareemballasje
	5565 Dokumentavgift
	5571 Totalisatoravgift
	5577 Avgift til staten av apotekenes omsetning
	5578 Avgift på farmasøytiske spesialpreparater
	5580 Avgift på flyging av passasjerer
	5583 Særskilte avgifter m.v. i bruk av frekvenser
	5700 Folketrygdens inntekter

Øvrige romertall

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

II. Fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2002 (jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1)

*Sosial- og helsedepartementet*V. Diverse fullmakter
Nr. 2**Rammeområde 24
(Utbytte mv.)****I***Utgifter:**Inntekter:*

5316	Kommunalbanken AS
5616	Renter og utbytte i Kommunalbanken AS
5618	Innskuddskapital i Posten Norge BA
5620	Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond
5623	Aksjer i SAS AB
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as
5631	Aksjer i A/S Vinmonopolet
5651	Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet
5652	Innskuddskapital i Statskog SF
5656	Aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning
5670	Renter og utbytte fra Entra Eiendom AS
5671	Renter og utbytte fra BaneTele AS
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet
5685	Aksjer i Statoil ASA

Kap.	Kap.
	5691 Avkastning på bevilget kapital i Statens Bank-investeringsfond
	5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

Øvrige romertall

Kommunal- og regionaldepartementet

VIII. Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Sosial- og helsedepartementet

V. Diverse fullmakter

Nr. 1

FORSVARSKOMITEEN**Rammeområde 8****(Forsvar)****I**

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
42 Forsvarets ombudsmannnemnd		
451 Samfunnssikkerhet og beredskap	3451	Samfunnssikkerhet og beredskap
1700 Forsvarsdepartementet		
1719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
1720 Felles ledelse og kommandoapparat	4720	Felles ledelse og kommandoapparat
1723 Sikkerhetstjenesten	4723	Sikkerhetstjenesten
1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando	4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando
1731 Hæren	4731	Hæren
1732 Sjøforsvaret	4732	Sjøforsvaret
1733 Luftforsvaret	4733	Luftforsvaret
1734 Heimevernet	4734	Heimevernet
1735 Forsvarets etterretningstjeneste		
1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg
1790 Kystvakten	4790	Kystvakten
1791 Redningshelikoptertjenesten	4791	Redningshelikoptertjenesten
1792 Norske styrker i utlandet		
1795 Kulturelle og allmenntnyttige formål	4795	Kulturelle og allmenntnyttige formål
	4799	Militære bøter
2463 Forsvarsbygg		

Øvrige romertall

Justis- og politidepartementet

II. Merinntektsfullmakter

Nr. 1,

kap. 451 post 1

kap. 3451 post 3

Nr. 2

V. Nettobudsjettering

Nr. 3

Forsvarsdepartementet

II. Merinntektsfullmakter

III. Bestillingsfullmakter

IV. Tilsagnsfullmakt

V. Nettobudsjettering av salgsomkostninger

VI. Organisasjon og verneplikt

Kap.		Kap.	
VII.	Investeringsfullmakter		
VIII.	Fullmakter vedrørende fast eiendom		
JUSTISKOMITEEN			
Rammeområde 5			
(Justis)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
61	Høyesterett		
400	Justisdepartementet	3400	Justisdepartementet
405	Lagmannsrettene		
410	Herreds- og byrettene	3410	Rettsgebyr
414	Domsutgifter		
430	Kriminalomsorg	3430	Kriminalomsorg
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)
440	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	3440	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten
441	Oslo politidistrikt	3441	Oslo politidistrikt
442	Politihøgskolen	3442	Politihøgskolen
443	Oppfølging av innsynsloven		
445	Den høyere påtalemyndighet		
446	Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet		
448	Grensekommisæreren		
450	Sivile vernepliktige	3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter
455	Redningstjenesten		
456	TETRA – felles radiosamband for nødetatene		
460	De særskilte etterforskningsorganene		
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
467	Norsk Lovtidend		
470	Fri rettshjelp	3470	Fri rettshjelp
471	Statens erstatningsansvar		
474	Konfliktråd		
475	Bobehandling		
477	Erstatning til nordmenn som satt i japansk fangenskap under 2. verdenskrig		
1507	Datatilsynet	4507	Datatilsynet

Øvrige romertall

Justis- og politidepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
 - Nr. 1,
 - kap. 410 post 1
 - kap. 430 post 1
 - Kap. 440 post 1
 - kap. 441 post 1
 - kap. 442 post 1
 - kap. 3410 post 3
 - kap. 3430 postene 3 og 14
 - kap. 3440 postene 2 og 3
 - kap. 3441 postene 2 og 3
 - kap. 3442 post 2
- III. Bestillingsfullmakter
- IV. Videreføring av bobehandling
- V. Nettobudsjettering
 - Nr. 1 og 2
- VI. Førtdimittering i siviltjenesten

Kap.		Kap.	
<i>Arbeids- og administrasjonsdepartementet</i>			
II.	Merinntektsfullmakter		
	Kap. 1507 post 1		
	kap. 4507 post 1		
KIRKE-, UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN			
Rammeområde 17			
(Utdanning og forskning)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	3200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
202	Læringscenteret	3202	Læringscenteret
203	Statens utdanningskontorer	3203	Statens utdanningskontorer
204	Foreldreutvalget for grunnskolen	3204	Foreldreutvalget for grunnskolen
206	Samisk utdanningsadministrasjon		
210	Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg		
221	Grunnskolen	3221	Grunnskolen
222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat	3222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat
223	Videregående opplæring		
224	Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring		
226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring		
232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå	3232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå
240	Private skoler m.v.		
243	Kompetansesentra for spesialundervisning	3243	Kompetansesentra for spesialundervisning
248	Særskilte IKT-tiltak i utdanningen		
249	Andre tiltak i utdanningen		
253	Folkehøgskoler		
254	Tilskudd til voksenopplæring	3254	Tilskudd til voksenopplæring
256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet	3256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet
258	Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen		
259	Kompetanseutviklingsprogrammet		
260	Universitetet i Oslo		
261	Universitetet i Bergen		
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		
263	Universitetet i Tromsø		
264	Norges handelshøgskole		
265	Arkitektshøgskolen i Oslo	3265	Arkitektshøgskolen i Oslo
268	Norges idrettshøgskole		
269	Norges musikkhøgskole	3269	Norges musikkhøgskole
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
273	Statlige kunsthøgskoler	3273	Statlige kunsthøgskoler
274	Statlige høyskoler	3274	Statlige høyskoler
278	Norges landbrukshøgskole		
279	Norges veterinærhøgskole	3279	Norges veterinærhøgskole
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler
282	Privat høyskoleutdanning		
283	Det norske meteorologiske institutt	3283	Det norske meteorologiske institutt
285	Norges forskningsråd		

Kap.		Kap.	
286	Fondet for forskning og nyskaping	3286	Fondet for forskning og nyskaping
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak		
288	Internasjonale samarbeidstiltak		
294	Kirkelig administrasjon	3294	Kirkelig administrasjon
295	Presteskapet	3295	Presteskapet
297	Nidaros domkirke m.m.	3297	Nidaros domkirke m.m.
920	Norges forskningsråd		
1020	Havforskningsinstituttet	4020	Havforskningsinstituttet
1021	Drift av forskningsfartøyene	4021	Drift av forskningsfartøyene
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	4023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU
1137	Forskning og utvikling		
2410	Statens lånekasse for utdanning	5310	Statens lånekasse for utdanning
		5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Øvrige romertall

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Tilsagnsfullmakter
- IV. Diverse fullmakter

Nærings- og handelsdepartementet

- VI. Tilsagnsfullmakter
- Nr. 1,
- kap. 920 post 50

Fiskeridepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- Kap. 1020 postene 1 og 21
- kap. 1021 postene 1 og 21
- kap. 1023 postene 1 og 21
- kap. 4020 post 3
- kap. 4021 post 1
- kap. 4023 post 1
- IV. Fullmakt til å etablere aksjeselskap

KOMMUNALKOMITEEN**Rammeområde 6****(Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid)****I***Utgifter:*

- 500 Kommunal- og regionaldepartementet
- 502 Valguttgifter
- 503 Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.
- 520 Utlendingsdirektoratet
- 521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere
- 522 Senter mot etnisk diskriminering
- 523 Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene
- 524 Utlendingsnemnda
- 526 Nasjonale minoriteter
- 540 Sametinget
- 541 Tilskudd til samiske formål
- 550 Lokal næringsutvikling
- 551 Regional næringsutvikling i fylker og kommuner
- 552 Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling

Inntekter:

- 3520 Utlendingsdirektoratet
- 3521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere
- 3540 Sametinget

Kap.		Kap.	
580	Bostøtte		
581	Bolig- og bomiljøtiltak		
582	Skoleanlegg		
585	Husleietvistutvalget i Oslo	3585	Husleietvistutvalget i Oslo
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
587	Statens bygningstekniske etat	3587	Statens bygningstekniske etat
1570	Arbeidstilsynet	4570	Arbeidstilsynet
1571	Direktoratet for brann- og elsikkerhet	4571	Direktoratet for brann- og elsikkerhet
1573	Statens arbeidsmiljøinstitutt	4573	Statens arbeidsmiljøinstitutt
1575	Forskning og utredning		
1577	Norges brannskole	4577	Norges brannskole
1590	Aetat	4590	Aetat
		4591	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)
1591	Arbeidsmarkedstiltak		
1592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede	4592	Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede
1593	Aetats salg av bedriftstjenester	4593	Aetats salg av bedriftstjenester
1595	Ventelønn m.v.	4595	Ventelønn m.v.
2412	Den Norske Stats Husbank	5312	Den Norske Stats Husbank
2426	SIVA	5326	SIVA
		5613	Renter fra SIVA
		5615	Renter fra Den Norske Stats Husbank

Øvrige romertall

Kommunal- og regionaldepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Omdisponeringsfullmakter i forbindelse med forsøk med regionale utviklingsprogram
- VI. Tilsagnsfullmakter
- VII. Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
 - Kap. 1570 post 1
 - kap. 1571 post 1
 - kap. 1573 postene 1 og 21
 - kap. 1577 post 1
 - kap. 4570 postene 1, 6 og 7
 - kap. 4571 post 6
 - kap. 4573 postene 2 og 3
 - kap. 4577 post 1
- III. Tilsagnsfullmakter
- VI. Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån
- VII. Fullmakt til å omgjøre Arbeidsforskningsinstituttet til stiftelse

Rammeområde 7 (Dagpenger mv.)

I

Utgifter:

- 2540 Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn
- 2541 Dagpenger
- 2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v.
- 2543 Ytelser til yrkesrettet attføring

Inntekter:

- 5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v.
- 5705 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs, dagpenger

Kap.		Kap.	
KONTROLL- OG KONSTITUSJONSKOMITEEN			
Rammeområde 14			
(Stortinget mv.)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
41	Stortinget	3041	Stortinget
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
51	Riksrevisjonen	3051	Riksrevisjonen
NÆRINGSKOMITEEN			
Rammeområde 9			
(Næring)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
900	Nærings- og handelsdepartementet	3900	Nærings- og handelsdepartementet
901	Styret for det industrielle rettsvern	3901	Styret for det industrielle rettsvern
902	Justervesenet	3902	Justervesenet
904	Brønnøysundregistrene	3904	Brønnøysundregistrene
905	Norges geologiske undersøkelse	3905	Norges geologiske undersøkelse
906	Bergvesenet	3906	Bergvesenet
907	Sjøfartsdirektoratet	3907	Sjøfartsdirektoratet
908	Skipsregistrene	3908	Skipsregistrene
909	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk		
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling		
913	Standardisering		
914	Spesielle IT-tiltak		
922	Norsk Romsenter		
923	Forsknings- og utviklingskontrakter		
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
929	Bedriftsrettet kompetanseoverføring		
930	Statens veiledningskontor for oppfinnere		
934	Internasjonaliseringstiltak		
935	Internasjonale investeringstiltak		
937	Reiselivstiltak		
938	Omstillingstiltak		
939	Støtte til skipsbygging		
950	Forvaltning av statlig eierskap	3950	Forvaltning av statlig eierskap
953	Kings Bay AS		
2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	5320	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond
		5327	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene mv.
2425	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene		
Øvrige romertall			
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
II. Merinntektsfullmakter			
IV. Tap på garantier og garantilignende ordninger			
V. Fullmakt til overskridelse			
VI. Tilsagnsfullmakter			
Nr. 1,			
kap. 923 post 70			
kap. 930 post 70			

Kap.		Kap.
VII.	Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning	
VIII.	Garantifullmakter	
	Nr. 1 og 2	
IX.	Dekning av forsikringstilfelle	
X.	Endring i statlige eierposter	

**Rammeområde 10
(Fiskeri)**

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1000	Fiskeridepartementet	4000	Fiskeridepartementet
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
1030	Fiskeridirektoratet	4030	Fiskeridirektoratet
1050	Diverse fiskeriformål		
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak		

Øvrige romertall

Fiskeridepartementet

- III. Tilsagnsfullmakter
- Kap. 1050 post 73

**Rammeområde 11
(Landbruk)**

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>	
1100	Landbruksdepartementet	4100	Landbruksdepartementet
1107	Statens dyrehelsetilsyn	4107	Statens dyrehelsetilsyn
1110	Statens landbrukstilsyn	4110	Statens landbrukstilsyn
1112	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.		
1114	Statens næringsmiddeltilsyn	4114	Statens næringsmiddeltilsyn
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket		
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket		
1143	Statens landbruksforvaltning	4143	Statens landbruksforvaltning
1145	Jordskifterettene	4145	Jordskifterettene
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging	4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging
1147	Reindriftsforvaltningen	4147	Reindriftsforvaltningen
1148	Naturskade – erstatninger og sikring		
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen		
1161	Statskog SF – forvaltningsdrift		
		5571	Totalisatoravgift

Øvrige romertall

Landbruksdepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein
- IV. Tilsagnsfullmakter
- V. Salg av fast eiendom
- VI. Avvikling av fond

Kap.		Kap.	
SAMFERDSELSKOMITEEN			
Rammeområde 18			
(Samferdsel)			
I			
	<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
1060	Kystadministrasjon	4060	Kystadministrasjon
1064	Havnetjenesten	4064	Havnetjenesten
1065	Fyrtjenesten	4065	Fyrtjenesten
1066	Lostjenesten	4066	Lostjenesten
1067	Trafikksentraler	4067	Trafikksentraler
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler	4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler
1300	Samferdselsdepartementet	4300	Samferdselsdepartementet
1301	Forskning og utvikling m.v.		
1310	Flytransport		
1311	Tilskudd til regionale flyplasser		
1313	Luftfartstilsynet	4313	Luftfartstilsynet
1314	Havarikommisjonen for sivil luftfart		
1320	Statens vegvesen	4320	Statens vegvesen
1330	Særskilte transporttiltak		
1350	Jernbaneverket	4350	Jernbaneverket
1351	Overføringer til NSB BA		
1354	Statens jernbanetilsyn		
1360	Samferdselsberedskap		
1370	Kjøp av posttjenester		
1380	Post- og teletilsynet	4380	Post- og teletilsynet
2450	Luftfartsverket	5450	Luftfartsverket
		5612	Renter av lån til Posten Norge BA
		5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS

Øvrige romertall

Fiskeridepartementet

II. Merinntektsfullmakter

Kap. 1060 post 1

kap. 1064

kap. 1065 post 1

kap. 1066 post 1

kap. 4060 postene 1 og 7

kap. 4064 post 7

kap. 4065 post 7

kap. 4066 post 1

III. Tilsagnsfullmakter

Kap. 1064 post 60

Samferdselsdepartementet

II. Merinntektsfullmakter

III. Fullmakter til overskridelse

IV. Omdisponeringsfullmakt

V. Bestillingsfullmakt

VI. Forskutteringer

VII. Eksterne tilskudd

VIII. Merinntektsfullmakter

IX. Bestillingsfullmakt

X. Garantifullmakt

XI. Fullmakt til forskuttering

XII. Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

XIII. Fullmakt til å kreve inn bompenger

Kap.	Kap.
XIV.	Merinntektsfullmakter
XV.	Bestillingsfullmakter
XVI.	Forskutteringer
XVII.	Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter
XVIII.	Opprettelse av aksjeselskap
XIX.	Bestillingsfullmakter
XX.	Overføringer til og fra reguleringsfondet

SOSIALKOMITEEN

Rammeområde 15

(Sosial og helse)

I

<i>Utgifter:</i>		<i>Inntekter:</i>
600 Sosial- og helsedepartementet	3600	Sosial- og helsedepartementet
612 Statens institutt for rusmiddelforskning	3612	Statens institutt for rusmiddelforskning
614 Utvikling av sosialtjenesten, tiltak for rusmiddel- misbrukere m.v.		
660 Krigspensjon		
670 Tiltak for eldre		
673 Tiltak for funksjonshemmede		
674 Handlingsplan for funksjonshemmede		
675 Tiltak for eldre og funksjonshemmede		
676 Kompetansesentra for funksjonshemmede		
700 Statens helsetilsyn og fylkeslegene	3700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene
701 Forsknings- og forsøksvirksomhet		
703 Helsetjenesten for innsatte i fengsel		
705 Kursvirksomhet og stipendier		
706 Sosial- og helsedirektoratet	3706	Sosial- og helsedirektoratet
707 Nasjonalt folkehelseinstitutt	3707	Nasjonalt folkehelseinstitutt
711 Statens retts toksikologiske institutt	3711	Statens retts toksikologiske institutt
715 Statens strålevern	3715	Statens strålevern
716 Kreftregisteret		
718 Rehabilitering		
719 Helsefremmende og forebyggende arbeid		
730 Statlig helsetjeneste		
732 Regionale helseforetak		
	3739	Behandlingsreiser til utlandet
739 Andre utgifter		
742 Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter		
743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse		
744 Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede		
750 Statens legemiddelverk	3750	Statens legemiddelverk
751 Apotekvesenet	3751	Apotekvesenet
797 Helse- og sosialberedskap		

Øvrige romertall

Sosial- og helsedepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Bestillingsfullmakter
- IV. Tilsagnsfullmakter

Kap.		Kap.
Rammeområde 16		
(Folketrygden, sosial og helse)		
I		
	<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
2600	Trygdeetaten	
2603	Trygderetten	
2650	Sykepenger	
2660	Uførhet	
2662	Yrkesskadetrygd, gml. lovgivning	
2663	Medisinsk rehabilitering m.v.	
2670	Alderdom	
2680	Etterlatte	
2683	Stønad til enslig mor eller far	
2686	Gravferdsstønad	
		5701 Diverse inntekter
2711	Diverse tiltak i spesialisthelsetjenesten	
2750	Syketransport m.v.	
2751	Medisiner m.v.	
2752	Refusjon av egenbetaling	
2755	Helsetjeneste i kommunene	
2790	Andre helsetiltak	

Øvrige romertall

Sosial- og helsedepartementet

- II. Merinntektsfullmakter
- III. Folketrygdtytelser

UTENRIKSKOMITEEN

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

	<i>Utgifter:</i>	<i>Inntekter:</i>
100	Utenriksdepartementet	
101	Utenriksstasjonene	3101 Utenriksstasjonene
102	Særavtale i utenriksstasjonen	
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål	
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	
142	NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	
143	Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene	
150	Hovedsamarbeidsland	
151	Regionbevilgning for Afrika	
152	Regionbevilgning for Asia	
153	Regionbevilgning for Midtøsten	
154	Regionbevilgning for Mellom-Amerika	
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling	
161	Næringsutvikling	3161 Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet
162	Overgangsbistand (gap)	
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	

Kap.		Kap.	
164	Fred, forsoning og demokrati		
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering		
166	Tilskudd til ymse tiltak		
167	Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
170	FN-organisasjoner		
171	Multilaterale finansinstitusjoner		
172	Gjeldslette		
173	Støtte til prioriterte temaer via multilaterale kanaler		
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
198	Frivillige bidrag FN-operasjoner		
480	Svalbardbudsjettet		
1471	Norsk Polarinstittutt	4471	Norsk Polarinstittutt
Øvrige romertall			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
II.	Merinntektsfullmakter		
III.	Omdisponeringsfullmakter		
IV.	Fullmakt til overskridelse		
V.	Agio/Disagio		
VI.	Bestillingsfullmakter		
VII.	Tilsagnsfullmakter		
VIII.	Garantifullmakter		
IX.	Dekning av forsikringstilfelle		
X.	Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN		
XI.	Ettergivelse av fordringer		
XII.	Bruk av opptjente rentemidler		
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
VIII.	Garantifullmakter		
	Nr. 5		
<i>Miljøverndepartementet</i>			
II.	Merinntektsfullmakter		
	Nr. 1,		
	kap. 1471 post 1		
	kap. 4471 postene 1, 3 og 4		

B

St.prp. nr. 1 (2001-2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, behandles av finanskomiteen, jf. rammeområde 23.

C

Statsbudsjettets 90-poster, kapitlene 2800 Statens petroleumsfond, 5800 Statens petroleumsfond og 5999 Statslånemidler behandles av finanskomiteen, utenfor rammeområdene.

D

Utenrikskomiteen avgir innstilling om Svalbardbudsjettet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2 på tilleggsdagsordenen

Komiteen hadde innstillet:

Som medlemmer og varamedlemmer til Nordisk Råd velges for ett år:

Medlemmer:

1. Berit Brørby.
2. Jens Stoltenberg.
3. Aud Gaundal.
4. Asmund Kristoffersen.
5. Britt Hildeng.
6. Anne Berit Andersen.
7. Julie Christiansen.
8. Trond Helleland.
9. Oddvard Nilsen.
10. Raymond Robertsen.
11. John I. Alvheim.
12. Øyvind Korsberg.

13. *Thore A. Nistad.*
 14. *Inge Ryan.*
 15. *May Hansen.*
 16. *Lena Jensen.*
 17. *May-Helen Molvær Grimstad.*
 18. *Jan Sahl.*
 19. *Arne Lyngstad.*
 20. *Odd Roger Enoksen.*

Varamedlemmer:

For nr. 1–5:

1. *Bendiks H. Arnesen.*
 2. *Signe Øye.*
 3. *Anne Helen Rui.*
 4. *Sigrun Eng.*
 5. *Leif Lund.*

For nr. 6–10:

1. *Inge Lønning.*
 2. *Elisabeth Røbekk Nørve.*
 3. *Bent Høie.*
 4. *Kari Lise Holmberg.*
 5. *Sverre J. Hoddevik.*

For nr. 11–13:

1. *Christopher Stensaker.*
 2. *Karin S. Woldseth.*
 3. *Henrik Rød.*

For nr. 14–16:

1. *Geir-Ketil Hansen.*
 2. *Ingvild Vaggen Malvik.*
 3. *Sigbjørn Molvik.*

For nr. 17–19:

1. *Jon Lilletun.*
 2. *Anita Apelthun Sæle.*
 3. *Åse Gunhild Woie Duesund.*

For nr. 20:

Ola D. Gløtvold.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3 på tilleggsdagsordenen

Presidenten: Under debatten har Morten Høglund satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Kap.	Post	Formål:	Kroner
191	70	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak Tilskudd til menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak, <i>kan overføres</i> , økes med	500 000 000
fra kr 1 288 000 000 til kr 1 788 000 000»			

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 92 mot 18 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 15.56.49)

Komiteen hadde innstillet:

I statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
U t g i f t e r :			
191	70	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak Tilskudd til menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak, <i>kan overføres</i> , økes med	200 000 000
fra kr 1 288 000 000 til kr 1 488 000 000			
		Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA), Spesielle driftsutgifter, reduseres med	50 000 000
fra kr 712 399 000 til kr 662 399 000			

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4 på tilleggsdagsordenen

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2001 kan inngå avtaler om statlig forsikringsansvar for luftfartøy operert av norsklicensierte fly- og helikopter-

selskaper samt for norskregistrerte SAS-fly. Forsikringsansvaret omfatter kun skader på tredjepart, eksklusive selskapets passasjerer og ansatte, som følge av krig og terrorhandlinger. Slike avtaler kan også inngås med norske lufthavner som ikke er dekket av statens selvassuransse. Avtalene skal inngås på følgende vilkår:

1. Tilsagn om statlig forsikringsansvar kan gis på inntil 1 750 mill. USD per skadetilfelle. Forsikringsansvaret overfor det enkelte selskap skal, med unntak for lufthavner, begrenses til å erstatte, på samme vilkår, bortfall av tidligere krigsvarsforsikring.
2. Selskap som inngår avtale om statlig forsikringsansvar skal betale premie.
3. Det statlige forsikringsansvaret skal gjelde inntil 30 dager, regnet fra og med 25. september 2001. Samferdselsdepartementet gis fullmakt til å forlenge forsikringsansvaret ytterligere inntil 30 dager.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Vi går så tilbake til dagsorden nr. 6.

S a k n r . 3

Referat

1. (38) Energi- og miljøkomiteen melder å ha valgt Bror Yngve Rahm til leder, Hallgeir H. Langeland til nestleder og Øyvind Vaksdal til sekretær
2. (39) Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen melder å ha valgt Sonja Irene Sjøli til leder, May Hansen til nestleder og Trond Giske til sekretær
3. (40) Finanskomiteen melder å ha valgt Siv Jensen til leder, Hill-Marta Solberg til nestleder og Ingebrigt S. Sørfohn til sekretær
4. (41) Forsvarskomiteen melder å ha valgt Marit Nybakk til leder, Åse Wisløff Nilssen til nestleder og Bjørn Hernæs til sekretær
5. (42) Justiskomiteen melder å ha valgt Trond Helleland til leder, Gunn Karin Gjul til nestleder og Jan Arild Ellingsen til sekretær
6. (43) Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen melder å ha valgt Rolf Reikvam til leder, Søren Fredrik Voie til nestleder og Karita Bekkemellem Orheim til sekretær
7. (44) Kommunalkomiteen melder å ha valgt Magnhild Meltveit Kleppa til leder, Per Sandberg til nestleder og Hans Kristian Hogsnes til sekretær
8. (45) Kontroll- og konstitusjonskomiteen melder å ha valgt Ågot Valle til leder, Martin Engeset til nestleder og Kjell Engebretsen til sekretær
9. (46) Næringskomiteen melder å ha valgt Olav Akselsen til leder, Øystein Hedstrøm til nestleder og Ivar Kristiansen til sekretær
10. (47) Samferdselskomiteen melder å ha valgt Petter Løvik til leder, Jorunn Ringstad til nestleder og Geir-Ketil Hansen til sekretær
11. (48) Sosialkomiteen melder å ha valgt John I. Alveheim til leder, Bjarne Håkon Hanssen til nestleder og Åse Gunhild Woie Duesund til sekretær
12. (49) Utenrikskomiteen melder å ha valgt Thorbjørn Jagland til leder, Inge Lønning til nestleder og Ås-laug Haga til sekretær
Enst.: Nr. 1–12 vedlegges protokollen.
13. (50) Intensjonsavtale om et inkluderende arbeidsliv – budsjettmessige konsekvenser mv. (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 1 (2001-2002))
14. (51) Tilleggsforslag til statsbudsjettet for 2002 under kapitler administrert av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 2 (2001-2002)) (Budsjettkapitler og romertall i St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 1 og 2 (2001-2002) er fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i Innst. S. nr. 2 (2001-2002))
15. (52) Forslag fra stortingsrepresentantene Lodve Solholm, Øystein Hedstrøm og Harald T. Nesvik om at innførselskvotene av reiseutstyr og reisegods, som alkohol og tobakk m.m., harmoniseres med EUs regler (Dokument nr. 8:8 (2001-2002))
Enst.: Nr. 13–15 sendes finanskomiteen.
16. (53) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om tiltak som kan bidra til at færre unge faller utenfor arbeidslivet gjennom tidlig uføretrygging (Dokument nr. 8:3 (2001-2002))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
17. (54) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om at kontrollen og eierskapet til naturressursene, og da særlig matressursene i sjø og på land, kan forbli på norske hender (Dokument nr. 8:5 (2001-2002))
18. (55) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om åpning av kommersiell fangst av kongekrabbe (Dokument nr. 8:6 (2001-2002))
Enst.: Nr. 17 og 18 sendes næringskomiteen.
19. (56) Forslag fra stortingsrepresentantene Magnhild Meltveit Kleppa, Eli Sollied Øveraas og Rune J. Skjælaaen om seks strakstiltak for å motvirke fattigdom i Norge (Dokument nr. 8:2 (2001-2002))
20. (57) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om tiltak som kan sikre døve og sterkt hørselshemmede barn rett behandling til rett tid (Dokument nr. 8:4 (2001-2002))
Enst.: Nr. 19 og 20 sendes sosialkomiteen.
21. (58) Forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om å intensivere arbeidet overfor Storbritannia for å få stengt Sellafeld-anlegget (Dokument nr. 8:7 (2001-2002))
Enst.: Sendes utenrikskomiteen.

Møtet hevet kl. 16.